

بسم الله الرحمن الرحيم

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

طرح پژوهشی
گزارش پایانی

طراحی نقشه مفهومی برای اصطلاحنامه زبان‌شناسی

مجری:

تقی رجبی

همکاران:

سید مهدی سمائی

الهام علائی ابوذر

ملوک‌السادات حسینی بهشتی

مرداد ۱۳۹۹

حقوق: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

طرح پژوهشی "طراحی نقشه مفهومی برای اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی" پیرو قرارداد شماره ۳۳/۱۵۲۳۹ مورخ ۹۷/۱۲/۲۶ میان پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (کارفرما) و آقای تقی رجبی اجرا شده است. گزارش حاضر یک جلد از مستندات این طرح است.

این گزارش و تمامی حقوق مادی آن بر اساس قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان، مصوب ۱۳۴۸ و اصلاحیه‌های بعدی آن و همچنین آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون متعلق به پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران و هرگونه استفاده از تمامی یا پاره‌ای از آن، شامل: نقل قول، تکثیر، انتشار، کاربرد نتایج، تکمیل و مانند آنها به صورت چاپی، الکترونیکی یا وسایل دیگر فقط با اجازه کتبی پژوهشگاه امکان‌پذیر است. نقل قول در حد هزار واژه در انتشارات علمی مانند کتاب و مقاله با درج اطلاعات کامل کتابشناختی، نیازی به مجوز پژوهشگاه ندارد. صحت مندرجات گزارش بر عهده مجری طرح پژوهشی است.

برنام‌نما

ایرانداک در نیم‌قرن دوم کار خود همپیمان جوان و کوشا، همراه هر پژوهش، پژوهشگر، و سیاست‌گذار

۱۳۹۹ - ۱۳۴۷

گواهی

انجام طرح پژوهشی:

◇ عنوان: طراحی نقشه مفهومی برای اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی

◇ مجری: تقی رجبی

◇ همکاران: دکتر سیدمهدی سمائی، دکتر الهام علایی ابوزر، دکتر ملوک‌السادات حسینی بهشتی

◇ شماره قرارداد: ۳۳/۱۵۲۳۹

◇ تاریخ قرارداد: ۱۳۹۷/۱۲/۱۶

◇ تاریخ شروع: ۱۳۹۷/۱۲/۲۶

◇ تاریخ پایان: ۱۳۹۹/۵/۶

◇ ناظر: دکتر شهین نعمت‌زاده

در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران گواهی می‌شود. گزارش پایانی این طرح، بر پایه داوری در نشست ۳۸۱ (تاریخ ۱۳۹۹/۶/۴) شورای پژوهشی پژوهشگاه به تصویب رسیده است. لازم می‌دانم مراتب قدردانی خود را به مجری، همکاران، و ناظر این طرح تقدیم دارم.

با آرزوی بهروزی
پرویز شهریاری
معاون پژوهش و آموزش

طراحی نقشه مفهومی برای اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی

مجری طرح پژوهشی: تقی رجبی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، چهارراه فلسطین، شماره ۱۰۹۰، طبقه سوم، اتاق ۳۰۲

صندوق پستی: ۱۳۱۵۷۷۳۳۱۴ تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۴۹۸۰ (داخلی ۳۲۲)

وبگاه: <https://irandoc.ac.ir/u/t-rajab>

رایانامه: rajabi@irandoc.ac.ir

چکیده

در زبان فارسی اصطلاح‌نامه دوزبانه فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی موجود نیست. گام اول برای تدوین اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دوزبانه فارسی-انگلیسی، مشخص نمودن تقسیم‌بندی دقیق علم زبان‌شناسی به صورت نظری است. در این پروژه نقشه مفهومی فارسی برای اصطلاح‌نامه دو زبانه فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی طراحی و تدوین خواهد شد تا در پروژه‌های دیگر بتوان بر مبنای آن، اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دو زبانه فارسی-انگلیسی را تدوین کرد. برای طراحی نقشه مفهومی یک حوزه علمی، معمولاً از روش قیاسی استفاده می‌شود و حوزه‌های مختلف علمی بصورت عام به خاص و به صورت سلسله‌مراتبی مرتب‌سازی می‌شوند. این تقسیم‌بندی از یک طرف به اشراف موضوعی متخصص زبان‌شناس در حوزه‌های مختلف زبان‌شناسی وابسته است و از طرف دیگر نیازمند دانش و تجربه طراحی و تدوین اصطلاح‌نامه است. سطوح پیش‌روی واژگان در جهت عام به خاص در طول عملیات طراحی و با توجه به منابع مورد استفاده تعیین می‌شود و معمولاً در طراحی نقشه مفهومی حداکثر تا شش سطح پیش‌روی کافی است و حوزه‌های خردتر در صورت وجود، در عملیات تدوین اصطلاح‌نامه و با استفاده از نرم‌افزار تولید اصطلاح‌نامه قابل افزایش است. حدود ۱۰۰۰ واژه برای طراحی نقشه مفهومی زبان‌شناسی در نظر گرفته شده است. سرفصل دروس و کتب معتبر دانشگاهی در مقاطع تحصیلات تکمیلی زبان‌شناسی و منابع مرجع و فرهنگهای تخصصی زبان‌شناسی انگلیسی و فارسی، در گرایشهای مختلف آواشناسی (Phonetics)، واج‌شناسی (Phonology)، صرف (Morphology)، نحو (Syntax) و معنی‌شناسی (Semantics) مورد استفاده خواهند بود. همچنین رویکردهای تاریخی علم زبان‌شناسی از منظر سنتی (Traditional)، ساختاری (Structural) و شناختی (Cognitive) مورد توجه خواهند بود. در این پروژه برای دیداری‌سازی نقشه‌های طراحی شده از نرم‌افزار visio استفاده خواهد شد.

کلیدواژه‌ها:

اصطلاح‌نامه ؛ زبان‌شناسی ؛ نقشه مفهومی ؛ روش قیاسی

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
چکیده	الف
مقدمه	۱
فصل اول: آواشناسی	۶
۱-۱. نقشه‌های مفهومی	۷
۲-۱. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی	۳۰
۳-۱. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی	۳۸
۴-۱. مراجع	۴۶
فصل دوم: واج‌شناسی	۴۷
۱-۲. نقشه‌های مفهومی	۴۸
۲-۲. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی	۵۹
۳-۲. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی	۶۸
۴-۲. مراجع	۷۷
فصل سوم: صرف/ساختواژه	۷۸
۱-۳. نقشه‌های مفهومی	۷۹
۲-۳. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی	۹۶
۳-۳. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی	۱۱۵
۴-۳. مراجع	۱۳۵
فصل چهارم: نحو	۱۳۶
۱-۴. نقشه‌های مفهومی	۱۳۷
۲-۴. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی	۱۵۱
۳-۴. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی	۱۶۹
۴-۴. مراجع	۱۸۷

فصل پنجم: معنی‌شناسی.....	۱۸۸
۱-۵. نقشه‌های مفهومی.....	۱۸۹
۲-۵. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی.....	۱۹۷
۳-۵. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی.....	۲۰۴
۴-۵. مراجع.....	۲۱۳

فهرست شکل‌ها

شماره صفحه	عنوان
۷	شکل ۱-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی.....
۸	شکل ۲-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- آوانویسی.....
۹	شکل ۳-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- تولید ناقص.....
۱۰	شکل ۴-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- فرایندهای آوایی.....
۱۱	شکل ۵-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- اندامهای گفتار.....
۱۲	شکل ۶-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- توصیف آواهای زبان.....
۱۳	شکل ۷-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- اندامهای گویایی.....
۱۴	شکل ۸-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- حفره دهان.....
۱۵	شکل ۹-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- شیوه‌های تولید.....
۱۶	شکل ۱۰-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- جایگاه‌های تولید.....
۱۷	شکل ۱۱-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- مکانیسم‌های تولید آوا.....
۱۸	شکل ۱۲-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- برش زنجیره گفتار.....
۱۹	شکل ۱۳-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- واحدهای آوایی مرکب.....
۲۰	شکل ۱۴-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- واحدهای زبر زنجیری.....
۲۱	شکل ۱۵-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- واحدهای زنجیری.....
۲۲	شکل ۱۶-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- واکه.....
۲۳	شکل ۱۷-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- تعریف و طبقه‌بندی همخوانها و واکه‌ها بر اساس تولید دومین.....
۲۴	شکل ۱۸-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- تولیدهای دومین مشترک بین همخوان و واکه.....
۲۵	شکل ۱۹-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- مختصه آوایی.....
۲۶	شکل ۲۰-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- جایگاه تولید.....
۲۷	شکل ۲۱-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- جایگاه تولید (ادامه).....
۲۸	شکل ۲۲-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- همخوانهای سایشی واکدار و بیواک.....
۲۹	شکل ۲۳-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- تولید نخستین همخوان.....
۴۸	شکل ۱-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی.....
۴۹	شکل ۲-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی- واج‌شناسی رایانشی.....
۵۰	شکل ۳-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی- تجزیه و تحلیل واج‌شناختی.....
۵۱	شکل ۴-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی- مشخصه واجی.....
۵۲	شکل ۵-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی- قواعد واجی.....
۵۳	شکل ۶-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی- واج‌شناسی زبر زنجیری.....
۵۴	شکل ۷-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی- واج‌شناسی زنجیری.....
۵۵	شکل ۸-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی- واجی.....

شکل ۲-۹. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واجی.....	۵۶
شکل ۲-۱۰. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واج‌شناسی نوایی (چند نظامی).....	۵۷
شکل ۲-۱۱. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واج‌شناسی وزنی (عروضی).....	۵۸
شکل ۳-۱. نقشه مفهومی صرف.....	۷۹
شکل ۳-۲. نقشه مفهومی صرف - واژه‌سازی.....	۸۰
شکل ۳-۳. نقشه مفهومی صرف - رویکرد پیوستاری.....	۸۱
شکل ۳-۴. نقشه مفهومی صرف - تصریف.....	۸۲
شکل ۳-۵. نقشه مفهومی صرف - واژه.....	۸۳
شکل ۳-۶. نقشه مفهومی صرف - قواعد صرفی.....	۸۴
شکل ۳-۷. نقشه مفهومی صرف - واژگان.....	۸۵
شکل ۳-۸. نقشه مفهومی صرف - فرضیه‌ها.....	۸۶
شکل ۳-۹. نقشه مفهومی صرف - تصریف اسم.....	۸۷
شکل ۳-۱۰. نقشه مفهومی صرف - صورت.....	۸۸
شکل ۳-۱۱. نقشه مفهومی صرف - (جهت، نقش، حالت، شخص، شمار، زمان، جنسیت).....	۸۹
شکل ۳-۱۲. نقشه مفهومی صرف - زایایی.....	۹۰
شکل ۳-۱۳. نقشه مفهومی صرف - (نشان‌گذاری، نشانه، ظرفیت، بسامد، نمونه، نمایش، بازشناسی، مشخصه تصریفی).....	۹۱
شکل ۳-۱۴. نقشه مفهومی صرف - تکواژ.....	۹۲
شکل ۳-۱۵. نقشه مفهومی صرف - واژه غیر بسیط.....	۹۳
شکل ۳-۱۶. نقشه مفهومی صرف - (تکواژ وابسته، تکواژ آزاد).....	۹۴
شکل ۳-۱۷. نقشه مفهومی صرف - (تکواژ گونه، واژه‌بست، وند).....	۹۵
شکل ۴-۱. نقشه مفهومی نحو.....	۱۳۷
شکل ۴-۲. نقشه مفهومی نحو - (فرضیه، نمادهای نحوی، تحلیل نحوی).....	۱۳۸
شکل ۴-۳. نقشه مفهومی نحو - اصول.....	۱۳۹
شکل ۴-۴. نقشه مفهومی نحو - قواعد.....	۱۴۰
شکل ۴-۵. نقشه مفهومی نحو - مقولات صرفی-نحوی.....	۱۴۱
شکل ۴-۶. نقشه مفهومی نحو - نظریه‌های نحوی.....	۱۴۲
شکل ۴-۷. نقشه مفهومی نحو - نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی.....	۱۴۳
شکل ۴-۸. نقشه مفهومی نحو - مقولات نحوی.....	۱۴۴
شکل ۴-۹. نقشه مفهومی نحو - ساخت جمله.....	۱۴۵
شکل ۴-۱۰. نقشه مفهومی نحو - مقولات گروهی.....	۱۴۶
شکل ۴-۱۱. نقشه مفهومی نحو - دستور.....	۱۴۷
شکل ۴-۱۲. نقشه مفهومی نحو - ساخت.....	۱۴۸
شکل ۴-۱۳. نقشه مفهومی نحو - دستور زایشی گشتاری.....	۱۴۹
شکل ۴-۱۴. نقشه مفهومی نحو - محدودیت، شرط.....	۱۵۰

- شکل ۵-۱. نقشه مفهومی معنی‌شناسی..... ۱۸۹
- شکل ۵-۲. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - معنی‌شناسی صوری..... ۱۹۰
- شکل ۵-۳. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - تحلیل گفتمان..... ۱۹۱
- شکل ۵-۴. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - معنی‌شناسی تاریخی..... ۱۹۲
- شکل ۵-۵. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - معنی‌شناسی جمله..... ۱۹۳
- شکل ۵-۶. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - کاربردشناسی..... ۱۹۴
- شکل ۵-۷. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - معنی‌شناسی واژگان..... ۱۹۵
- شکل ۵-۸. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - روابط واژگانی..... ۱۹۶

مقدمه:

نقشه مفهومی^۱، یک طرح گرافیکی منسجم است که برای ایجاد ساختار و طبقه‌بندی ایده‌ها، مفاهیم و موضوعات مختلف به کار می‌رود. نقشه مفهومی، بر روی یک ایده یا مفهوم عام معین (شاخه اصلی) متمرکز می‌شود، و سپس شاخه اصلی به شاخه‌های فرعی تقسیم می‌شوند. معمولاً نقشه‌های مفهومی به شکل سلسله‌مراتبی سازماندهی می‌شوند. برای نمایش نقشه‌های مفهومی به صورت یک نقشه دیداری ساختارمند، علاوه بر روش‌های ترسیم معمولی، نرم‌افزارهای زیادی طراحی شده است که اکثراً به صورت رایگان و از طریق اینترنت قابل دسترسی هستند.

با جستجوهای مختلف انجام شده تا کنون نتوانستیم نقشه مفهومی مناسبی برای علم زبان‌شناسی بیابیم، اگر چه تقسیم‌بندیهای کلی علم زبان‌شناسی در سطوح اولیه، بصورت گرافیکی (با رویکردهای متفاوت)، با جستجوهای ساده اینترنتی قابل دسترسی است. با این وجود به بخشی از فعالیتهای مرتبط پیشین اشاره می‌شود. محمودزاده (۱۳۹۵) در پژوهشی به منظور تعیین اولویتهای پژوهشی گروه زبان‌شناسی رایانشی در پژوهشگاه ایرانداک، نقشه مفهومی شاخه زبان‌شناسی رایانشی را با حداکثر سه سطح پیشروی تهیه کرده است که می‌توان از آن به عنوان یکی از منابع در این پژوهش استفاده کرد. احمدی نسب (۱۳۹۰) در پژوهشی به تهیه و تدوین اصطلاح‌نامه تک‌زبانه فارسی زبان‌شناسی اقدام نموده است. در این پژوهش گفته شده که ۹۰۰ اصطلاح مرجع و ۹۰۰ اصطلاح نامرجع و ۶۰۹ رابطه سلسله‌مراتبی و ۷۶۳ رابطه وابستگی ایجاد شده است. احمدی نسب گزارش داده که از روش تلفیقی قیاسی-استقرایی و با استفاده از استاندارد انسی ۲۰۰۵ اصطلاح‌نامه را تدوین کرده است. در این پژوهش تلاشی در جهت تعیین هم‌معناها در مورد اصطلاحات زبان‌شناسی در زبان فارسی صورت گرفته است. این پژوهش فاقد تصویر روشنی از نقشه مفهومی علم زبان‌شناسی است اگر چه با استفاده از نرم‌افزار تراروس بیلدر خروجی‌های سلسله‌مراتبی و نمایه‌القبایی و گردان ارائه شده است. همچنین محدودیت دیگر این پژوهش تک‌زبانه بودن آن است که توسعه، کاربرد و ارزیابی آن را در مقیاس علمی دشوار می‌کند. محمدی (۱۳۹۰) به

^۱ Concept Map

بررسی برخی از اصطلاحات زبان‌شناسی و مقایسه آنها در سه زبان عربی و انگلیسی و فارسی پرداخته است، ولی هیچ گونه تقسیم‌بندی از علم زبان‌شناسی و یا نقشه و ارتباطات معنایی بین اصطلاحات ارائه نمی‌کند. همچنین بدری‌زاده (۱۳۸۱) در مقاله‌ای به بررسی آماری میزان یکدستی و هماهنگی میان برخی از اصطلاحات زبان‌شناسی در زبان فارسی پرداخته و پیشنهادهایی در جهت یکسان‌سازی آنها ارائه کرده است. رجبی (۱۳۹۷) در پژوهشی نقشه‌های مفهومی علم شیمی (علوم پایه) را ارائه کرده و بر مبنای آنها اصطلاحنامه دو زبانه فارسی-انگلیسی شیمی را با حدود ۷۰۰۰ واژه تدوین کرده است. این پژوهش که در آن نقشه‌های مفهومی به صورت سلسله‌مراتبی و به روش قیاسی ارائه شده‌اند به لحاظ روشی می‌تواند الگویی برای پژوهش حاضر باشد. از میان منابع انگلیسی، نیکلاس و همکاران (۲۰۰۵) زیر نظر سورگل، پیش‌نویسی برای اصطلاحنامه زبان‌شناسی ارائه کرده‌اند با عنوان *Linguistics Thesaurus Draft* که متأسفانه نقشه مفهومی این اصطلاحنامه در دست نیست و روابط معنایی در این اصطلاحنامه گسترش بسیار محدودی دارند ولی می‌توان از اصطلاحات و تقسیم‌بندیها و روابط میان آنها به عنوان یکی از منابع استفاده کرد. همچنین کلبی (۱۹۹۲) و همکاران اصطلاحنامه‌ای با عنوان *Thesaurus of Linguistic Indexing Terms* تدوین کرده‌اند که شامل ۸۵۰ واژه زبان‌شناسی است و برخی از حوزه‌های رفتار زبانی، مانند: آموزش زبان و زبان‌آموزی و زبان‌پریشی را بیشتر از بقیه حوزه‌ها پوشش می‌دهد. نقشه مفهومی این اصطلاحنامه ارائه نشده است و خود اصطلاحنامه هم در دسترس نمی‌باشد. در زبان فارسی اصطلاحنامه دوزبانه فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی موجود نیست. فقدان اصطلاحنامه زبان‌شناسی در پژوهش‌های حوزه زبان‌شناسی رایانشی و نیز در فرایند سازماندهی اطلاعات، ضرورت ساخت آن را دو چندان می‌نماید. گام اول برای تدوین اصطلاحنامه زبان‌شناسی دوزبانه فارسی-انگلیسی، مشخص نمودن تقسیم‌بندی دقیق علم زبان‌شناسی به صورت نظری است. در این پروژه نقشه مفهومی برای اصطلاحنامه زبان‌شناسی طراحی و تدوین شده است و در پروژه آتی بر مبنای آن، اصطلاحنامه زبان‌شناسی دو زبانه فارسی-انگلیسی تدوین خواهد شد.

فرایند تدوین اصطلاحنامه شامل مراحل زیر است: مرور ادبیات موضوع، شامل (یافتن اصطلاحنامه‌های مناسب لاتین و روزآمد، تهیه منابع مرجع تخصصی چاپی و الکترونیک و مطالعه حوزه‌های تحت پوشش)، طراحی نقشه مفهومی و ایجاد شبکه واژگانی شامل (استخراج و جمع‌آوری واژه‌های لاتین و اطلاعات واژگانی فارسی، تفکیک حوزه‌های مختلف علمی و توزیع واژه‌ها میان آنها، ترجمه واژه‌های اصطلاحنامه موضوعی پایه به زبان فارسی، ترجمه واژه‌های اصطلاحنامه موضوعی پایه به زبان انگلیسی، نمایش گرافیکی واژه‌ها به صورت خورشیدی که در آن تقسیم‌بندی حوزه‌های علمی موضوع، بصورت عام و خاص با سطوح مختلف پیشروی دیده می‌شود)، تعیین و توسعه واژه‌های اعم، اخص و مرتبط (وابسته)، تعیین ارجاعات (واژه‌های مرجع و غیر مرجع)، تعیین اختصارات (کوتاه‌نوشته‌ها و سرواژه‌ها)، تهیه و بررسی یادداشتهای دامنه، یکدست نمودن و هماهنگی صوری واژگان از نظر

رسم الخط، یکدست نمودن و هماهنگی صوری واژگان از نظر جمع و مفرد، یکدست نمودن و هماهنگی صوری واژگان از نظر قواعد صرفی، یکدست نمودن و هماهنگی معنایی واژگان و پیش‌همارایی، واپایش روابط معنایی (سلسله‌مراتبی و مرتبط)، واپایش ارجاعات (مرجح و غیرمرجح)، واپایش کوتاه‌نوشته‌ها، واپایش روابط دوطرفه واژگان، واپایش و ویرایش خطاهای منطقی، نمایه‌های الفبایی، سلسله‌مراتبی و نمایه‌گردان، و بازنگری و ویرایش نهایی توسط اساتید متخصص هر حوزه به تفکیک حوزه دانش. مهمترین چالش در تولید و تدوین اصطلاحنامه زبان‌شناسی دو زبانه فارسی-انگلیسی، طراحی نقشه مفهومی علم زبان‌شناسی است. در این پژوهش از میان مراحل فوق، دو مرحله مرور ادبیات موضوع و طراحی نقشه مفهومی و ایجاد شبکه واژگانی اولیه انجام می‌شود. این نقشه با استفاده از اصطلاحات انگلیسی و فارسی تخصصی در حوزه زبان‌شناسی و با توجه به تقسیم‌بندیهای علم زبان‌شناسی طراحی می‌شود. یافتن معادلهای مناسب در زبان فارسی برای اصطلاحات انگلیسی و نیز وجود دیدگاه‌ها و مکاتب گوناگون در حوزه این علم از دشواری‌های این پژوهش است. وجود متخصصان زبان‌شناس در گرایشهای مختلف زبان‌شناسی در داخل و خارج از پژوهشگاه و وجود منابع متعدد انگلیسی و فارسی در حوزه علم زبان‌شناسی، همچنین برخورداری از دانش و تجربه طراحی نقشه‌های مفهومی و تدوین اصطلاحنامه بر مبنای آن در پژوهشگاه ایرانداک، فرصت مغتنمی است تا نقشه مفهومی علم زبان‌شناسی طراحی و تدوین شود. در این پروژه نقشه مفهومی فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی طراحی و تدوین خواهد شد تا در پروژه‌ای دیگر بر مبنای آن، اصطلاحنامه زبان‌شناسی دو زبانه فارسی-انگلیسی را بشود تدوین کرد. استفاده از اصطلاحنامه زبان‌شناسی دوزبانه فارسی-انگلیسی برای فعالیتهایی چون سازماندهی، استانداردسازی، جستجو و بازیابی اطلاعات در مدارک علمی و پایگاه‌های اطلاعات زبان‌شناسی ضروری است. همچنین جای این اصطلاحنامه در پژوهشهای مربوط به حوزه زبان‌شناسی و زبان‌شناسی رایانشی خالی است. بنابراین از این اصطلاحنامه، هم در بخش سازماندهی و نمایه‌سازی مدارک و هم در بخشهای پژوهشی مرتبط به زبان‌شناسی و زبان‌شناسی رایانشی استفاده خواهد شد. ارائه نقشه مفهومی علم زبان‌شناسی علاوه بر این که پیش‌نیاز ضروری تدوین اصطلاحنامه زبان‌شناسی است، کاربردهای آموزشی نیز خواهد داشت (با استفاده از نرم‌افزارهای دیداری‌سازی).

معمولاً نقشه‌های مفهومی به روش قیاسی تدوین می‌شوند. در این روش ابتدا چارچوب کلی زمینه موضوعی ترسیم می‌شود، یعنی مشخص می‌شود که محدوده آن چیست و چه موضوع‌های کلی را در برمی‌گیرد. سپس، هر یک از این موضوع‌ها به موضوع‌های فرعی‌تر تقسیم می‌شوند و این کار تا مرحله تعیین مفاهیم اخص ادامه پیدا می‌کند. در این طراحی مشارکت عملی متخصصان موضوعی در گزینش اصطلاحات رکن اصلی کار است.

حوزه‌های آواشناسی^۲، واج‌شناسی^۳، صرف^۴، نحو^۵، و معنی‌شناسی^۶ و نیز برخی از حوزه‌های میان‌رشته‌ای زبان‌شناسی مانند: زبان‌شناسی رایانشی^۷ و زبان‌شناسی اجتماعی^۸ و روان‌شناسی زبان^۹، به روش کتابخانه‌ای و با استفاده از منابع مرجع و اصطلاحنامه‌های موجود انگلیسی مورد بررسی قرار می‌گیرند و با نظر متخصصان موضوعی زبان‌شناس، تقسیم‌بندی آنها با استفاده از روش قیاسی (حرکت از واژه‌های عام به خاص) صورت می‌گیرد. تصمیم‌گیری در مورد انتخاب مکاتب نظری و گزینش اصطلاح مرجع در میان هم‌معناها در زبان فارسی و ارتباطات معنایی میان واژه‌ها به عهده متخصصان موضوعی خواهد بود. به منظور تسهیل و امکان دیداری‌سازی این تقسیمات، از نرم افزار ویزیو^{۱۰} استفاده می‌شود. اصطلاحنامه‌ای که بعداً بر اساس این نقشه مفهومی تدوین خواهد شد به روشهای مختلف کیفی و کمی کلاسیک که برای ارزیابی اصطلاحنامه‌ها موجود است، مورد راستی آزمایی قرار خواهد گرفت. برای راستی آزمایی نقشه مفهومی، به نظر می‌رسد راهی جز نظارت متخصصان موضوعی در حوزه‌های تخصصی خودشان وجود ندارد. تدوین اصطلاحنامه بر مبنای نقشه مفهومی و با استفاده از نرم‌افزار ساخت اصطلاحنامه انجام خواهد شد و افزایش واژه‌ها و اصطلاحات و روابط معنایی بر مبنای این نقشه گسترش می‌یابند. در نقشه‌های مفهومی مربوط به تقسیم‌بندی علوم مختلف، معمولاً فقط روابط عام به خاص یا کل به جز دیده می‌شود و بقیه روابط معنایی میان واژه‌ها، مانند روابط ترجیحی و وابسته و اختصارات و ... دیده نمی‌شوند و این نوع از روابط در مرحله تدوین اصطلاحنامه با استفاده از نرم‌افزار ساخت اصطلاحنامه ایجاد می‌شوند و پس از طی مراحل تدوین، در شکل‌های خروجی از نرم‌افزار بصورت نمایه الفبایی، سلسله مراتبی، گردشی و نمایه واژگان دیده خواهند شد. بنابراین طراحی نقشه مفهومی علم زبان‌شناسی قدم اول برای تدوین اصطلاحنامه زبان‌شناسی است و کاربردهای اصطلاحنامه زبان‌شناسی فراوان است، مانند: استانداردسازی اطلاعات، سازماندهی اطلاعات، جستجو و بازیابی اطلاعات، اصطلاحنامه‌نگاری و هستان‌شناسی، علم‌سنجی و تحلیل اطلاعات، آموزش مجازی و از راه دور، ترجمه و یادگیری ماشینی و پژوهشهای مرتبط در حوزه‌هایی مانند زبان‌شناسی رایانشی. این طرح در راستای طرح‌های توسعه‌ای و کاربردی "استانداردسازی شیوه‌های ذخیره و بازیابی اطلاعات علمی- فنی" و نیز فعالیتهای حوزه زبان‌شناسی رایانشی و ترجمه ماشینی و نیز استانداردهای

² Phonetics

³ Phonology

⁴ Morphology

⁵ Syntax

⁶ Semantics

⁷ Computational linguistics

⁸ Sociolinguistics

⁹ Psycholinguistics

¹⁰ Visio

طراحی نقشه مفهومی برای اصطلاحنامه زبان‌شناسی □ ۵

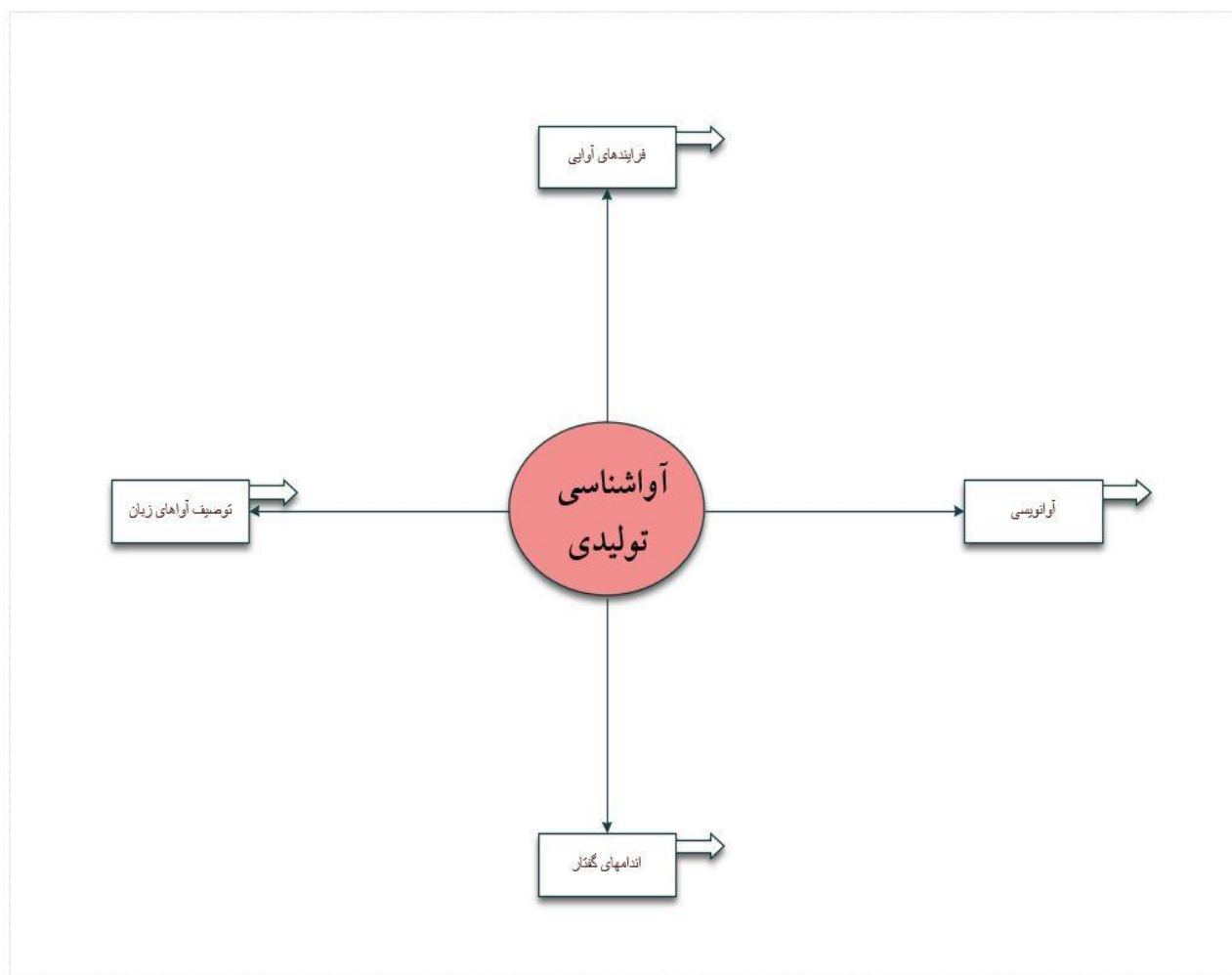
خط و زبان فارسی در فضای مجازی حایز اهمیت است. برای کاربردهای بیشتر در چشم انداز آینده، تدوین اصطلاحنامه زبان‌شناسی و روزآمدسازی آن و نیز تولید متاتزاروس و هستان‌شناسی و همچنین طراحی سامانه و وب سرویس آن را می‌توان در نظر گرفت.

فصل اول

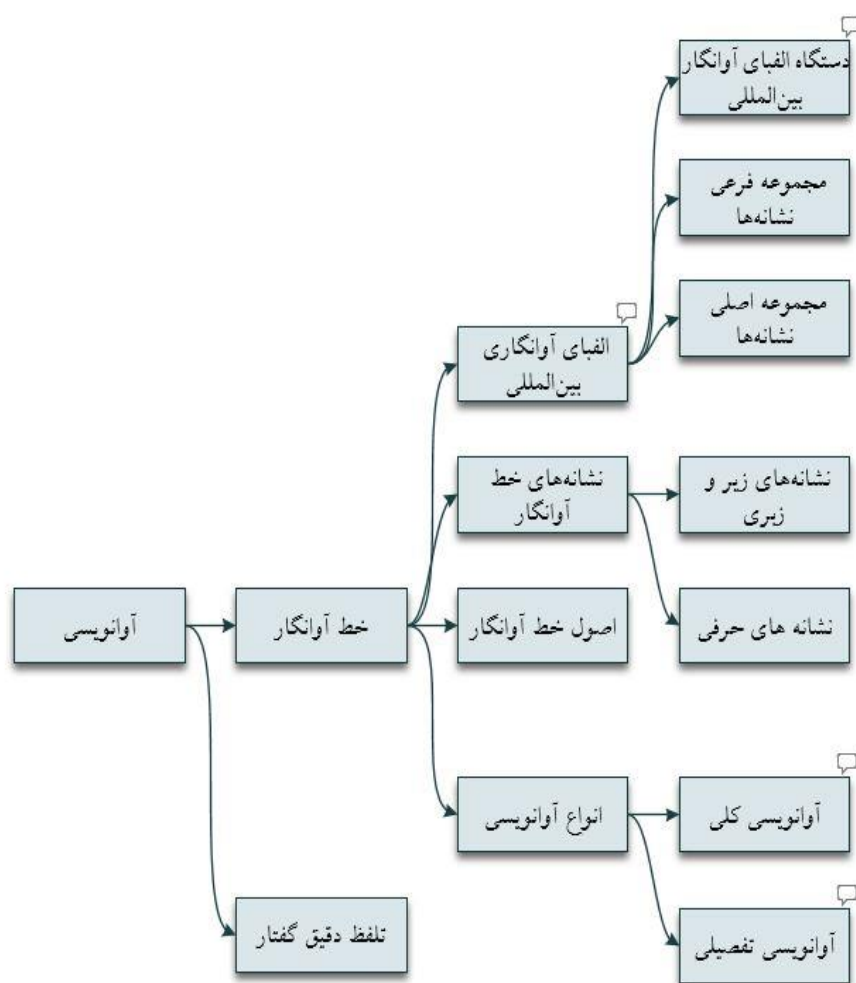
آوا شناسی

۱-۱. نقشه‌های مفهومی

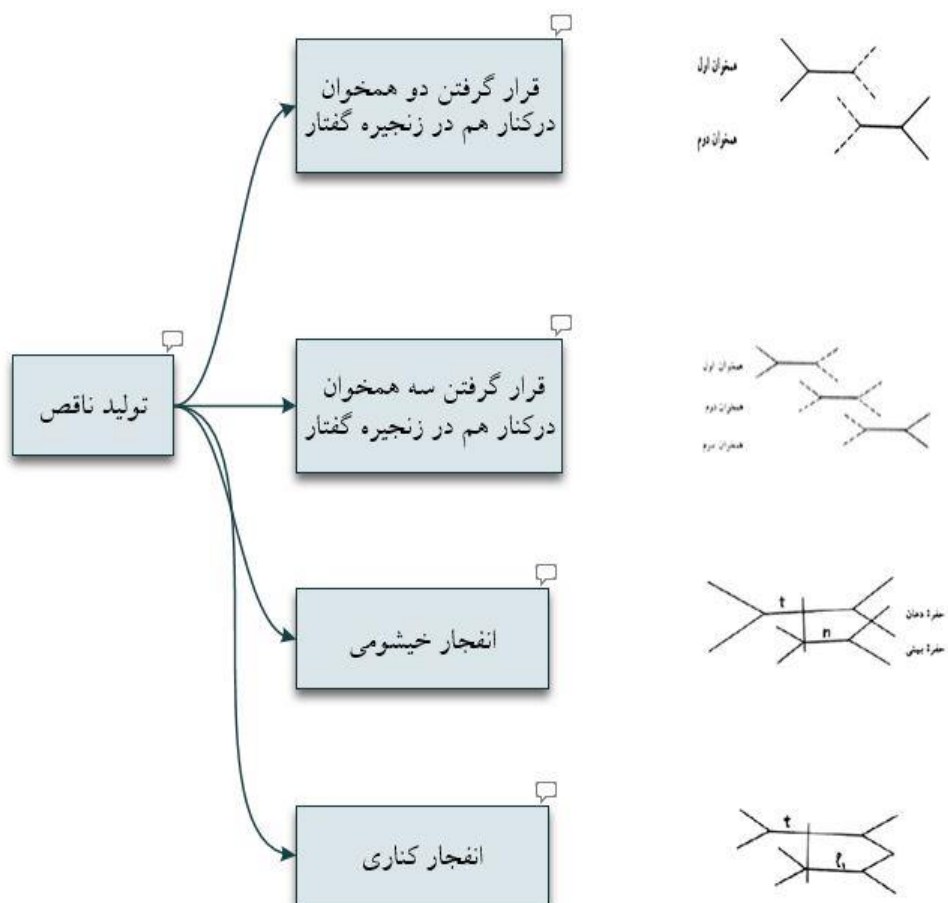
شکل ۱-۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی

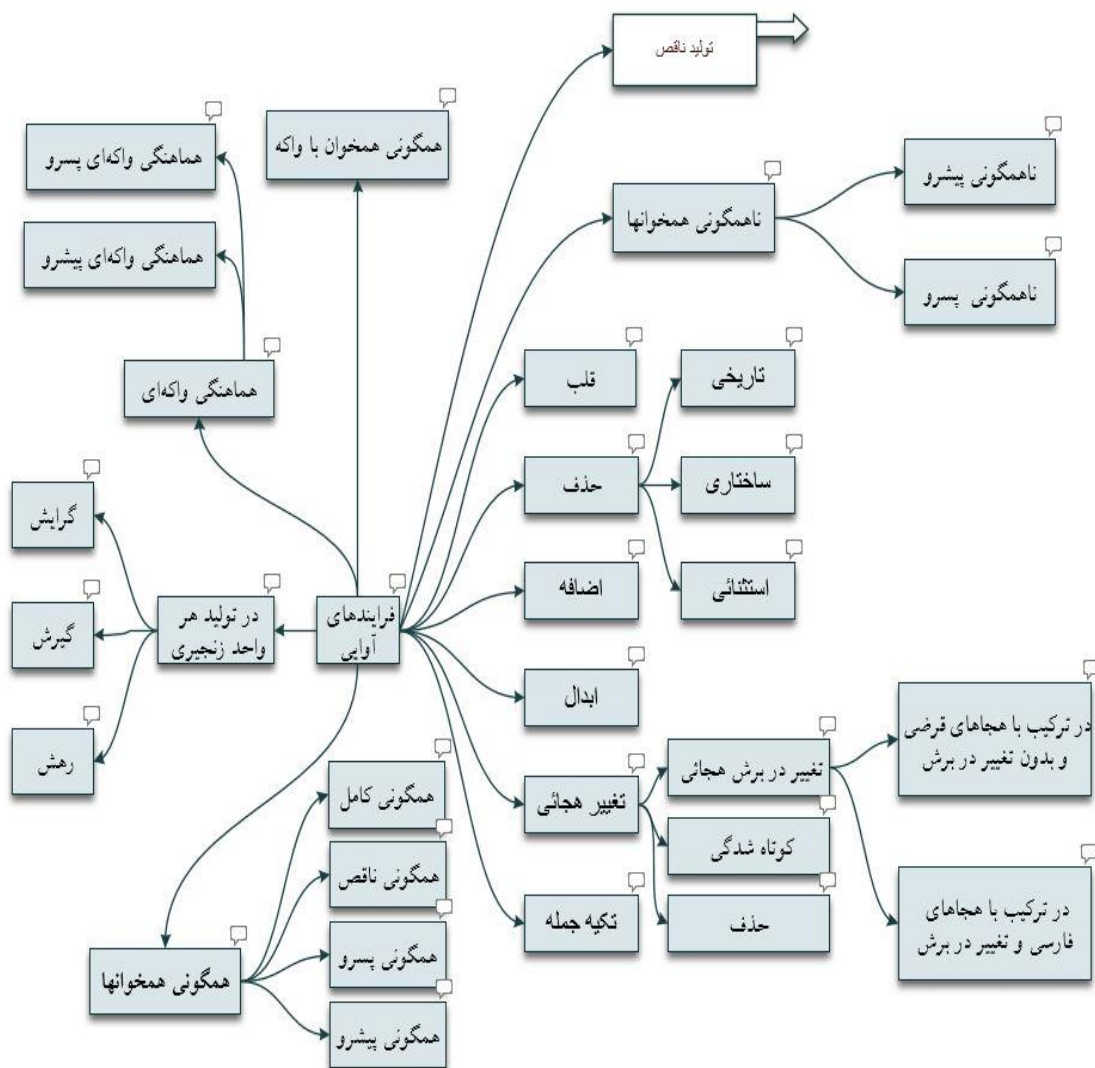
شکل ۱-۲. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - آوانویسی

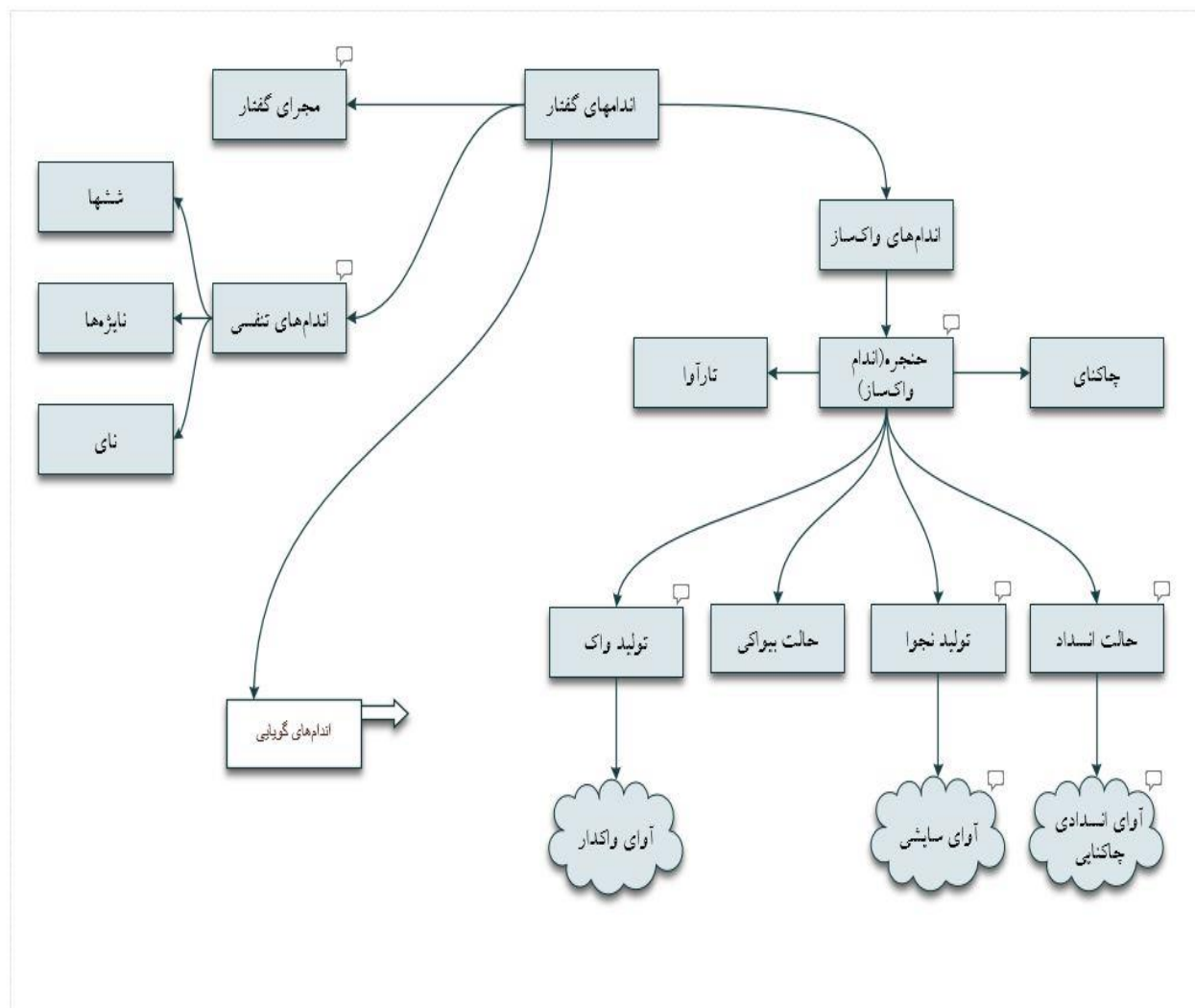
شکل ۱-۳. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- تولید ناقص

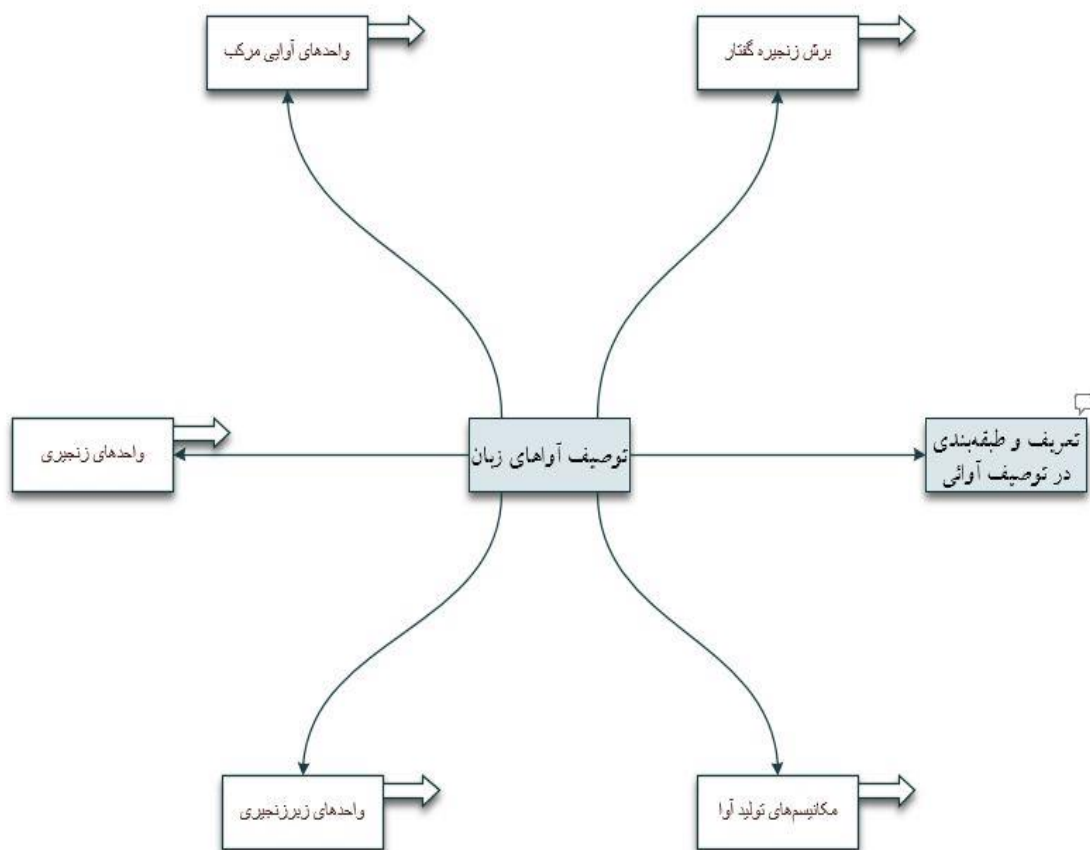
شکل ۱-۴. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی-فرایندهای آوایی

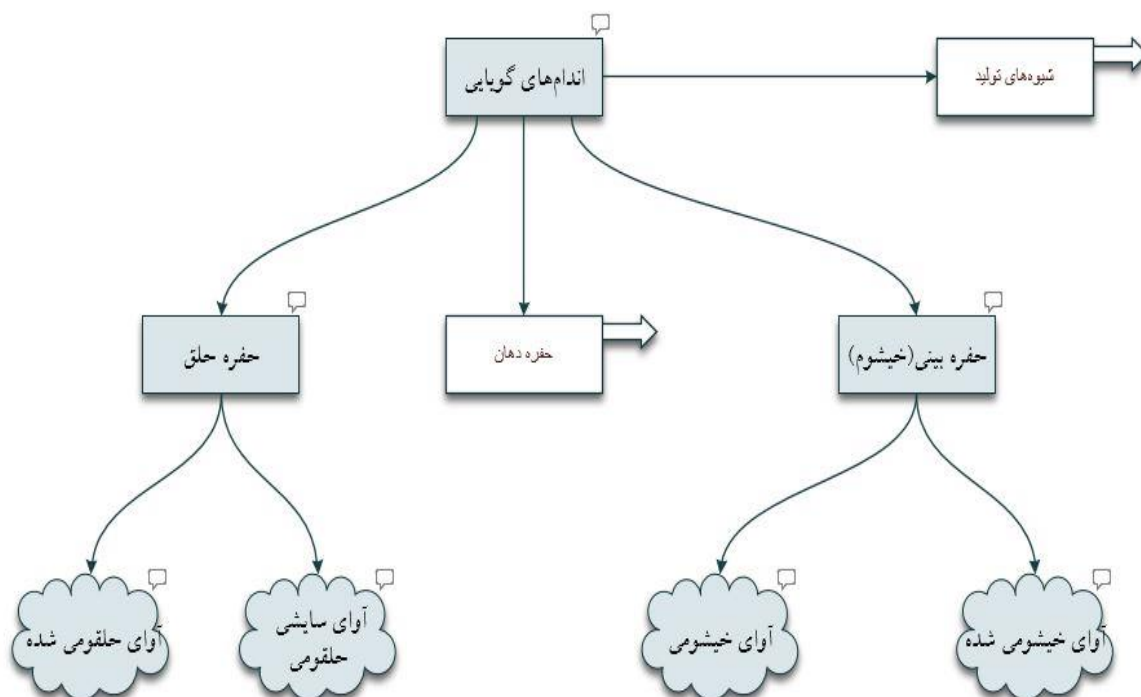
شکل ۱-۵. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- اندامهای گفتار

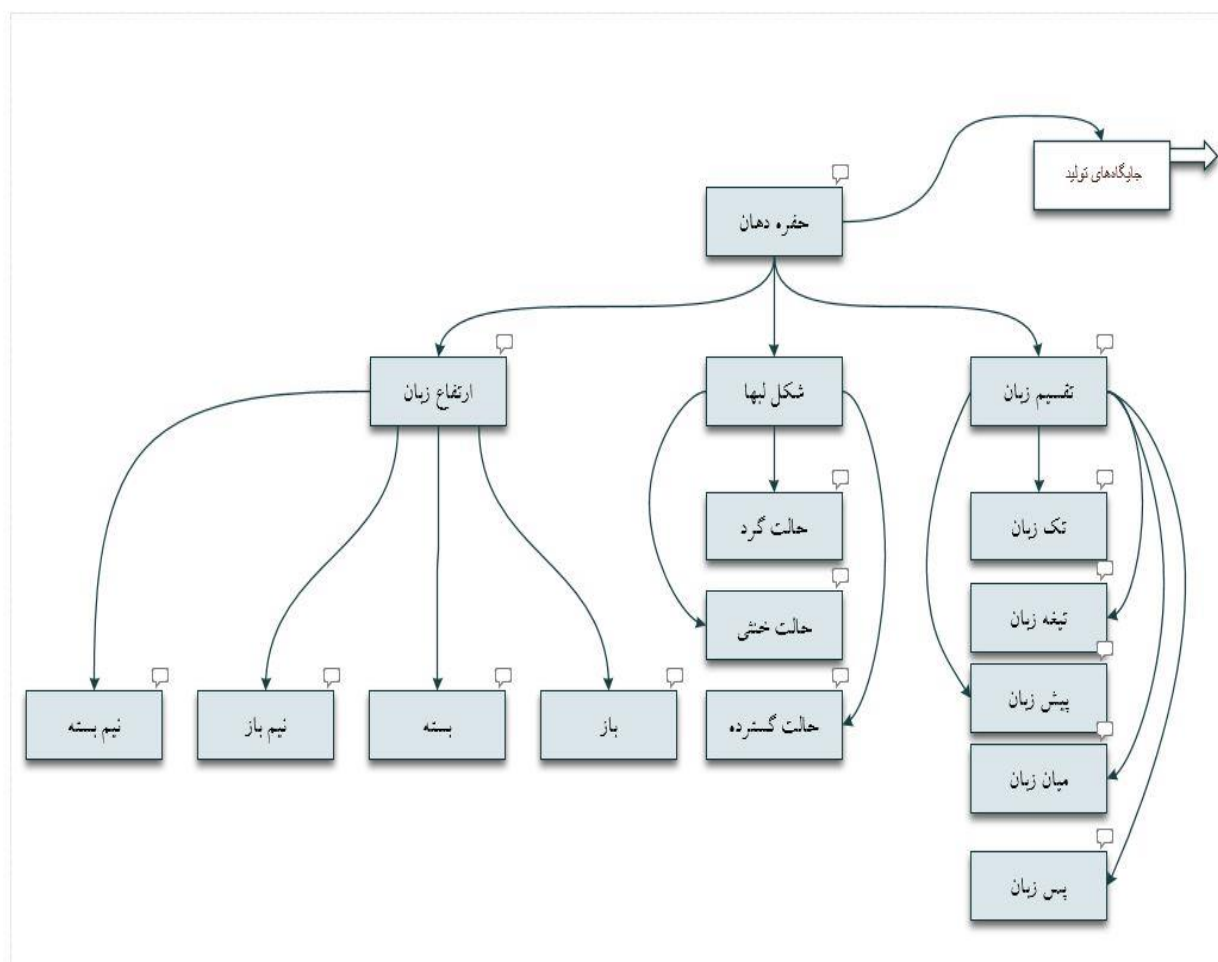
شکل ۱-۶. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- توصیف آواهای زبان

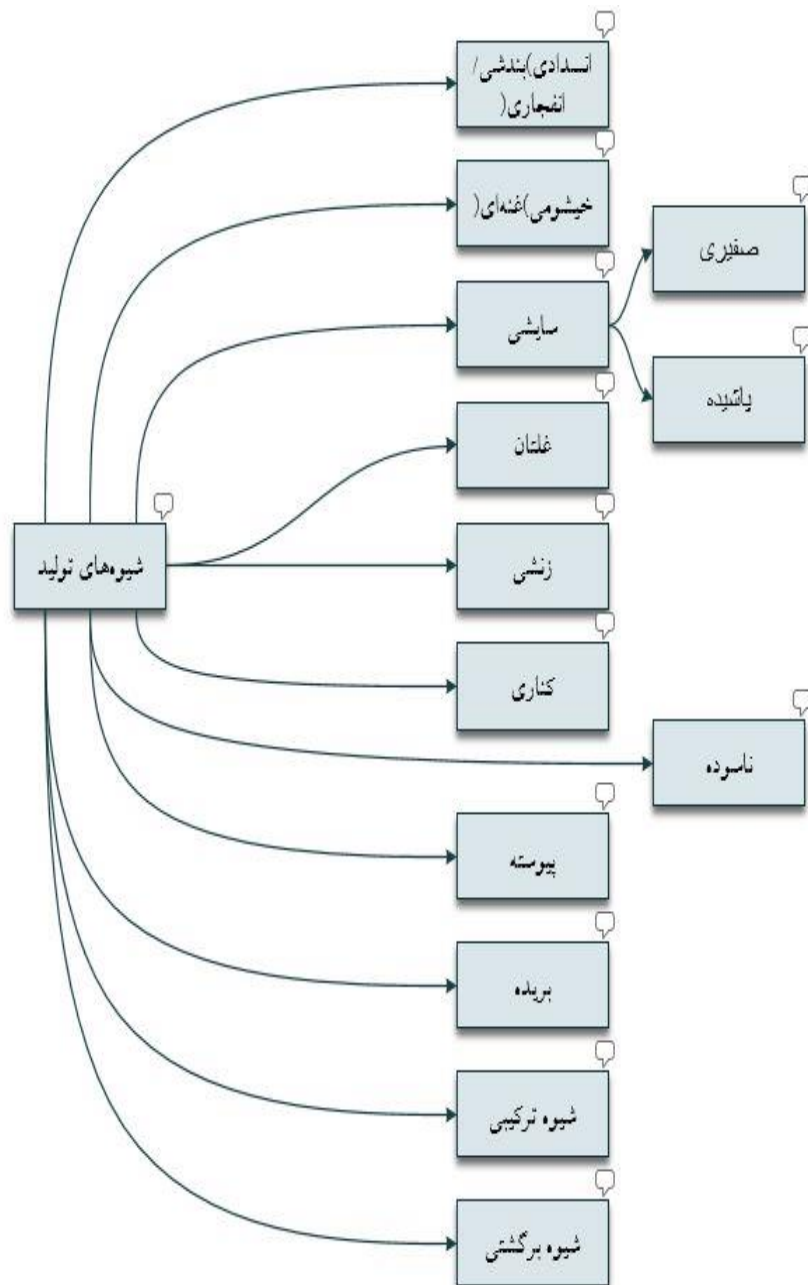
شکل ۱-۷. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی-اندام‌های گویایی

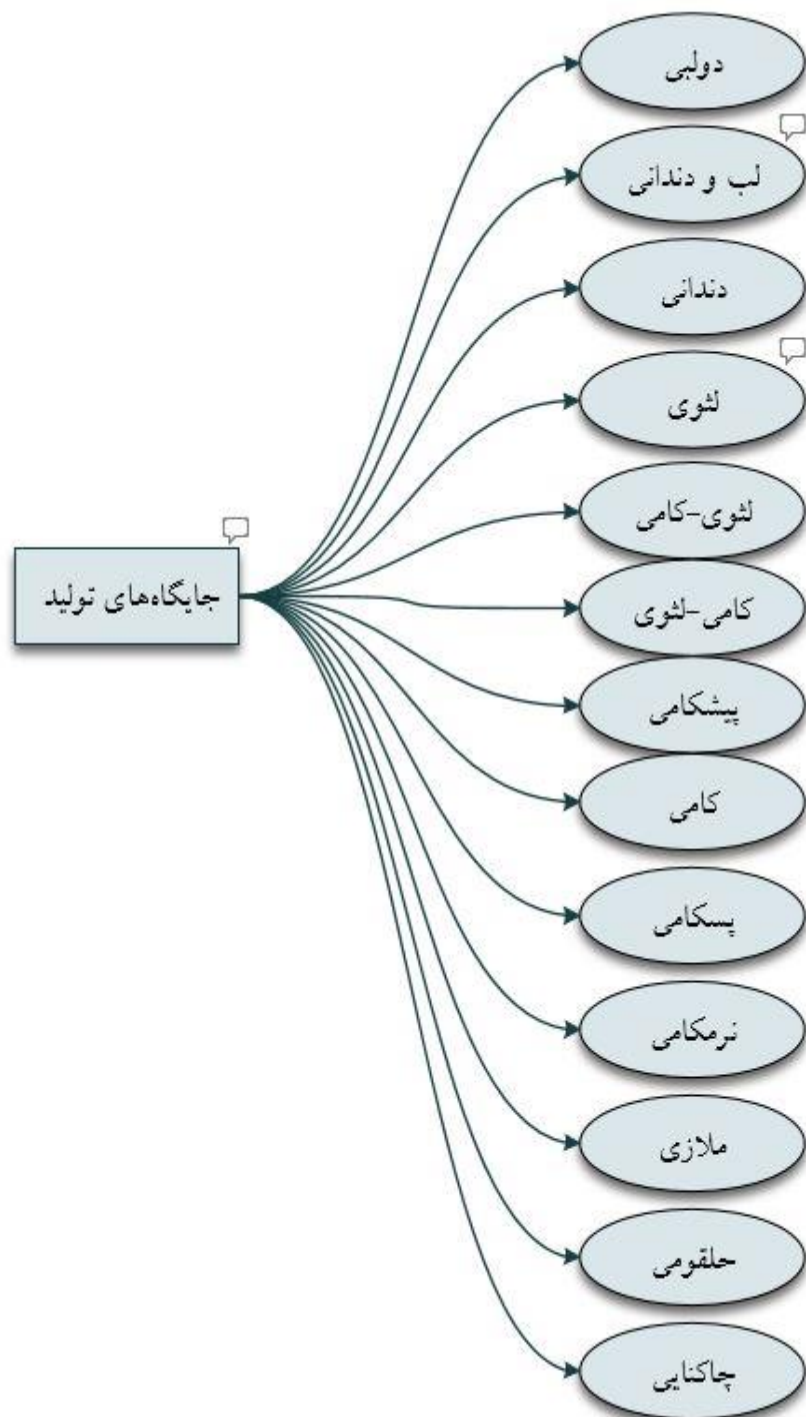
شکل ۱-۸. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- حفره دهان

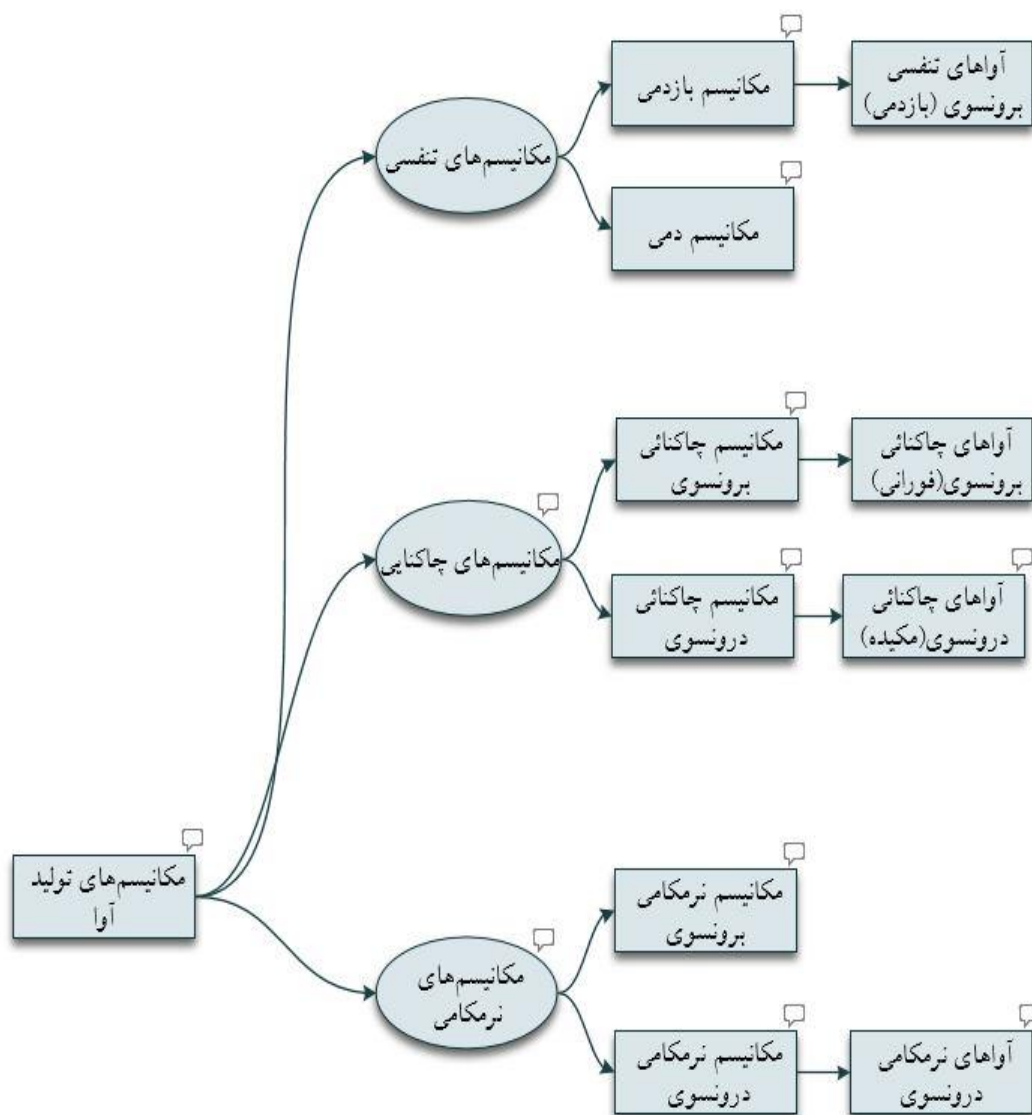
شکل ۱-۹. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- شیوه‌های تولید

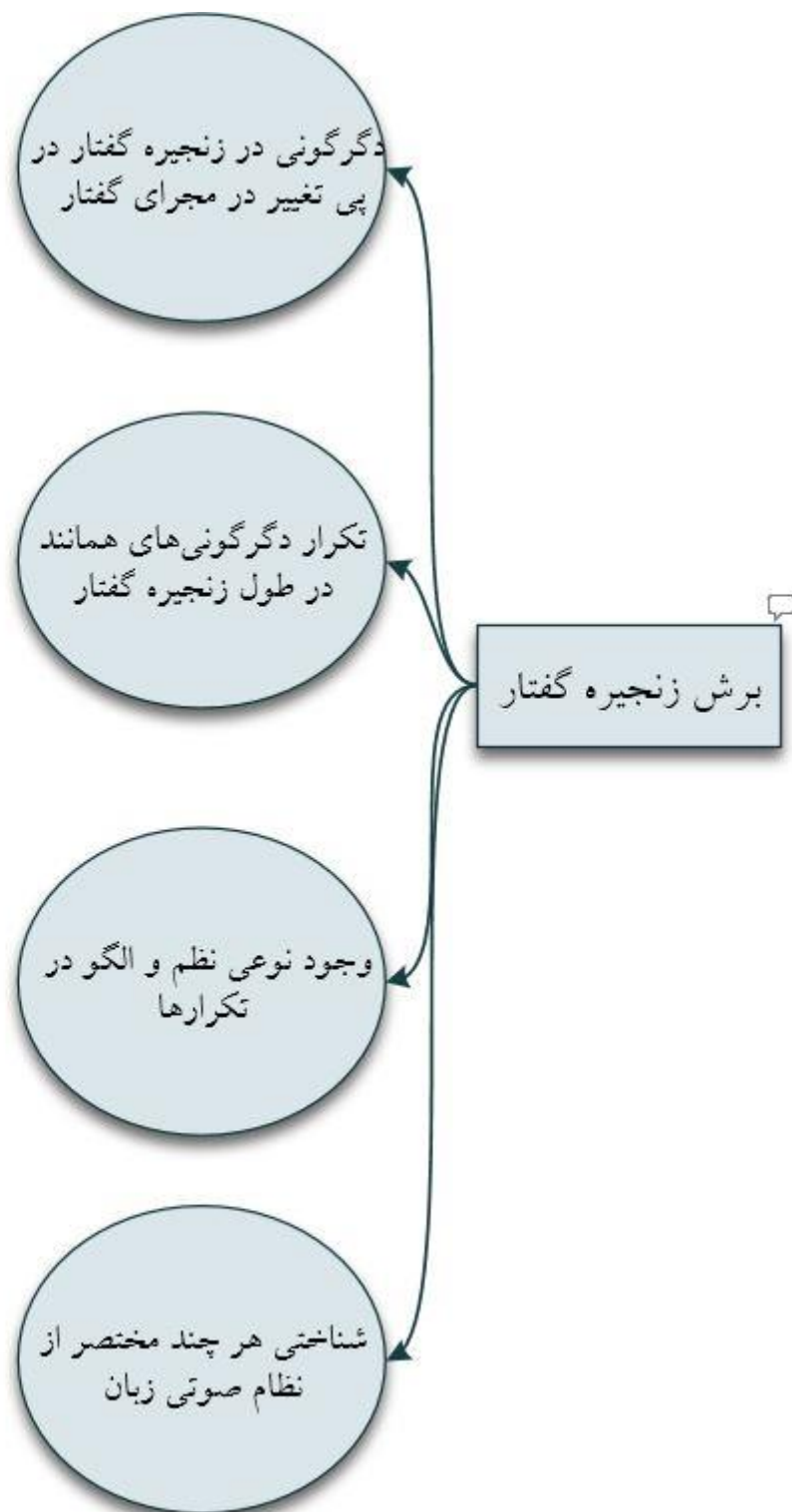
شکل ۱-۱۰. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- جایگاه‌های تولید

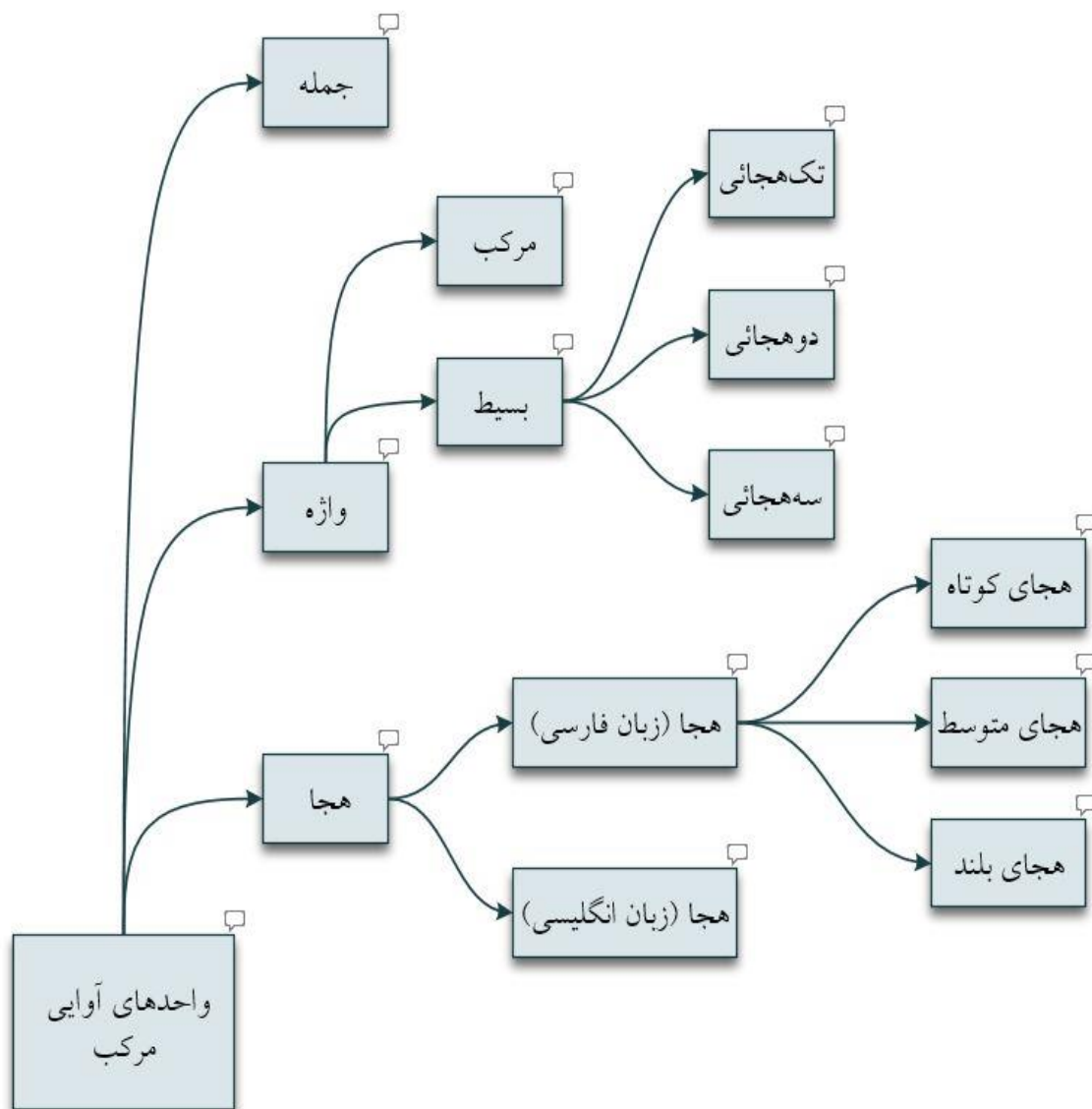
شکل ۱-۱۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- مکانیسم‌های تولید آوا

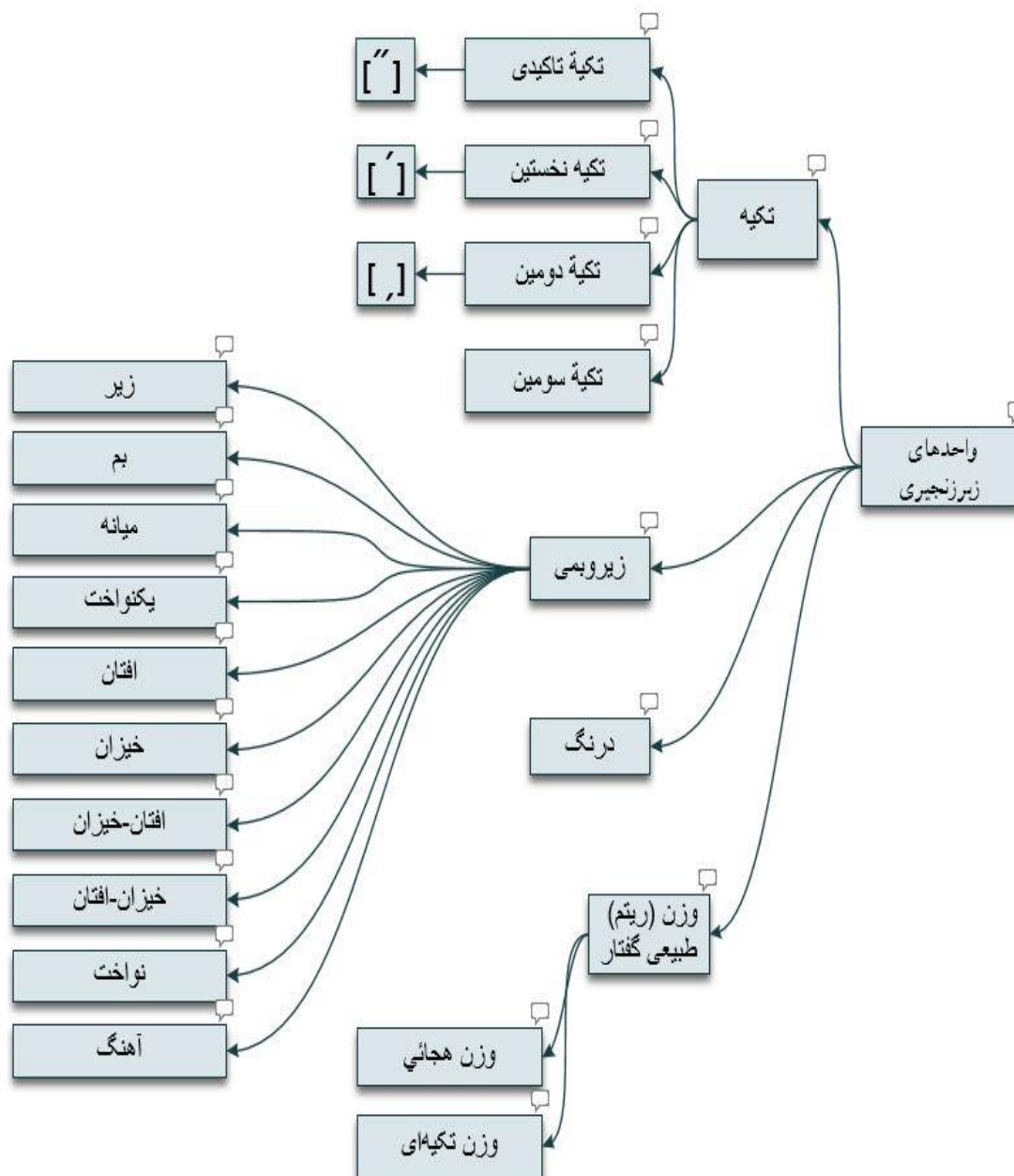
شکل ۱-۱۲. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - برش زنجیره گفتار

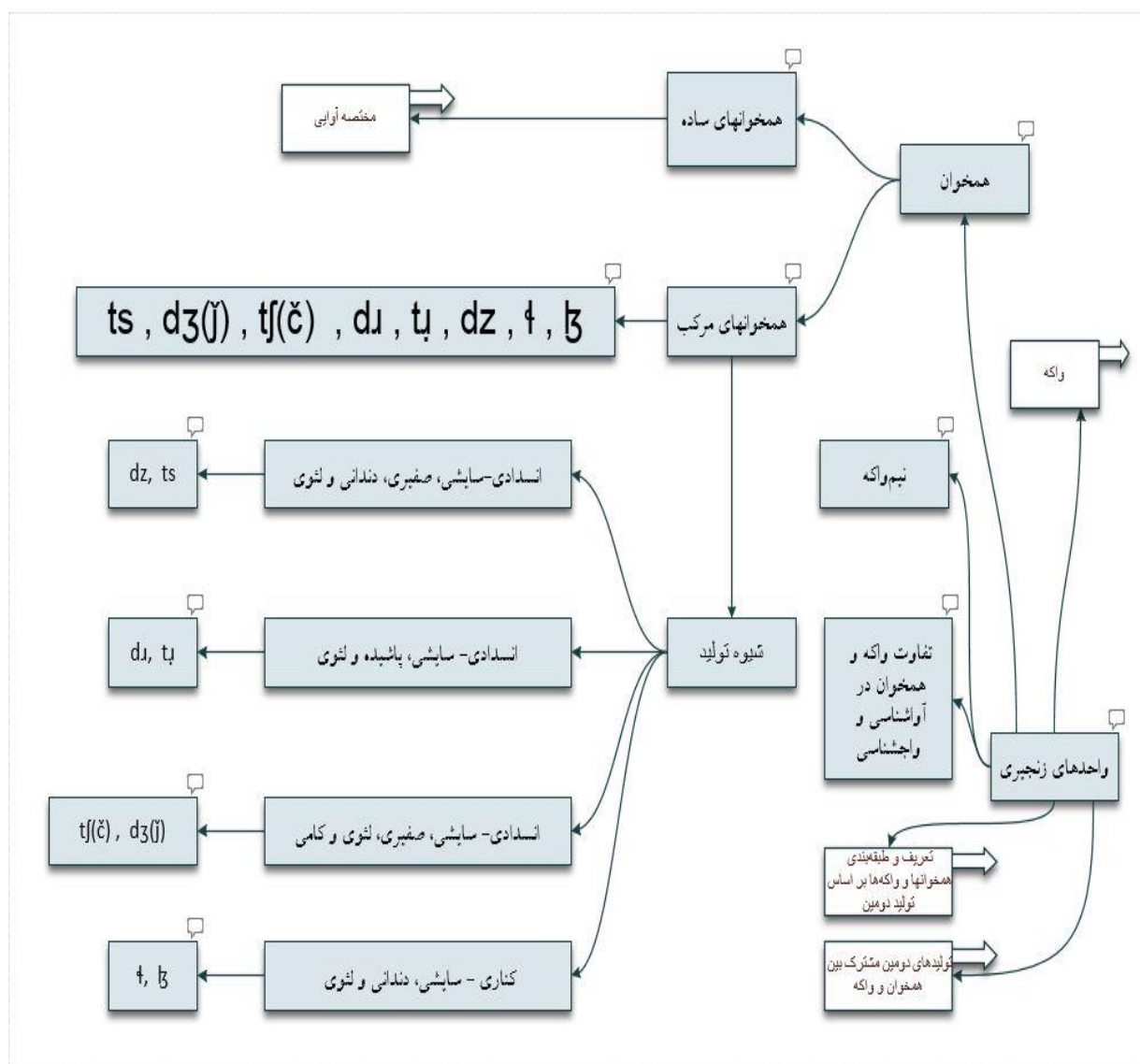
شکل ۱-۱۳. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- واحدهای آوایی مرکب

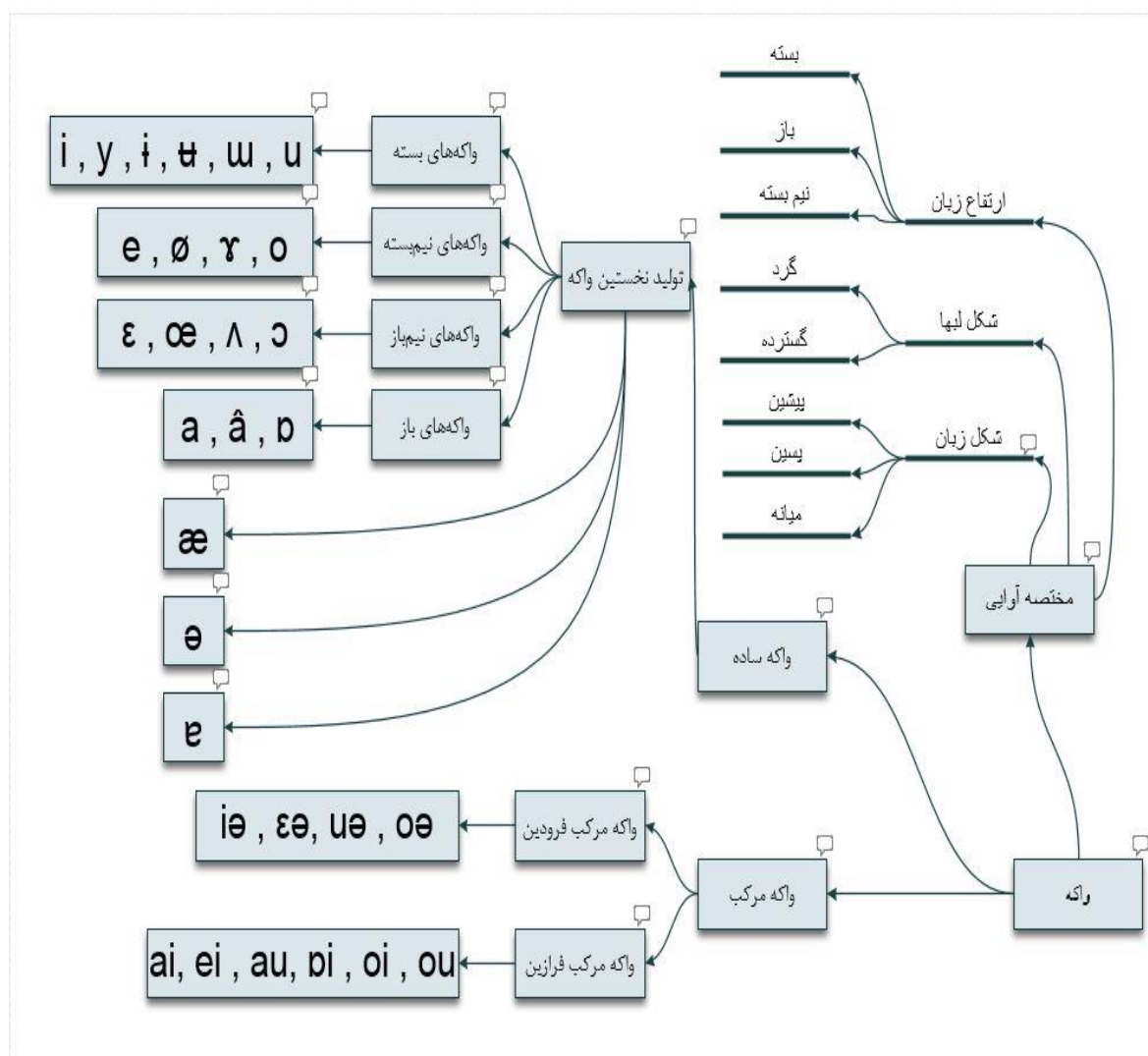
شکل ۱-۱۴. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - واحدهای زیرزنجیری

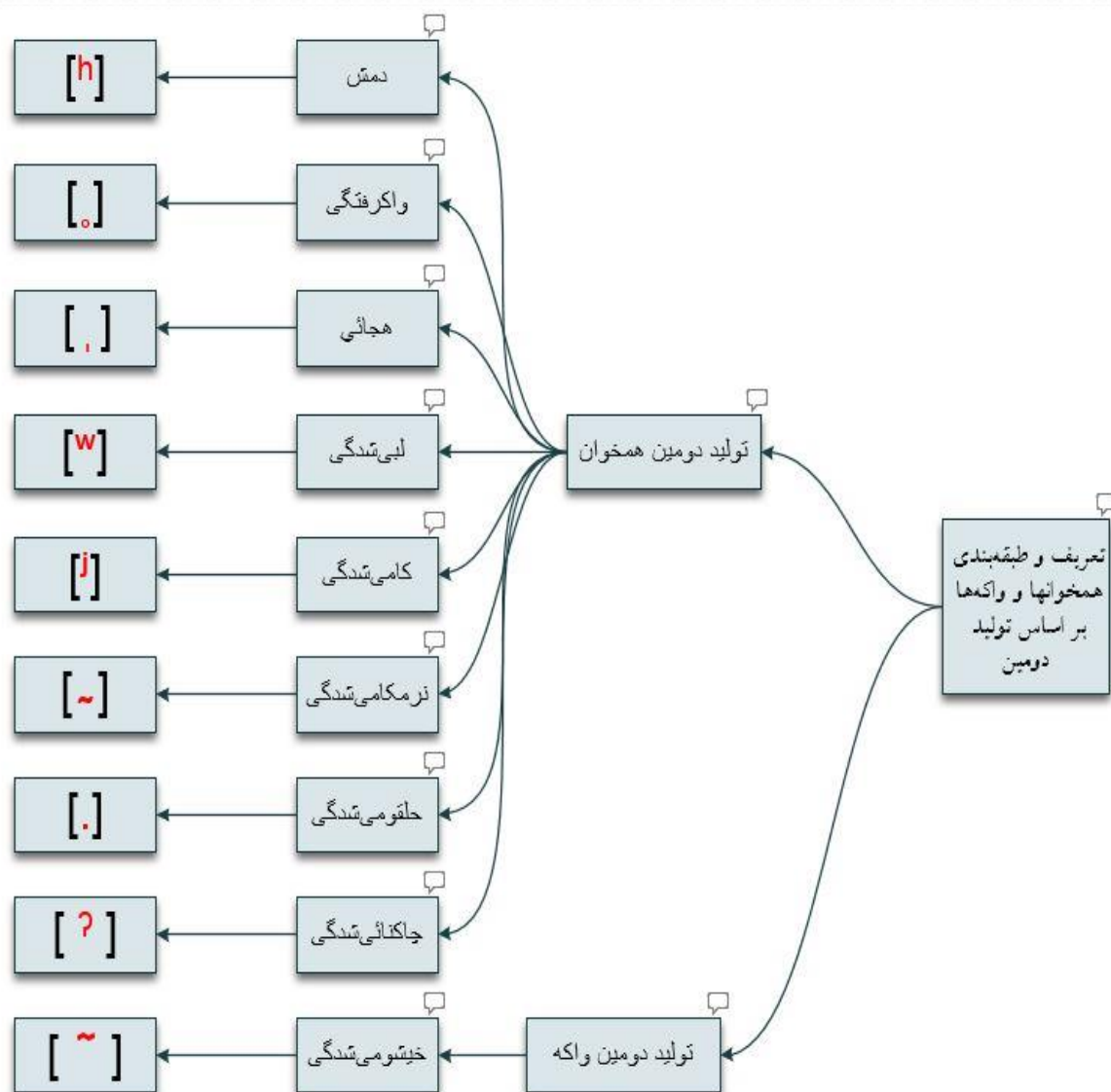
شکل ۱-۱۵. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی- واحدهای زنجیری

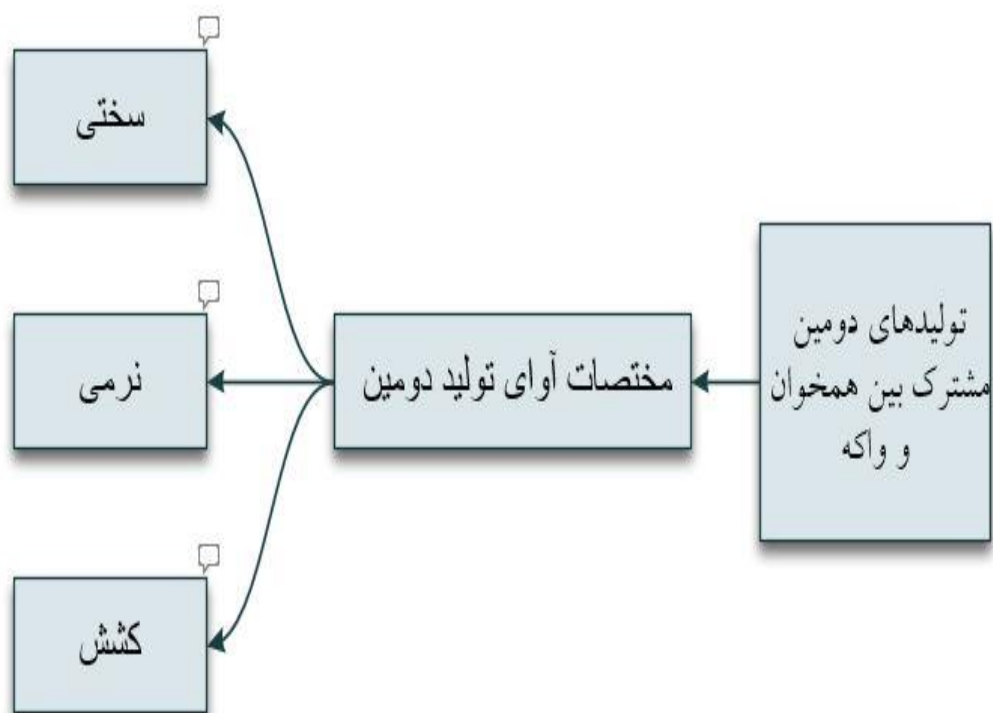
شکل ۱-۱۶. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی-واکه

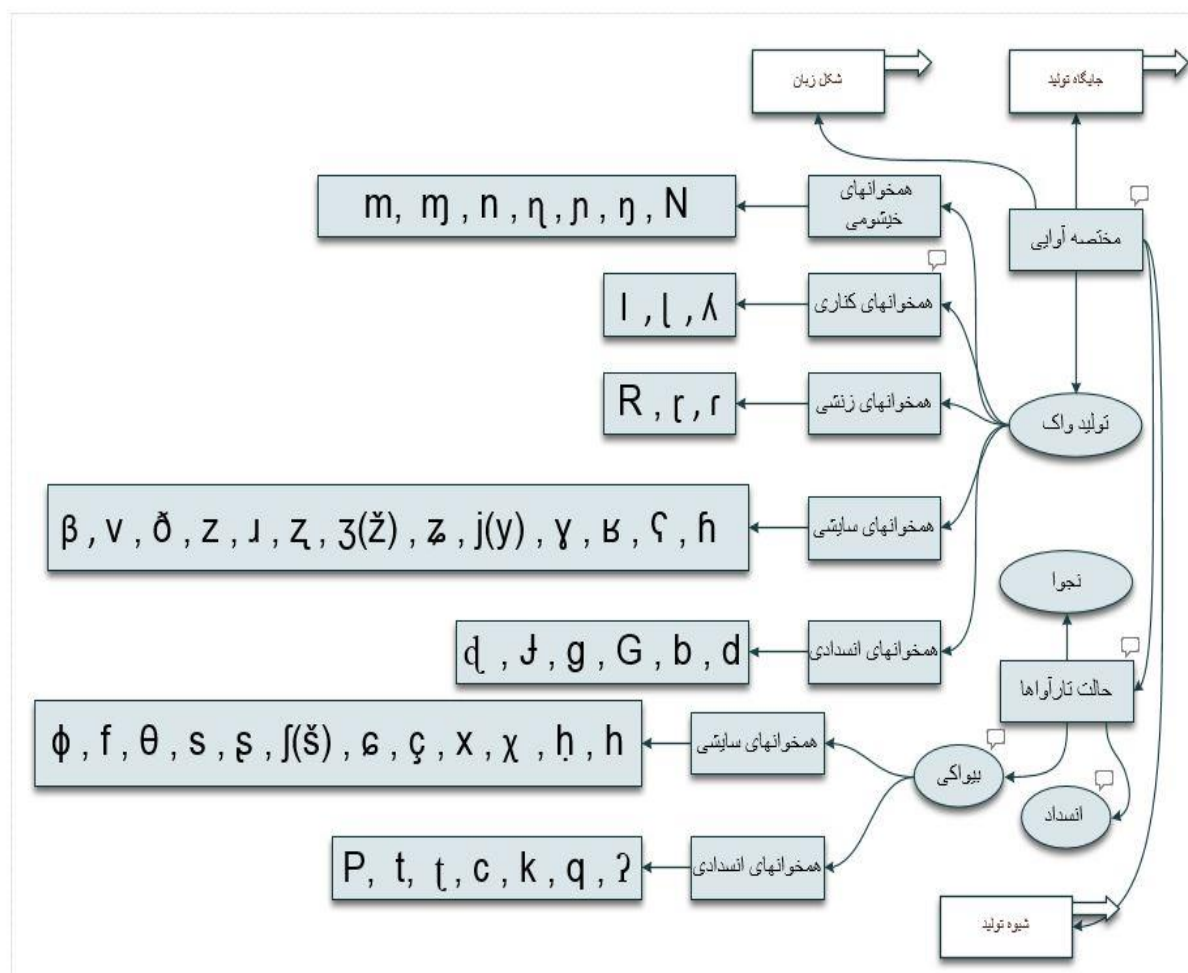
شکل ۱-۱۷. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - تعریف و طبقه‌بندی همخوانها و واکه‌ها بر اساس تولید دومین

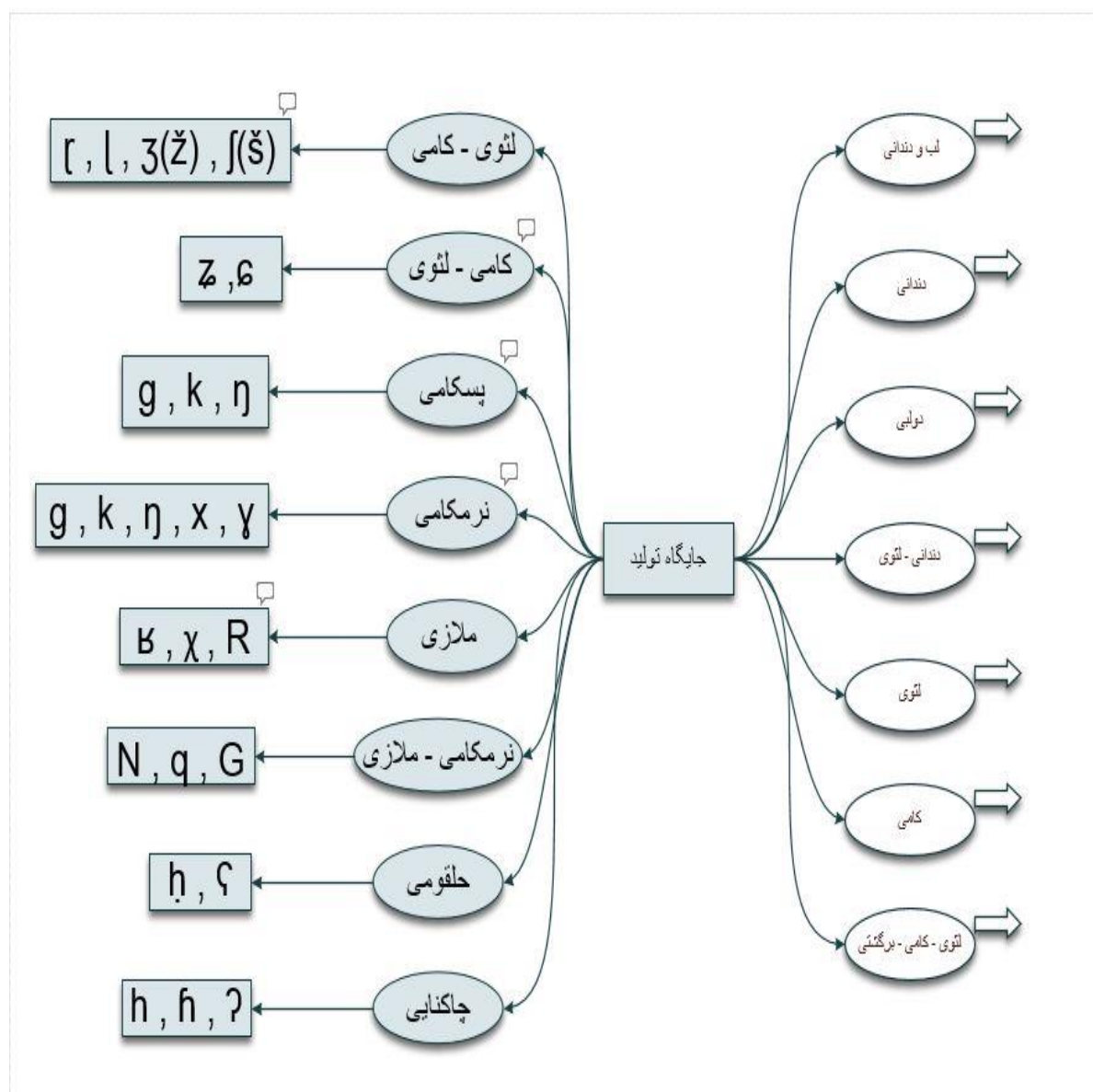
شکل ۱-۱۸. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - تولیدهای دومین مشترک بین همخوان و واکه

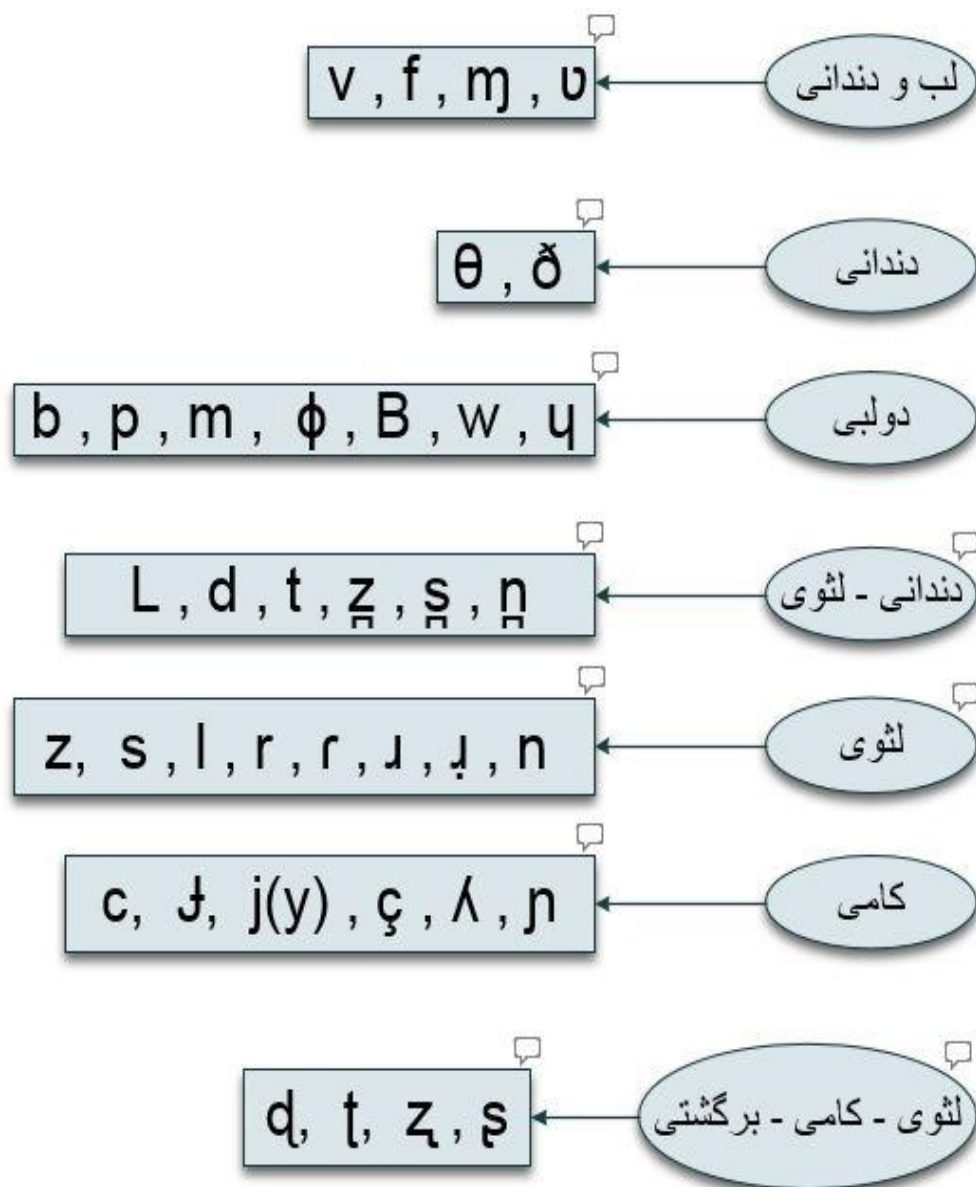
شکل ۱-۱۹. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - مختصه آوایی

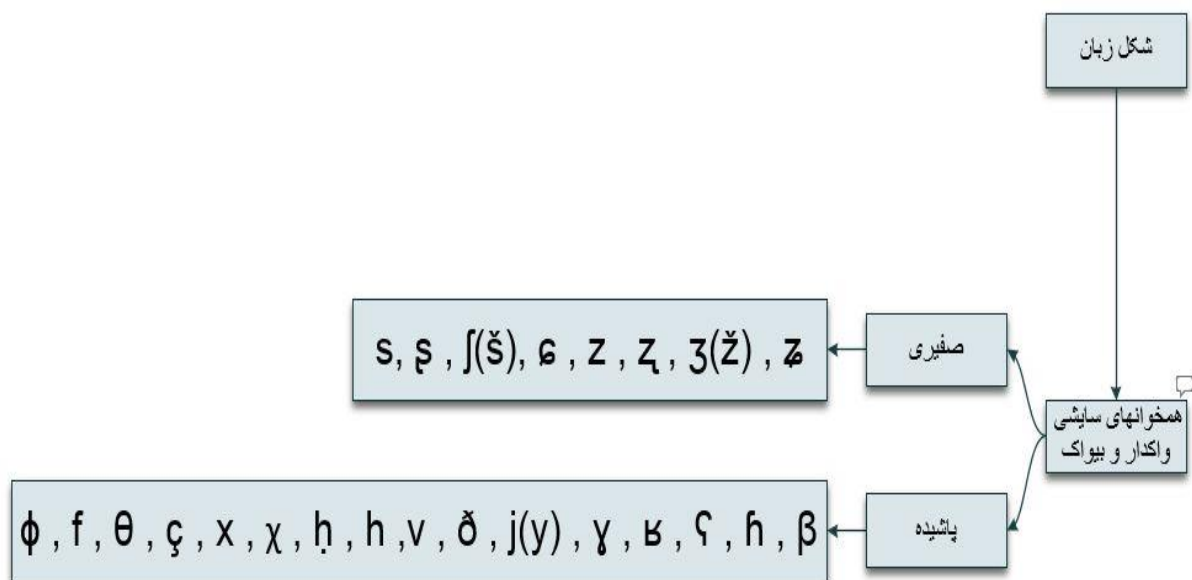
شکل ۱-۲۰. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - جایگاه تولید

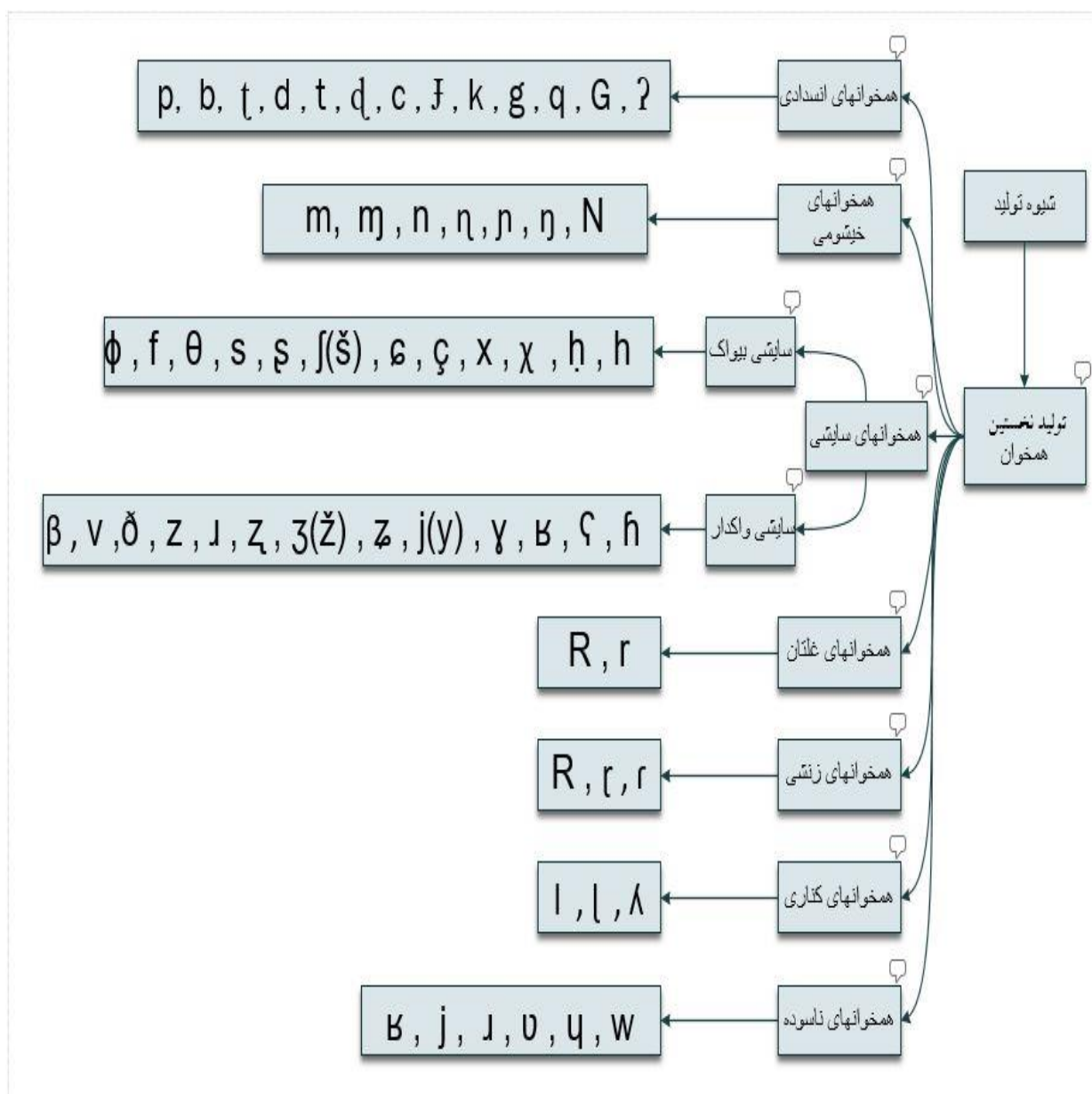
شکل ۱-۲۱. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - جایگاه تولید (۱۵۱ه)

شکل ۱-۲۲. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - همخوانهای سایشی واکدار و بیواک

شکل ۱-۲۳. نقشه مفهومی آواشناسی تولیدی - تولید نخستین همخوان

۲-۱. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی

accent (= stress)	تکیه
accent / stress	تکیه زیروبمی
acoustic phonetics	آواشناسی آکوستیک
air-stream	جریان هوا
alveolar	لثوی
alveo-palatal	لثوی-کامی
amplitude	دامنه ارتعاش
articulation	تولید
articulatory organs	اندامهای گویائی
articulatory phonetics	آواشناسی تولیدی
aspirated	دمیده
aspiration	دمش
assimilation	همگونی
auditory phonetics	آواشناسی شنیداری
back	پسین
back of tongue (dorsum)	پس زبان
bi-labial	دولبی
breath position	حالت بیواکی
broad transcription	آوانویسی کلی
bronchi	نایژه
center of tongue	میان زبان
central	میانه
class	طبقه
classification	طبقه‌بندی
click	نچ
close	بسته
closing diphthong	واکه مرکب فرودین
closure	گرایش

communication	ارتباط
competence	توانش
complete assimilation	همگونی کامل
consonant (contoid)	همخوان
consonant group	خوشه همخوان
consonantal feature	مختصه همخوانی
continuant	پیوسته
contoid (consonant)	همخوان
crest	گیرش
dental	دندانی
description	توصیف
devoiced	واکرفته
devoicing	واکرفتگی
diachronic	درزمانی
diacritic	نشانه زیروزبری
diphthong	واکه مرکب
dissimilation	ناهمگونی
distinctive	تمایز دهنده
disyllabic	دوهجائی
dorsum (back of tongue)	پس زبان
duration	کشش
egressive	برونسوی
egressive glottalic mechanism	مکانیسم چاکنائی برونسوی
egressive pulmonic air-stream	جریان هوای بازدمی
egressive velaric mechanism	مکانیسم نرمکامی برونسوی
ejective	فورانی
emphatic stress (accent)	تکیه تاکیدی
falling	افتان
falling pitch	زیروبمی افتان

falling-rising	افتان-خیزان
falling-rising pitch	زیروبمی افتان-خیزان
feature	مختصه
flapped	تک‌ضربی (زنشی)
flapped	زنشی (تک‌ضربی)
foot	پایه
frequency	تواتر / بسامد
fricative	سایشی
frictionless	ناسوده
frictionless continuant	ناسوده پیوسته
front	پیشین
front of tongue	پیش زبان
function	نقش
general phonetics	آواشناسی همگانی
glottal	چاکنائی
glottalic mechanism	مکانیسم چاکنائی
glottalization	چاکنائی‌شدگی
glottis	چاکنای
half-close	نیم‌بسته
half-open	نیم‌باز
high pitch	زیروبمی زیر
implosive	مکیده
ingressive	درونسوی
ingressive glottalic mechanism	مکانیسم چاکنائی درونسوی
ingressive pulmonic air-stream	جریان هوای دمی
ingressive velaric mechanism	مکانیسم نرم‌کامی درونسوی
interdental	میان‌دندانی
International Phonetic Alphabet	الفبای آوانگاری بین‌المللی
International Phonetic Association	انجمن بین‌المللی آواشناسی

intonation	آهنگ
labial	لبی
labial cavity	حفره لب
labialization	لبی‌شدگی
labio-dental	لب و دندانی
language	زبان
larynx (Adam's Apple)	حنجره (سیب آدم)
lateral fricative	کناری سایشی
lateral non-fricative	کناری ناسوده
lateral release	رهش کناری
lax	نرم
laxness	نرمی
length	کشش
letter	نشانه حرفی
level pitch	زیرومی یکنواخت
linguist	زبان‌شناس
linguistic	زبانی
linguistic rule	قاعده زبانی
linguistics	زبان‌شناسی
long	بلند
long	کشیده
low pitch	زیرومی بم
lung (s)	شش (ها)
manner of articulation	شیوه تولید
metathesis	قلب
mid pitch	زیرومی میانه
monosyllabic	تک‌هجائی
narrow transcription	آوانویسی تفصیلی
nasal	خیشومی

nasal cavity	حفره بینی (خیشوم)
nasal cavity	خیشوم (حفره بینی)
nasal release	رهش خیشومی
nasalization	خیشومی شدگی
neutral	خنثی
nucleus	هسته مرکزی
obstruent (stop)	بریده
open	باز
opening diphthong	واکه مرکب فرازین
oral cavity	حفره دهان
organs of articulation	اندامهای تولید
organs of speech	اندامهای گفتار
palatal	کامی
palatalization	کامی شدگی
palate	کام
palato-alveolar	کامی-لثوی
partial assimilations	همگونی ناقص
pattern	الگو
pharyngeal	حلقومی
pharyngeal cavity	حفره حلق (حلقوم)
pharyngealization	حلقومی شدگی
pharynx	حلقوم (حفره حلق)
phonatory organs	اندامهای واک‌ساز
phone	آوا
Phoneme	واج
phonemic	واجی
phonemic transcription	واجنویسی
phonemics	واجشناسی فونمیک
phonetic	آوائی

phonetic alphabet	الفبای (خط) آوانگار
phonetic context	بافت آوایی
phonetic feature	مختصه آوایی
phonetic transcription	خط (الفبای) آوانگار
phonetician	آواشناس
phonetics	آواشناسی
phonological	واجی
phonological feature	مختصه واجی
phonological pattern	الگوی (نظام) واجی
phonological structure	ساخت واجی
phonological system	نظام (الگوی) واجی
phonology	واجشناسی
pitch	زیرویمی
place of articulation	جایگاه تولید
plosive (stop)	انفجاری (انفجاری / بندشی)
polysyllabic	چندهجائی
primary articulation	تولید نخستین
primary stress (accent)	تکیه نخستین
process	فرایند
progressive	پیشرو
pulmonic mechanism	مکانیسم تنفسی
regressive	پسرو
release	رهش
resonance	طنین
respiratory organs	اندامهای تنفسی
retroflex	برگشتی
rising diphthong	واکه مرکب فرازین
rising pitch	زیرویمی خیزان
rising-falling pitch	زیرویمی خیزان-افتان

rolled (trill)	غلطان (لرزشی)
rounded	گرد
secondary articulation	تولید دومین
secondary stress (accent)	تکیه دومین
segmental	زنجیری
Segmentation	برش (تقطع)
semi-vowel	نیم‌واکه
sign	علامت
Sonority	رسانی
sound change	تغییرات آوایی
speech apparatus (vocal tract)	مجرای گفتار
speech chain	زنجیره گفتار
speech sound	آوای گفتار
spread (unrounded)	گسترده
stop (obstruent)	بریده
stop (plosive)	انسدادی (انفجاری / بندشی)
stop position	حالت انسداد
stress (= accent)	تکیه
stress / accent	تکیه فشاری
structure	ساخت
sub-class	زیرطبقه
sub-standard	زیراستاندارد
suprasegmental	زبرزنجیری
syllabic (vocalic)	هجائی
syllable	هجا
symbol	نشانه
synchronic	همزمانی
system	نظام
tense	سخت

tenseness	سختی
tertiary stress (accent)	تکیه سومین
tone	نواخت
tongue	زبان
tongue blade	تیغه زبان
tongue height	ارتفاع زبان
tongue tip	نک زبان
trachea (windpipe)	نای
transcription	آوانویسی
trill (rolled)	لرزشی (غلطان)
trisyllabic	سه‌هجائی
unaspirated	نادمیده
universal (s)	جهانی (ها)
unrounded (spread)	گسترده
uvula	ملاز
uvular	ملازی
velar	نرم‌کامی
velaric mechanism	مکانیسم نرم‌کامی
velarization	نرم‌کامی شدگی
velum	نرم‌کام
vibration	ارتعاش
vocal tract (speech apparatus)	مجرای گفتار
vocal-cord (s)	تارآوا (ها)
vocalic (syllabic)	هجائی
vocalic (syllabic) feature	مختصه هجائی
vocoid (vowel)	واکه
voice	واک
voice position	حالت واک‌سازی
voiced	واکدار

voiceless	بیواک
vowel (vocoid)	واکه
vowel harmony	هماهنگی واکه‌ای
whisper	نجوا
whisper position	حالت نجوا
windpipe (trachea)	نای
word	واژه

۳-۱. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی

phone	آوا
phonetician	آواشناس
phonetics	آواشناسی
acoustic phonetics	آواشناسی آکوستیک
articulatory phonetics	آواشناسی تولیدی
auditory phonetics	آواشناسی شنیداری
general phonetics	آواشناسی همگانی
transcription	آوانویسی
narrow transcription	آوانویسی تفصیلی
broad transcription	آوانویسی کلی
speech sound	آوای گفتار
phonetic	آوایی
intonation	آهنگ
communication	ارتباط
vibration	ارتعاش
tongue height	ارتفاع زبان
falling	افتان
falling-rising	افتان-خیزان
International Phonetic Alphabet	الفبای آوانگاری بین‌المللی
phonetic alphabet	الفبای (خط) آوانگار

pattern	الگو
phonological pattern	الگوی (نظام) واجی
respiratory organs	اندامهای تنفسی
organs of articulation	اندامهای تولید
organs of speech	اندامهای گفتار
articulatory organs	اندامهای گویائی
phonatory organs	اندامهای واک‌ساز
International Phonetic Association	انجمن بین‌المللی آواشناسی
stop (plosive)	انسدادی (انفجاری / بندشی)
plosive (stop)	انفجاری (انفجاری / بندشی)
open	باز
phonetic context	بافت آوایی
Segmentation	برش (تقطع)
retroflex	برگشتی
egressive	برونسوی
obstruent (stop)	بریده
stop (obstruent)	بریده
close	بسته
long	بلند
voiceless	بیواک
foot	پایه
back of tongue (dorsum)	پس زبان
dorsum (back of tongue)	پس زبان
regressive	پسرو
back	پسین
front of tongue	پیش زبان
progressive	پیشرو
front	پیشین
continuant	پیوسته

vocal-cord (s)	تارآوا (ها)
sound change	تغییرات آوایی
flapped	تک‌ضربی (زنشی)
monosyllabic	تک‌هجائی
accent (= stress)	تکیه
stress (= accent)	تکیه
emphatic stress (accent)	تکیه تأکیدی
secondary stress (accent)	تکیه دومین
accent / stress	تکیه زیروبمی
tertiary stress (accent)	تکیه سومین
stress / accent	تکیه فشاری
primary stress (accent)	تکیه نخستین
distinctive	تمایز دهنده
frequency	تواتر / بسامد
competence	توانش
description	توصیف
articulation	تولید
secondary articulation	تولید دومین
primary articulation	تولید نخستین
tongue blade	تیغه زبان
place of articulation	جایگاه تولید
air-stream	جریان هوا
egressive pulmonic air-stream	جریان هوای بازدمی
ingressive pulmonic air-stream	جریان هوای دمی
universal (s)	جهانی (ها)
glottis	چاکنای
glottal	چاکنائی
glottalization	چاکنائی شدگی
polysyllabic	چندهجائی

stop position	حالت انسداد
breath position	حالت بیواکی
whisper position	حالت نجوا
voice position	حالت واک‌سازی
nasal cavity	حفره بینی (خیشوم)
pharyngeal cavity	حفره حلق (حلقوم)
oral cavity	حفره دهان
labial cavity	حفره لب
pharynx	حلقوم (حفره حلق)
pharyngeal	حلقومی
pharyngealization	حلقومی شدگی
larynx (Adam's Apple)	حنجره (سیب آدم)
phonetic transcription	خط (الفبای) آوانگار
neutral	خنثی
consonant group	خوشه همخوان
nasal cavity	خیشوم (حفره بینی)
nasal	خیشومی
nasalization	خیشومی شدگی
amplitude	دامنه ارتعاش
diachronic	در زمانی
ingressive	درونسوی
aspiration	دمش
aspirated	دمیده
dental	دندانی
bi-labial	دولبی
disyllabic	دوهجائی
Sonority	رسائی
release	رهش
nasal release	رهش خیشومی

lateral release	رهش کناری
language	زبان
tongue	زبان
linguist	زبان‌شناس
linguistics	زبان‌شناسی
linguistic	زبانی
suprasegmental	زبرزنجیری
speech chain	زنجیره گفتار
segmental	زنجیری
flapped	زنشی (تک‌ضربی)
sub-standard	زیراستاندارد
sub-class	زیرطبقه
pitch	زیرویمی
falling pitch	زیرویمی افتان
falling-rising pitch	زیرویمی افتان-خیزان
low pitch	زیرویمی بم
rising pitch	زیرویمی خیزان
rising-falling pitch	زیرویمی خیزان-افتان
high pitch	زیرویمی زیر
mid pitch	زیرویمی میانه
level pitch	زیرویمی یکنواخت
structure	ساخت
phonological structure	ساخت واجی
fricative	سایشی
tense	سخت
tenseness	سختی
trisyllabic	سه‌هجائی
lung (s)	شش (ها)
manner of articulation	شیوه تولید

class	طبقه
classification	طبقه‌بندی
resonance	طنین
sign	علامت
rolled (trill)	غلطان (لرزشی)
process	فرایند
ejective	فوران‌ی
linguistic rule	قاعده زبانی
metathesis	قلب
palate	کام
palatal	کامی
palatalization	کامی‌شدگی
palato-alveolar	کامی-لثوی
duration	کشش
length	کشش
long	کشیده
lateral fricative	کناری سایشی
lateral non-fricative	کناری ناسوده
closure	گرایش
rounded	گرد
spread (unrounded)	گسترده
unrounded (spread)	گسترده
crest	گیرش
labio-dental	لب و دندانی
labial	لبی
labialization	لبی‌شدگی
alveolar	لثوی
alveo-palatal	لثوی-کامی
trill (rolled)	لرزشی (غلطان)

speech apparatus (vocal tract)	مجرای گفتار
vocal tract (speech apparatus)	مجرای گفتار
feature	مختصه
phonetic feature	مختصه آوایی
phonological feature	مختصه واجی
vocalic (syllabic) feature	مختصه هجائی
consonantal feature	مختصه همخوانی
pulmonic mechanism	مکانیسم تنفسی
glottalic mechanism	مکانیسم چاکنائی
egressive glottalic mechanism	مکانیسم چاکنائی برونسوی
ingressive glottalic mechanism	مکانیسم چاکنائی درونسوی
velaric mechanism	مکانیسم نرمکامی
egressive velaric mechanism	مکانیسم نرمکامی برونسوی
ingressive velaric mechanism	مکانیسم نرمکامی درونسوی
implosive	مکیده
uvula	ملاز
uvular	ملازی
interdental	میان‌دندانی
center of tongue	میان‌زبان
central	میانه
unaspirated	نادمیده
frictionless	ناسوده
frictionless continuant	ناسوده پیوسته
dissimilation	ناهمگونی
trachea (windpipe)	نای
windpipe (trachea)	نای
bronchi	نایژه
whisper	نجوا
click	نچ

lax	نرم
velum	نرم‌کام
velar	نرم‌کامی
velarization	نرم‌کامی شدگی
laxness	نرمی
symbol	نشانه
letter	نشانه حرفی
diacritic	نشانه زیروزبری
system	نظام
phonological system	نظام (الگوی) واجی
function	نقش
tongue tip	نک زبان
tone	نواخت
half-open	نیم‌باز
half-close	نیم‌بسته
semi-vowel	نیم‌واکه
Phoneme	واج
phonology	واج‌شناسی
phonemics	واج‌شناسی فونمیک
phonemic transcription	واج‌نویسی
phonemic	واجی
phonological	واجی
word	واژه
voice	واک
voiced	واکدار
devoiced	واک‌رفته
devoicing	واک‌رفتگی
vocoid (vowel)	واکه
vowel (vocoid)	واکه

diphthong	واکه مرکب
opening diphthong	واکه مرکب فزاین
rising diphthong	واکه مرکب فزاین
closing diphthong	واکه مرکب فرودین
syllable	هجاء
syllabic (vocalic)	هجائی
vocalic (syllabic)	هجائی
nucleus	هسته مرکزی
vowel harmony	هماهنگی واکه‌ای
consonant (contoid)	همخوان
contoid (consonant)	همخوان
synchronic	همزمانی
assimilation	همگونی
complete assimilation	همگونی کامل
partial assimilations	همگونی ناقص

۱-۴. مراجع

۱. حق‌شناس، علی‌محمد. ۱۳۷۶. آواشناسی (فونتیگ)، موسسه انتشارات آگاه.

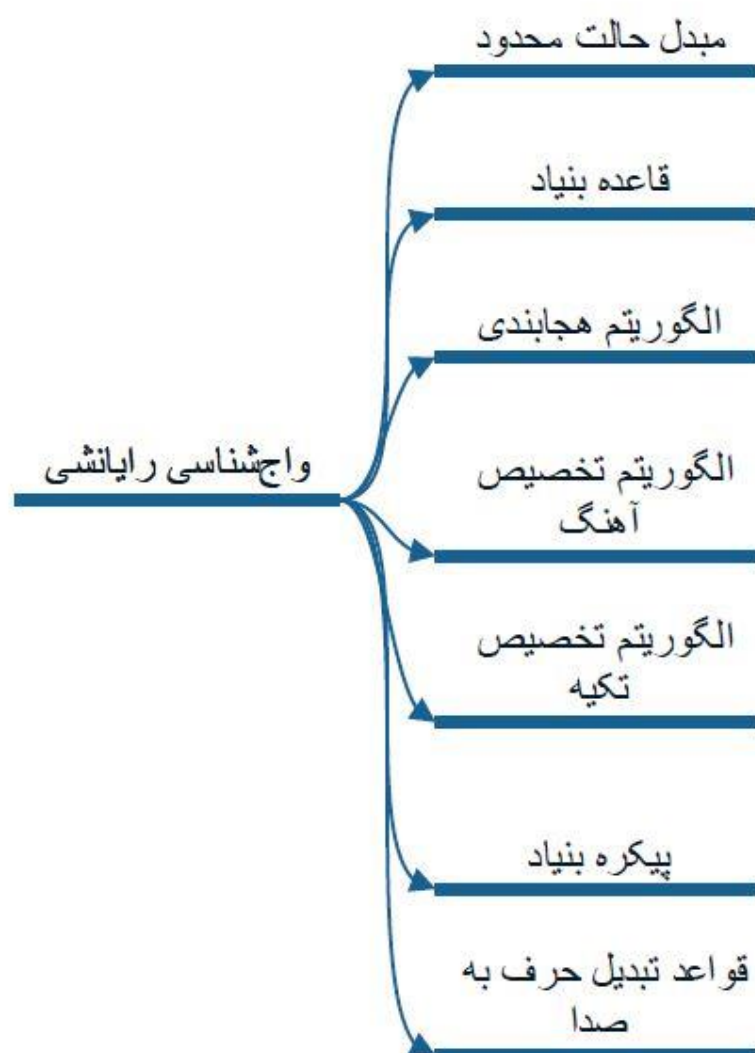
2. Soergel, Dagobert. 2005. Linguistics Thesaurus Draft. University of Maryland.

فصل دوم

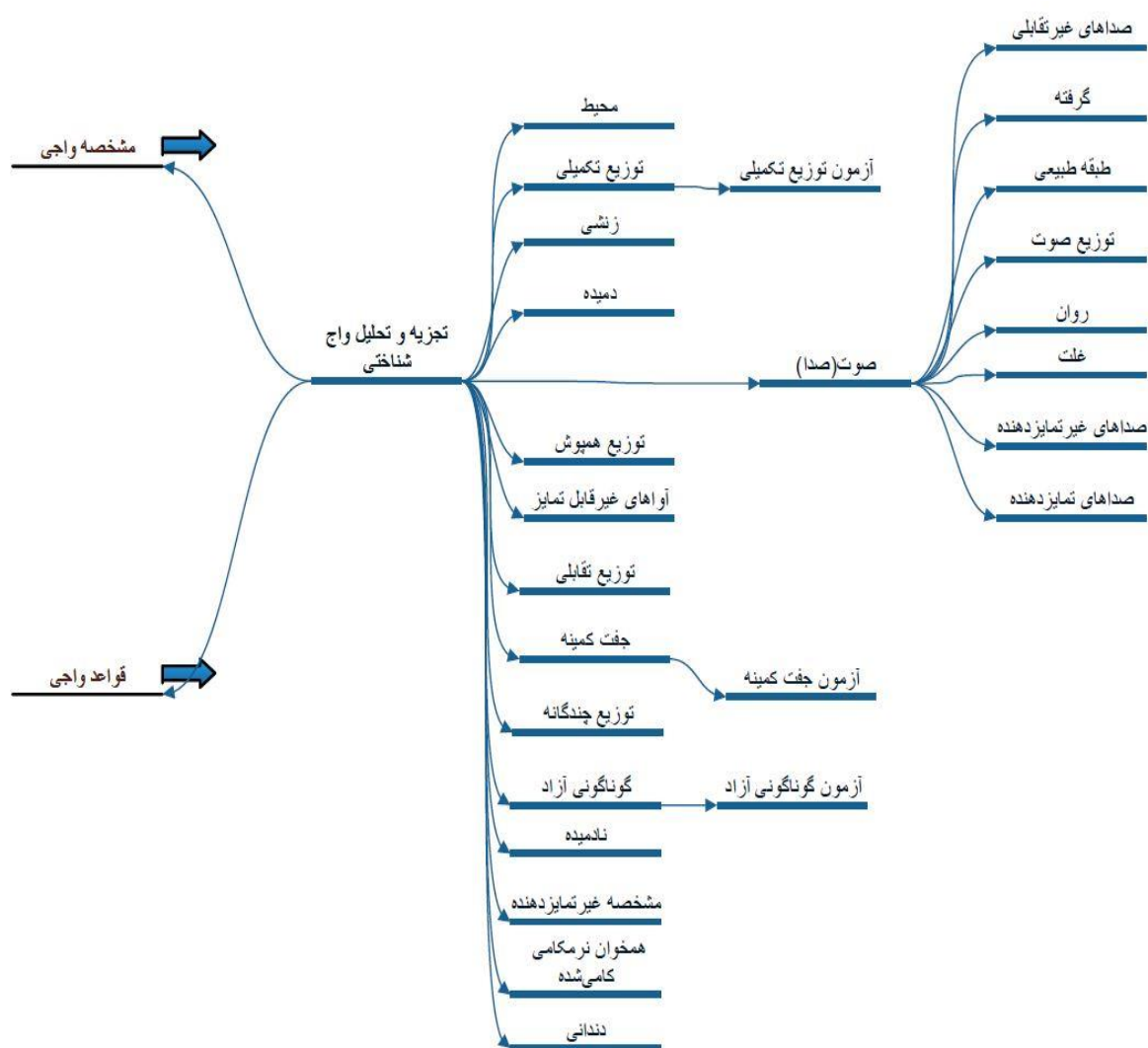
واج شناسی

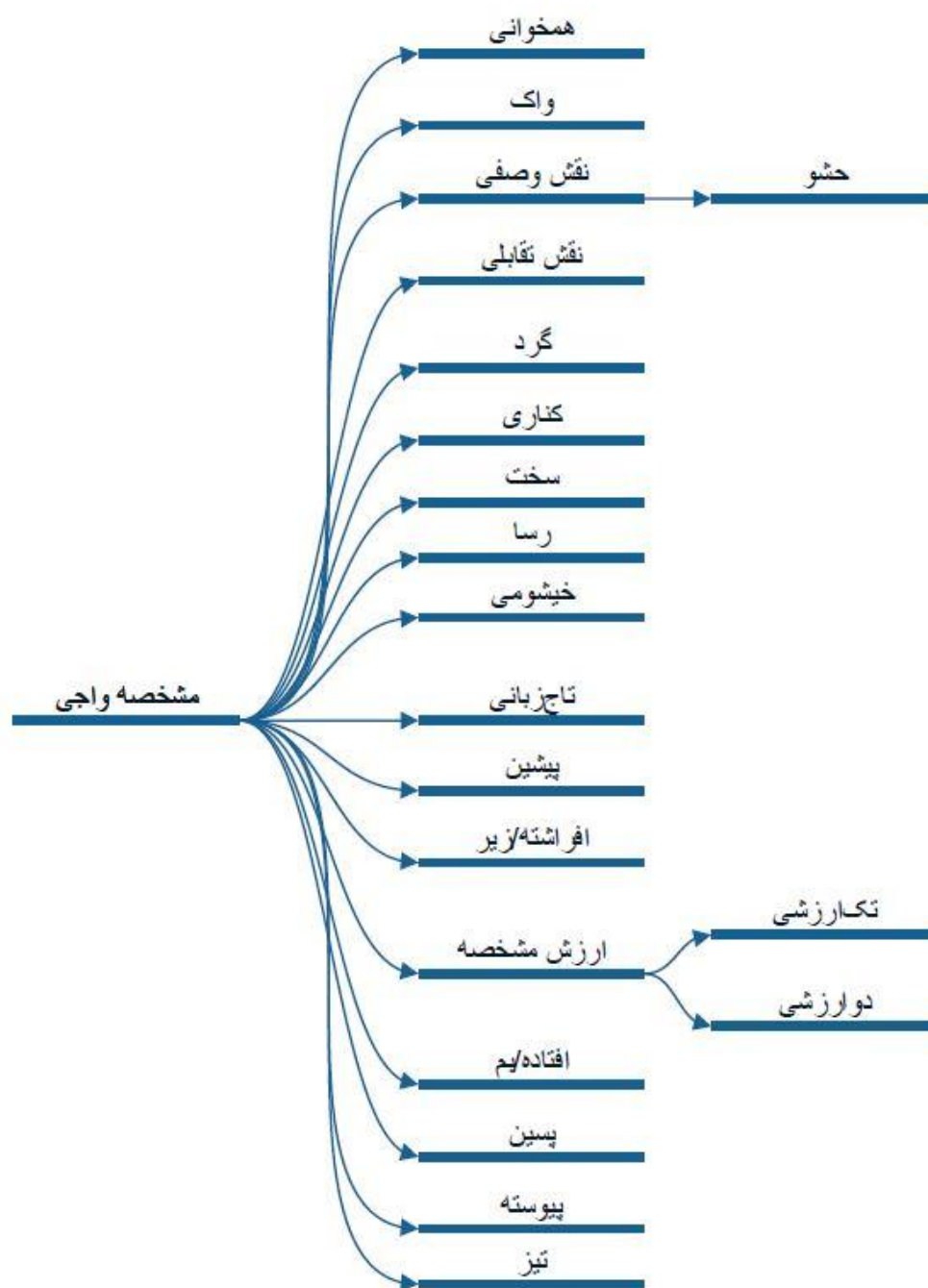
شکل ۲-۲. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واج‌شناسی رایانشی

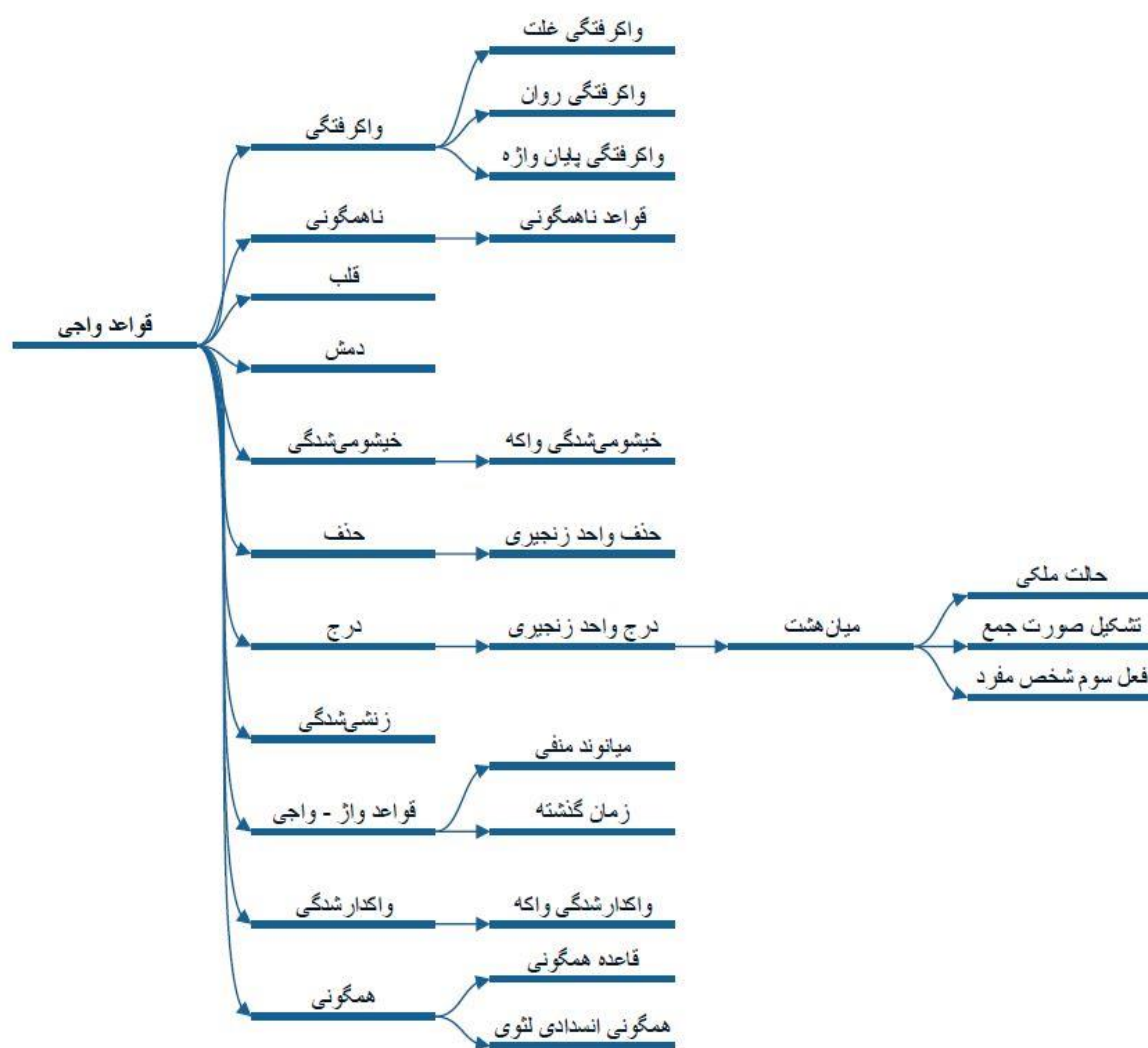
شکل ۲-۳. نقشه مفهومی واج‌شناسی - تجزیه و تحلیل واج‌شناختی

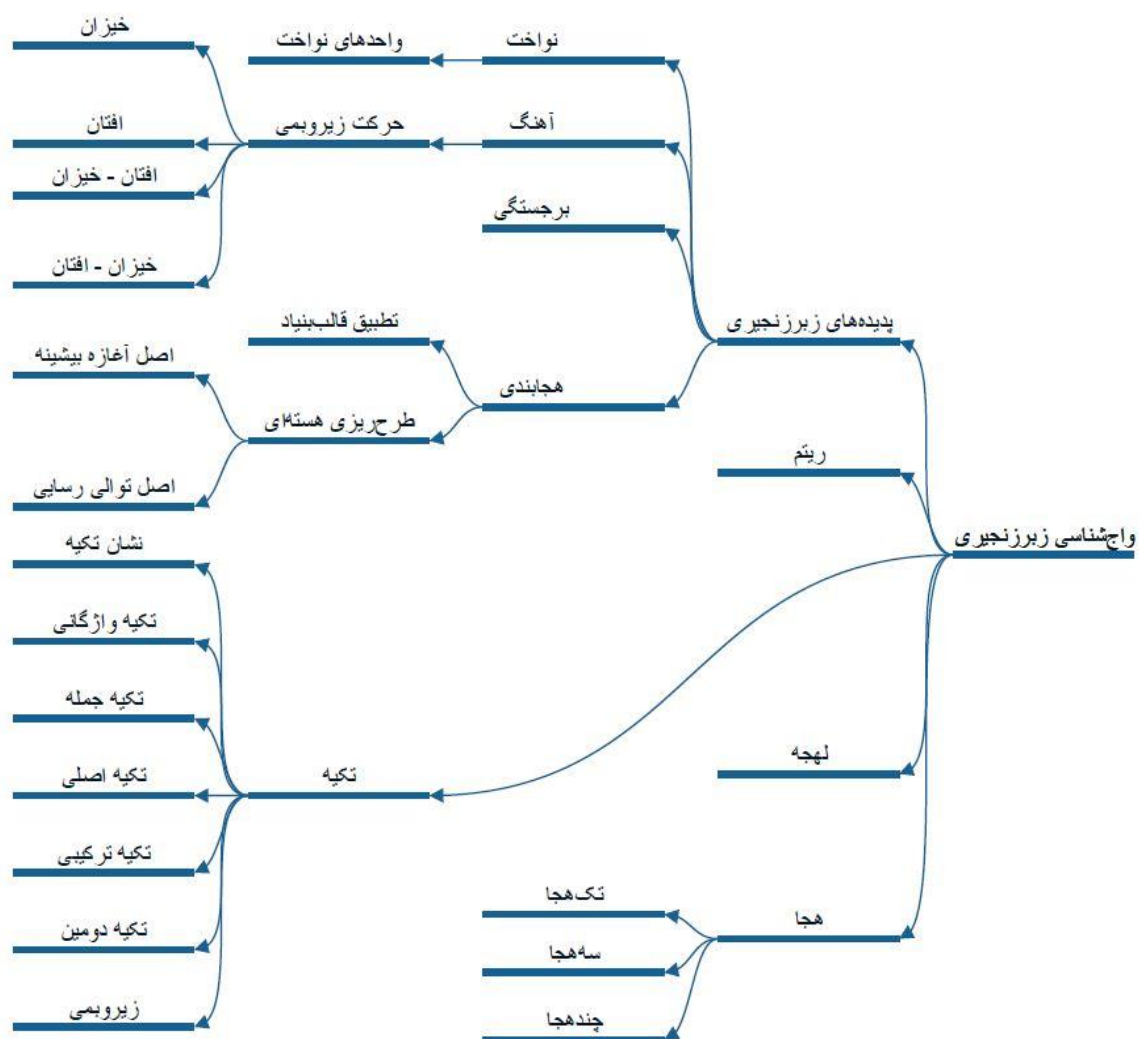
شکل ۲-۴. نقشه مفهومی واج‌شناسی - مشخصه واجی

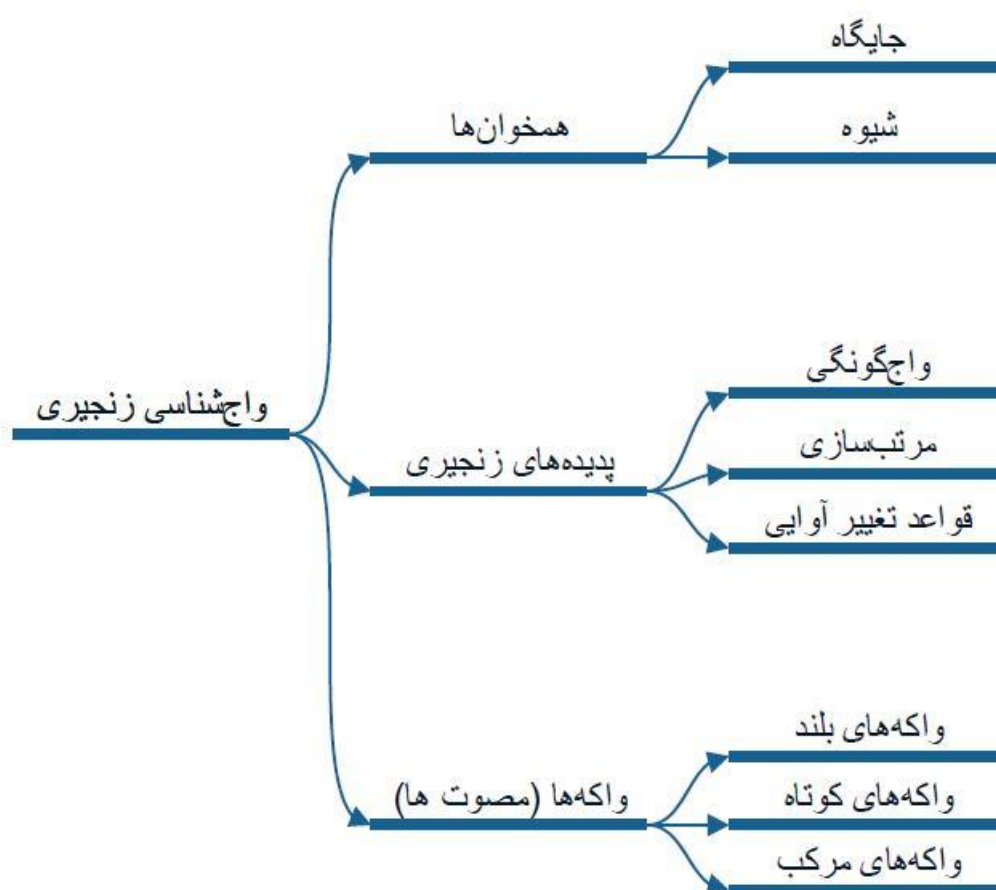
شکل ۲-۵. نقشه مفهومی واج‌شناسی - قواعد واجی

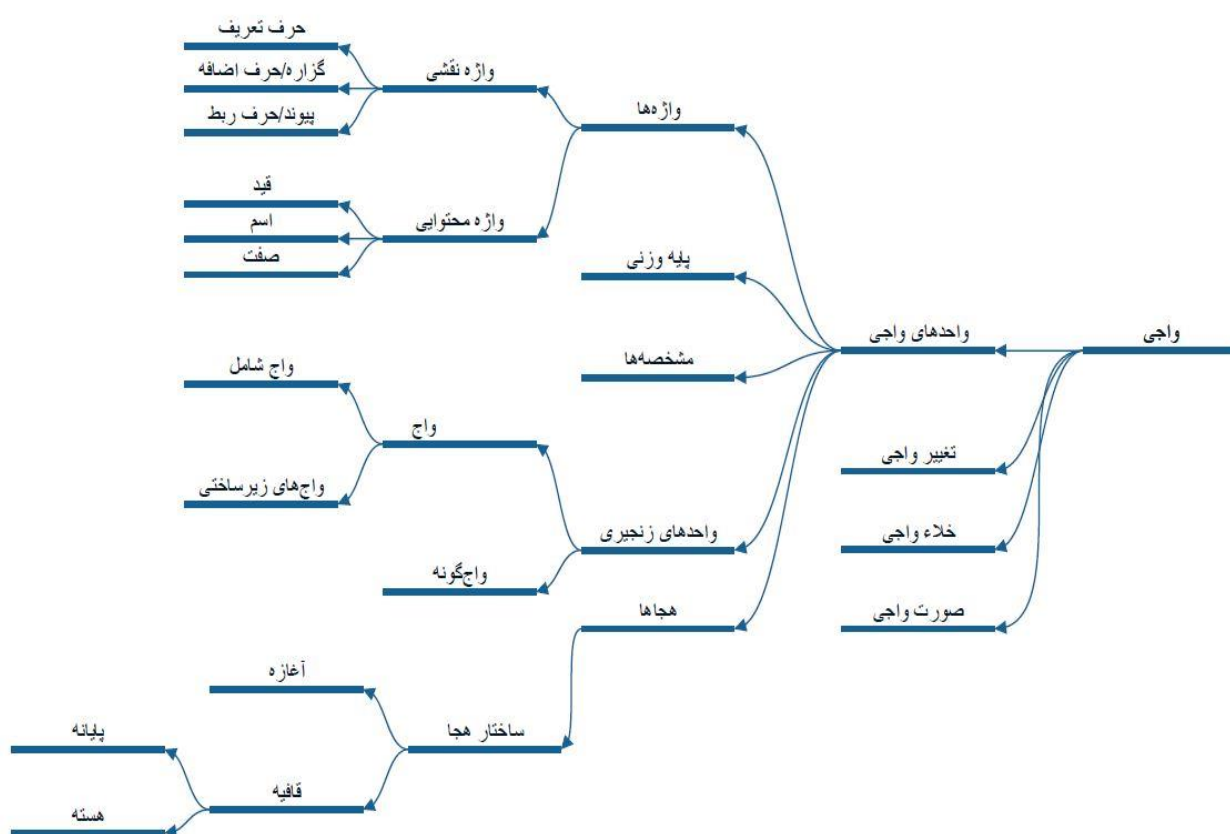
شکل ۲-۶. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واج‌شناسی زبرزنجیری

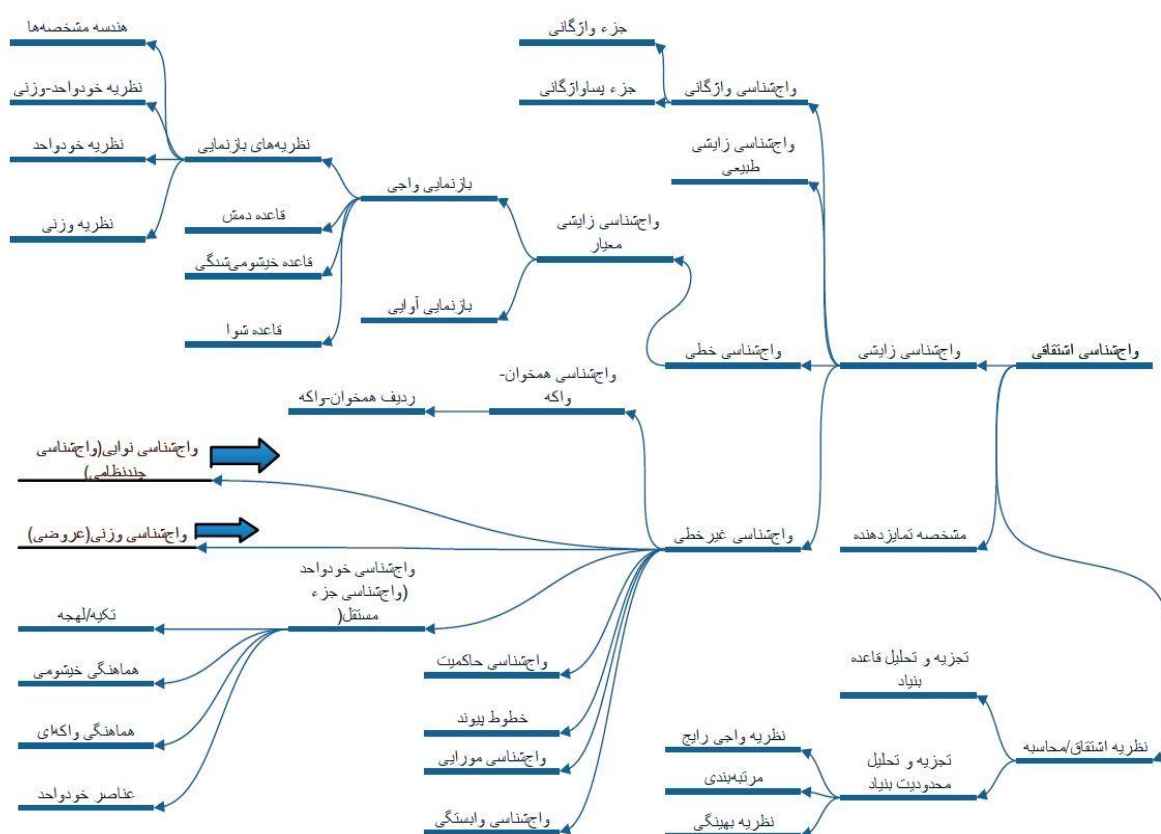
شکل ۲-۷. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واج‌شناسی زنجیری

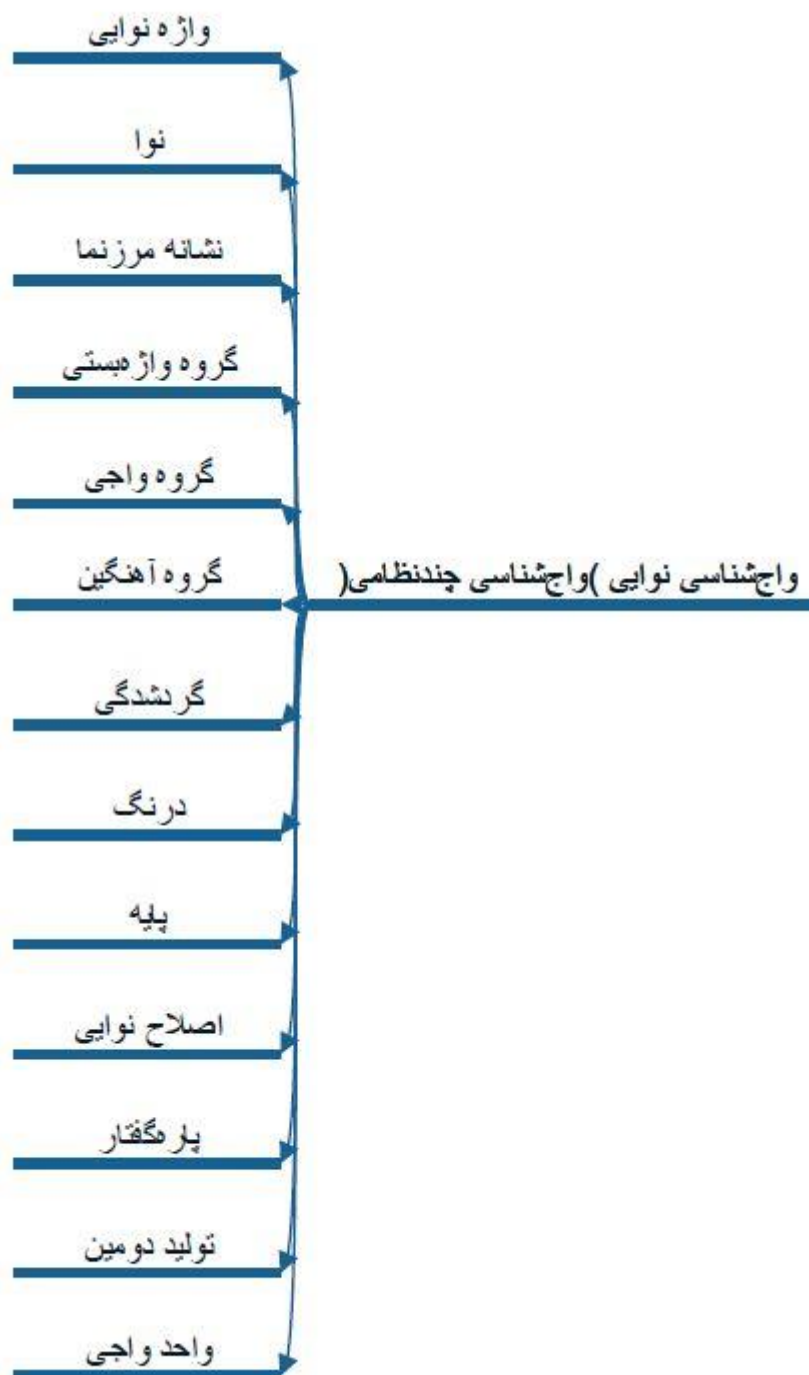
شکل ۲-۸. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واجی

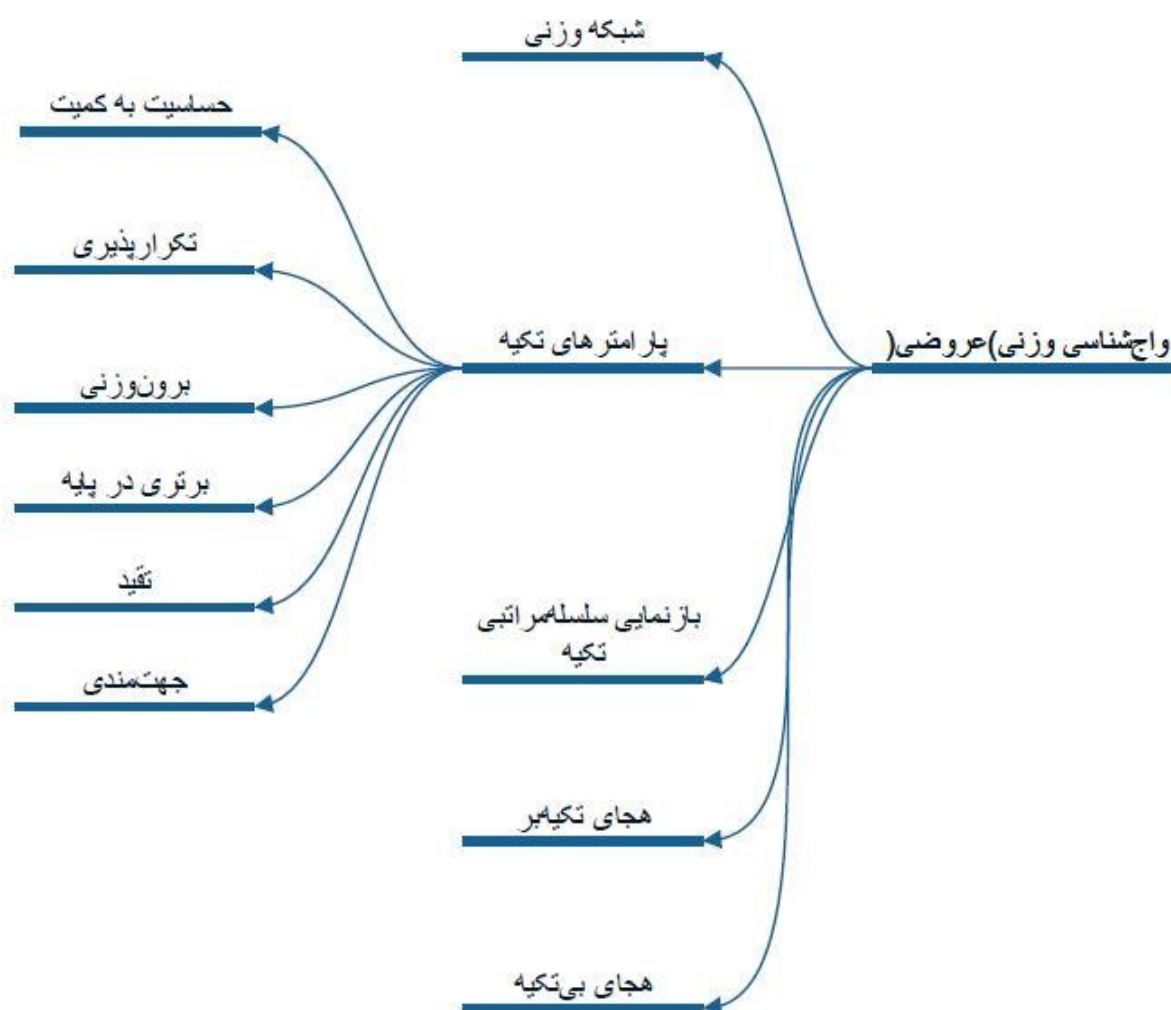
شکل ۲-۹. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واجی

شکل ۲-۱۰. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واج‌شناسی نوایی (چند نظامی)

شکل ۲-۱۱. نقشه مفهومی واج‌شناسی - واج‌شناسی وزنی (عروضی)

۲-۲. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی

accent	لهجه
adjective	صفت
adverb	قید
allomorph	تکواژگونه
allophone	واج‌گونه
allophonic	واج‌گونه‌ای
allophony	واج‌گونگی
alternation	تناوب
alveolar stop assimilation	همگونی انسدادی لثوی
anterior	پیشین
archiphoneme	واج شامل
article	حرف تعریف
articulatory phonology	واج‌شناسی تولیدی
aspirated	دمیده
aspiration	دمش
aspiration rule	قاعده دمش
assimilation	همگونی
assimilation rule	قاعده همگونی
association lines	خطوط پیوند
auto segmental elements	عناصر خودواحد
auto segmental phonology	واج‌شناسی خودواحد (واج‌شناسی جزء مستقل)
auto segmental theory	نظریه خودواحد
auto segmental-metrical theory	نظریه خودواحد-وزنی
back	پسین
binary	دو ارزشی
boundedness	تقید
catenation	تسلسل
clitic group	گروه واژه‌بستی

coarticulation	هم‌تولیدی
coda	پایانه
cognitive phonology	واج‌شناسی شناختی
complementary distribution	توزیع تکمیلی
complementary distribution test	آزمون توزیع تکمیلی
computational phonology	واج‌شناسی رایانشی
conjunction	پیوند/حرف ربط
connected speech	گفتار پیوسته
consonantal	همخوانی
consonants	همخوان‌ها
constraint-based analyses	تجزیه و تحلیل محدودیت-بنیاد
content words	واژه محتوایی
continuant	پیوسته
contraction	کوتاه شدگی
contrastive distribution	توزیع تقابلی
contrastive function	نقش تقابلی
coronal	تاج‌زبانی
corpus based	پیکره بنیاد
cross-linguistic variation	گوناگونی بین-زبانی
CV-phonology	واج‌شناسی همخوان-واکه
CV-tier	ردیف همخوان-واکه
deletion	حذف
demarcative sign	نشانه مرزما
dental	دندانی
dependency phonology	واج‌شناسی وابستگی
derivational phonology	واج‌شناسی اشتقاقی
descriptive function	نقش وصفی
devoicing	واکرفتگی
diphthong	واکه مرکب

directionality	جهت‌مندی
dissimilation	ناهمگونی
dissimilation rules	قواعد ناهمگونی
distinctive feature	مشخصه تمایزدهنده
distinctive sounds	صداهاى تمایزدهنده
dynamic phonology	واج‌شناسی پویا
elision	حذف آوایی
environment	محیط
epenthesis	میان‌هشت
experimental phonology	واج‌شناسی تجربی
extrametricality	برون‌وزنی
falling	افتان
falling-rising	افتان-خیزان
feature geometry	هندسه مشخصه‌ها
feature value	ارزش مشخصه
features	مشخصه‌ها
finite state transducers (FST)	مبدل حالت محدود
flapped	زنشی
flapping	زنشی شدگی
foot	پایه
foot dominance	برتری در پایه
forming plural	تشکیل صورت جمع
free variation	گوناگونی آزاد
free variation test	آزمون گوناگونی آزاد
functional word	واژه نقشی
generative phonology	واج‌شناسی زایشی
gestural phonology	واج‌شناسی ژستی
glide	غلت
glide devoicing	واکرفتگی غلت

government phonology(GP)	واج‌شناسی حاکمیت
high	افراشته / زیر
insertion	درج
intonation	آهنگ
intonation assignment algorithm	الگوریتم تخصیص آهنگ
intonational phrase/group	گروه آهنگین
intrusion	افزایش
iterativity	تکرارپذیری
junction	درنگ
laboratory phonology	واج‌شناسی آزمایشگاهی
language specificity	ویژگی زبانی
language-specific ranking	مرتبه‌بندی
lateral	کناری
letter-to-sound rules	قواعد تبدیل حرف به صدا
lexical	جزء واژگانی
lexical phonology	واج‌شناسی واژگانی
lexical rules	قواعد واژگانی
linear phonology	واج‌شناسی خطی
liquid	روان
liquid devoicing	واکرفتگی روان
loan phonology	واج‌شناسی وام‌واژه‌ها
long vowels	واکه‌های بلند
low	افتاده / بم
main stress	تکیه اصلی
mainstream phonological theory	نظریه واجی رایج
manner	شیوه
maximal onset principle(MOP)	اصل آغاز به بیشینه
metathesis	قلب
metrical feet	پایه وزنی

metrical grid	شبکه وزنی
metrical phonology	واج‌شناسی وزنی (عروضی)
metrical theory	نظریه وزنی
minimal pair	جفت کمینه
minimal pair test	آزمون جفت کمینه
monosyllable	تک‌هجاء
moraic phonology	واج‌شناسی مورایی
morpheme	تکواژ
morphophonemic rules	قواعد واژ- واجی
multiple distributions	توزیع چندگانه
multiple grammar theories	نظریه‌های دستور چندگانه
nasal	خیشومی
nasal harmony	هماهنگی خیشومی
nasalization	خیشومی شدگی
nasalization rule	قاعده خیشومی شدگی
natural class	طبقه طبیعی
natural generative phonology (NGP)	واج‌شناسی زایشی طبیعی
natural phonology (NP)	واج‌شناسی طبیعی
natural speech	گفتار طبیعی
negative infix	میانوند منفی
noncontrasting phones	آواهای غیرقابل تمایز
noncontrastive sounds	صداهاى غیرتقابلی
nondistinctive features	مشخصه غیرتمایزدهنده
nondistinctive sounds	صداهاى غیرتمایزدهنده
non-linear phonology	واج‌شناسی غیرخطی
noun	اسم
nuclear projection	طرح‌ریزی هسته‌ای
nucleus	هسته
obstruent	گرفته

onset	آغاز
optimality theory (OT)	نظریه بهینگی
ordering	مرتب‌سازی
overlapping distribution	توزیع همپوش
palatalized velar consonant	همخوان نرم‌کامی کامی‌شده
particle phonology	واج‌شناسی ذره‌ای
past tense	زمان گذشته
phone	آوا
phonematic unit	واحد واجی
phoneme	واج
phonemic phonology	واج‌شناسی آوایی/واجی
phonemic transcription	واج‌نویسی
phonetic representation	بازنمایی آوایی
phonetics	آواشناسی
phonological	واجی
phonological analysis	تجزیه و تحلیل واج‌شناختی
phonological change	تغییر واجی
phonological feature	مشخصه واجی
phonological form	صورت واجی
phonological gap	خلأ واجی
phonological phrase	گروه واجی
phonological representation	بازنمایی واجی
phonological rules	قواعد واجی
phonological units	واحدهای واجی
phonologist	واج‌شناس
phonologization	واجی‌شدگی
phonology/phonemics	واج‌شناسی
phonology-morphology interface	میانجی ساختواره-واج‌شناسی
phonotactic constraints	محدودیت‌های واج‌آرایی

phonotactics	واج‌آرایی
phrasal stress	تکیه ترکیبی
pitch	زیروبی
pitch movement	حرکت زیروبی
place	جایگاه
polysyllable	چندهجا
polysystemic phonology	واج‌شناسی چندنظامی
possessive	حالت ملکی
post-lexical	جزء پساواژگانی
post-lexical rules	قواعد پساواژگانی
prominence	برجستگی
proposition	گزاره/حرف اضافه
prosodic phonology	واج‌شناسی نوایی (واج‌شناسی چندنظامی)
prosodic reform	اصلاح نوایی
prosodic word	واژه نوایی
prosody	نوا
quantity sensitivity	حساسیت به کمیت
redundant	حشو
rhythm	ریتم
rime/rhyme	قافیه
rising	خیزان
rising-falling	خیزان-افتان
round	گرد
rounding	گردشدگی
rule based	قاعده بنیاد
rule-based analyses	تجزیه و تحلیل قاعده-بنیاد
schwa rule	قاعده شوا
secondary articulation	تولید دومین
secondary stress	تکیه دومین

segment deletion	حذف واحد زنجیری
segment insertion	درج واحد زنجیری
segmental phenomena	پدیده‌های زنجیری
segmental phonology	واج‌شناسی زنجیری
segments	واحد‌های زنجیری
sentence stress	تکیه جمله
sequential constraints	محدودیت‌های متوالی
short vowels	واکه‌های کوتاه
single grammar theories	نظریه‌های دستور یگانه
sociophonology	واج‌شناسی اجتماعی
sonorant	رسا
sonority sequencing principle(SSP)	اصل توالی رسایی
sound change rules	قواعد تغییر آوایی
sound distribution	توزیع صوت
sounds	صوت(صدا)
SPE phonology	واج‌شناسی انگاره آوایی زبان انگلیسی
standard generative phonology(SGP)	واج‌شناسی زایشی معیار
stress	تکیه
stress assignment algorithm	الگوریتم تخصیص تکیه
stress hierarchy representation	بازنمایی سلسله‌مراتبی تکیه
stress mark	نشان تکیه
stress parameters	پارامترهای تکیه
stress/accent	تکیه/لهجه
stressed syllable	هجای تکیه‌بر
stress-timed languages	زبان‌های تکیه-زمانی
strident	تیز
strong forms	صورت‌های قوی
suprasegmental phenomena	پدیده‌های زبرزنجیری
suprasegmental phonology	واج‌شناسی زبرزنجیری

syllabification	هجابندی
syllabification algorithm	الگوریتم هجابندی
syllable	هجا
syllable structure	ساختار هجا
syllables	هجاءها
syllable-timed languages	زبانهای هجا-زمانی
syntax-phonology interactions	برهم‌کنش نحو-واج‌شناسی
template based matching	تطبیق قالب‌بنیاد
tense	سخت
theories of derivation/computation	نظریه اشتقاق/محاسبه
theories of representation	نظریه‌های بازنمایی
third person singular verb	فعل سوم شخص مفرد
tone	نواخت
tone units	واحد‌های نواخت
tonemic	نواخت‌شناسی/واج‌شناسی نواخت
trisyllable	سه‌هجا
unary	تک‌ارزشی
unaspirated	نادمیده
underlying phonemes	واج‌های زیرساختی
unstressed syllable	هجای بی‌تکیه
utterance	پاره گفتار
voice	واک
voicing	واک‌دارشدگی
vowel harmony	هماهنگی واکه‌ای
vowel nasalization	خیشومی‌شدگی واکه
vowel voicing	واک‌دارشدگی واکه
vowels	واک‌ها(مصوت‌ها)
weak forms	صورت‌های ضعیف
word linkage	اتصال واژه

word stress	تکیه واژگانی
word-final devoicing	واکرفتگی پایان واژه
words	واژه‌ها

۲-۳. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی

complementary distribution test	آزمون توزیع تکمیلی
minimal pair test	آزمون جفت کمینه
free variation test	آزمون گوناگونی آزاد
onset	آغاز
phone	آوا
phonetics	آواشناسی
noncontrasting phones	آواهای غیرقابل تمایز
intonation	آهنگ
word linkage	اتصال واژه
feature value	ارزش مشخصه
noun	اسم
maximal onset principle(MOP)	اصل آغاز بیشینه
sonority sequencing principle(SSP)	اصل توالی رسایی
prosodic reform	اصلاح نوایی
low	افتاده/بم
falling	افتان
falling-rising	افتان-خیزان
high	افراشته/زیر
intrusion	افزایش
intonation assignment algorithm	الگوریتم تخصیص آهنگ
stress assignment algorithm	الگوریتم تخصیص تکیه
syllabification algorithm	الگوریتم هجابندی
phonetic representation	بازنمایی آوایی
stress hierarchy representation	بازنمایی سلسله‌مراتبی تکیه

phonological representation	بازنمایی واجی
foot dominance	برتری در پایه
prominence	برجستگی
extrametricality	برون‌وزنی
syntax-phonology interactions	برهم‌کنش نحو-واج‌شناسی
stress parameters	پارامترهای تکیه
utterance	پاره‌گفتار
coda	پایانه
foot	پایه
metrical feet	پایه وزنی
suprasegmental phenomena	پدیده‌های زبرزنجیری
segmental phenomena	پدیده‌های زنجیری
back	پسین
anterior	پیشین
corpus based	پیکره بنیاد
continuant	پیوسته
conjunction	پیوند/حرف ربط
coronal	تاج‌زبانی
rule-based analyses	تجزیه و تحلیل قاعده-بنیاد
constraint-based analyses	تجزیه و تحلیل محدودیت-بنیاد
phonological analysis	تجزیه و تحلیل واج‌شناختی
catenation	تسلسل
forming plural	تشکیل صورت جمع
template based matching	تطبیق قالب بنیاد
phonological change	تغییر واجی
boundedness	تقید
unary	تک‌ارزشی
iterativity	تکرارپذیری
morpheme	تکواژ

allomorph	تک‌واژ گونه
monosyllable	تک‌هجاء
stress	تکیه
main stress	تکیه اصلی
phrasal stress	تکیه ترکیبی
sentence stress	تکیه جمله
secondary stress	تکیه دومین
word stress	تکیه واژگانی
stress/accent	تکیه/لهجه
alternation	تناوب
contrastive distribution	توزیع تقابلی
complementary distribution	توزیع تکمیلی
multiple distributions	توزیع چندگانه
sound distribution	توزیع صوت
overlapping distribution	توزیع همپوش
secondary articulation	تولید دومین
strident	تیز
place	جایگاه
post-lexical	جزء پساواژگانی
lexical	جزء واژگانی
minimal pair	جفت کمینه
directionality	جهت‌مندی
polysyllable	چندهجاء
possessive	حالت ملکی
deletion	حذف
elision	حذف آوایی
segment deletion	حذف واحد زنجیری
article	حرف تعریف
pitch movement	حرکت زیروبمی

quantity sensitivity	حساسیت به کمیت
redundant	حشو
association lines	خطوط پیوند
phonological gap	خلاء واجی
rising	خیزان
rising-falling	خیزان-افتان
nasal	خیشومی
nasalization	خیشومی شدگی
vowel nasalization	خیشومی شدگی واکه
insertion	درج
segment insertion	درج واحد زنجیری
juncture	درنگ
aspiration	دمش
aspirated	دمیده
dental	دندانی
binary	دو ارزشی
CV-tier	ردیف همخوان-واکه
sonorant	رسا
liquid	روان
rhythm	ریتم
stress-timed languages	زبان‌های تکیه-زمانی
syllable-timed languages	زبانهای هجا-زمانی
past tense	زمان گذشته
flapped	زنشی
flapping	زنشی شدگی
pitch	زیروبی
syllable structure	ساختار هجا
tense	سخت
trisyllable	سه هجا

metrical grid	شبکه وزنی
manner	شیوه
distinctive sounds	صدا‌های تمایزدهنده
noncontrastive sounds	صدا‌های غیرتقابلی
nondistinctive sounds	صدا‌های غیرتمایزدهنده
adjective	صفت
sounds	صوت (صدا)
phonological form	صورت واجی
weak forms	صورت‌های ضعیف
strong forms	صورت‌های قوی
natural class	طبقه طبیعی
nuclear projection	طرح‌ریزی هسته‌ای
auto segmental elements	عناصر خودواحد
glide	غلت
third person singular verb	فعل سوم شخص مفرد
rule based	قاعده بنیاد
nasalization rule	قاعده خیشومی‌شدگی
aspiration rule	قاعده دمش
schwa rule	قاعده شوا
assimilation rule	قاعده همگونی
rime/rhyme	قافیه
metathesis	قلب
post-lexical rules	قواعد پس‌اواژگانی
letter-to-sound rules	قواعد تبدیل حرف به صدا
sound change rules	قواعد تغییر آوایی
dissimilation rules	قواعد ناهمگونی
phonological rules	قواعد واجی
morphophonemic rules	قواعد واژ- واجی
lexical rules	قواعد واژگانی

adverb	قید
lateral	کناری
contraction	کوتاه شدگی
round	گرد
rounding	گردشدگی
obstruent	گرفته
intonational phrase/group	گروه آهنگین
phonological phrase	گروه واجی
clitic group	گروه واژه‌بستی
proposition	گزاره/حرف اضافه
connected speech	گفتار پیوسته
natural speech	گفتار طبیعی
free variation	گوناگونی آزاد
cross-linguistic variation	گوناگونی بین-زبانی
accent	لهجه
finite state transducers (FST)	مبدل حالت محدود
sequential constraints	محدودیت‌های متوالی
phonotactic constraints	محدودیت‌های واج‌آرایی
environment	محیط
ordering	مرتب‌سازی
language-specific ranking	مرتبه‌بندی
distinctive feature	مشخصه تمایزدهنده
nondistinctive features	مشخصه غیر تمایزدهنده
phonological feature	مشخصه واجی
features	مشخصه‌ها
phonology-morphology interface	میانجی ساختواژه-واج‌شناسی
negative infix	میانوند منفی
epenthesis	میان‌هشت
unaspirated	نادمیده

dissimilation	ناهمگونی
stress mark	نشان تکیه
demarcative sign	نشانه مرزما
theories of derivation/computation	نظریه اشتقاق/محاسبه
optimality theory (OT)	نظریه بهینگی
auto segmental theory	نظریه خودواحد
auto segmental-metrical theory	نظریه خودواحد-وزنی
mainstream phonological theory	نظریه واجی رایج
metrical theory	نظریه وزنی
theories of representation	نظریه‌های بازنمایی
multiple grammar theories	نظریه‌های دستور چندگانه
single grammar theories	نظریه‌های دستور یگانه
contrastive function	نقش تقابلی
descriptive function	نقش وصفی
prosody	نوا
tone	نواخت
tonemic	نواخت‌شناسی / واج‌شناسی نواخت
phoneme	واج
archiphoneme	واج شامل
phonotactics	واج‌آرایی
phonologist	واج‌شناس
phonology/phonemics	واج‌شناسی
laboratory phonology	واج‌شناسی آزمایشگاهی
sociophonology	واج‌شناسی اجتماعی
derivational phonology	واج‌شناسی اشتقاقی
SPE phonology	واج‌شناسی انگاره آوایی زبان انگلیسی
dynamic phonology	واج‌شناسی پویا
experimental phonology	واج‌شناسی تجربی
articulatory phonology	واج‌شناسی تولیدی

polysystemic phonology	واج‌شناسی چندنظامی
government phonology(GP)	واج‌شناسی حاکمیت
linear phonology	واج‌شناسی خطی
auto segmental phonology	واج‌شناسی خودواحد (واج‌شناسی جزء مستقل)
particle phonology	واج‌شناسی ذره‌ای
computational phonology	واج‌شناسی رایانشی
generative phonology	واج‌شناسی زایشی
natural generative phonology(NGP)	واج‌شناسی زایشی طبیعی
standard generative phonology(SGP)	واج‌شناسی زایشی معیار
suprasegmental phonology	واج‌شناسی زبرزنجیری
segmental phonology	واج‌شناسی زنجیری
gestural phonology	واج‌شناسی ژستی
cognitive phonology	واج‌شناسی شناختی
natural phonology(NP)	واج‌شناسی طبیعی
non-linear phonology	واج‌شناسی غیرخطی
moraic phonology	واج‌شناسی مورایی
prosodic phonology	واج‌شناسی نوایی (واج‌شناسی چندنظامی)
dependency phonology	واج‌شناسی وابستگی
lexical phonology	واج‌شناسی واژگانی
loan phonology	واج‌شناسی وام‌واژه‌ها
metrical phonology	واج‌شناسی وزنی (عروضی)
CV-phonology	واج‌شناسی همخوان-واکه
phonemic phonology	واج‌شناسی آوایی/واجی
allophony	واج‌گونگی
allophone	واج‌گونه
allophonic	واج‌گونه‌ای
phonemic transcription	واج‌نویسی
underlying phonemes	واج‌های زیرساختی

phonological	واجی
phonologization	واجی‌شدگی
phonematic unit	واحد واجی
segments	واحد‌های زنجیری
tone units	واحد‌های نواخت
phonological units	واحد‌های واجی
content words	واژه محتوایی
functional word	واژه نقشی
prosodic word	واژه نوایی
words	واژه‌ها
voice	واک
voicing	واک‌دارشدگی
vowel voicing	واک‌دارشدگی واکه
devoicing	واک‌رفتگی
word-final devoicing	واک‌رفتگی پایان واژه
liquid devoicing	واک‌رفتگی روان
glide devoicing	واک‌رفتگی غلت
diphthong	واکه مرکب
vowels	واکه‌ها (مصوت‌ها)
long vowels	واکه‌های بلند
short vowels	واکه‌های کوتاه
language specificity	ویژگی زبانی
syllable	هجا
syllabification	هجابندی
syllables	هجاه‌ها
unstressed syllable	هجای بی‌تکیه
stressed syllable	هجای تکیه‌بر
nucleus	هسته
nasal harmony	هماهنگی خیشومی

vowel harmony	هماهنگی واکه‌ای
coarticulation	هم‌تولیدی
palatalized velar consonant	همخوان نرم‌کامی کامی‌شده
consonants	همخوان‌ها
consonantal	همخوانی
assimilation	همگونی
alveolar stop assimilation	همگونی انسدادی لثوی
feature geometry	هندسه مشخصه‌ها

۲-۴. مراجع واج‌شناسی

۱. احمدی نسب، فاطمه. ۱۳۹۰. تهیه و تدوین اصطلاح‌نامه تک‌زبان فارسی زبان‌شناسی، رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی
۲. درآمدی بر زبان‌شناسی معاصر (ویلیام اکریدی)، ترجمه علی درزی. ۱۳۹۱. انتشارات سمت
۳. مدرسی قوامی، گلناز. ۱۳۹۴. فرهنگ توصیفی آواشناسی و واج‌شناسی، نشر علمی
۴. نگاهی به زبان (جورج یول)، ترجمه نسرين حیدری. ۱۳۷۴. انتشارات سمت

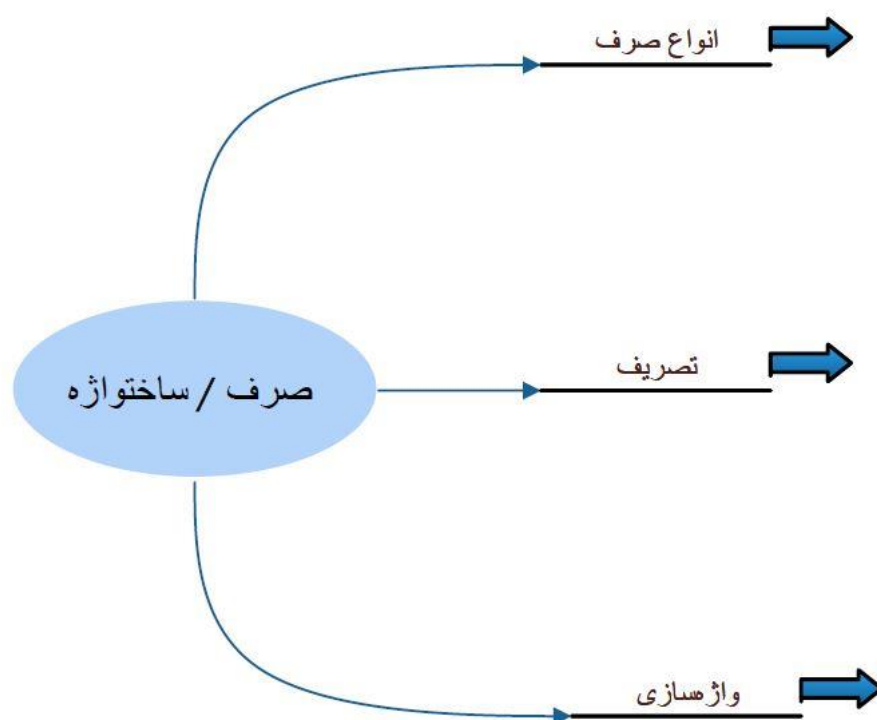
1. English Phonology and Pronunciation Teaching (Rogerson-Revell, P.)
2. Intro to Linguistics Phonology (Jarmila Panevova & Jirka Hana)
3. MGK course phonology (Sabine Zerbian)
4. Phonetics & Phonology: An Introduction (Sarmad Hussain)
5. Phonology (Darrell Larsen)
6. Phonology (Jong-Bok Kim)
7. Phonology: The Sound Pattern of language (Adam Szczegielniak)
8. Soergel, Dagobert. 2005. Linguistics Thesaurus Draft. University of Maryland.
9. The Neat Dictionary of Linguistics

فصل سوم

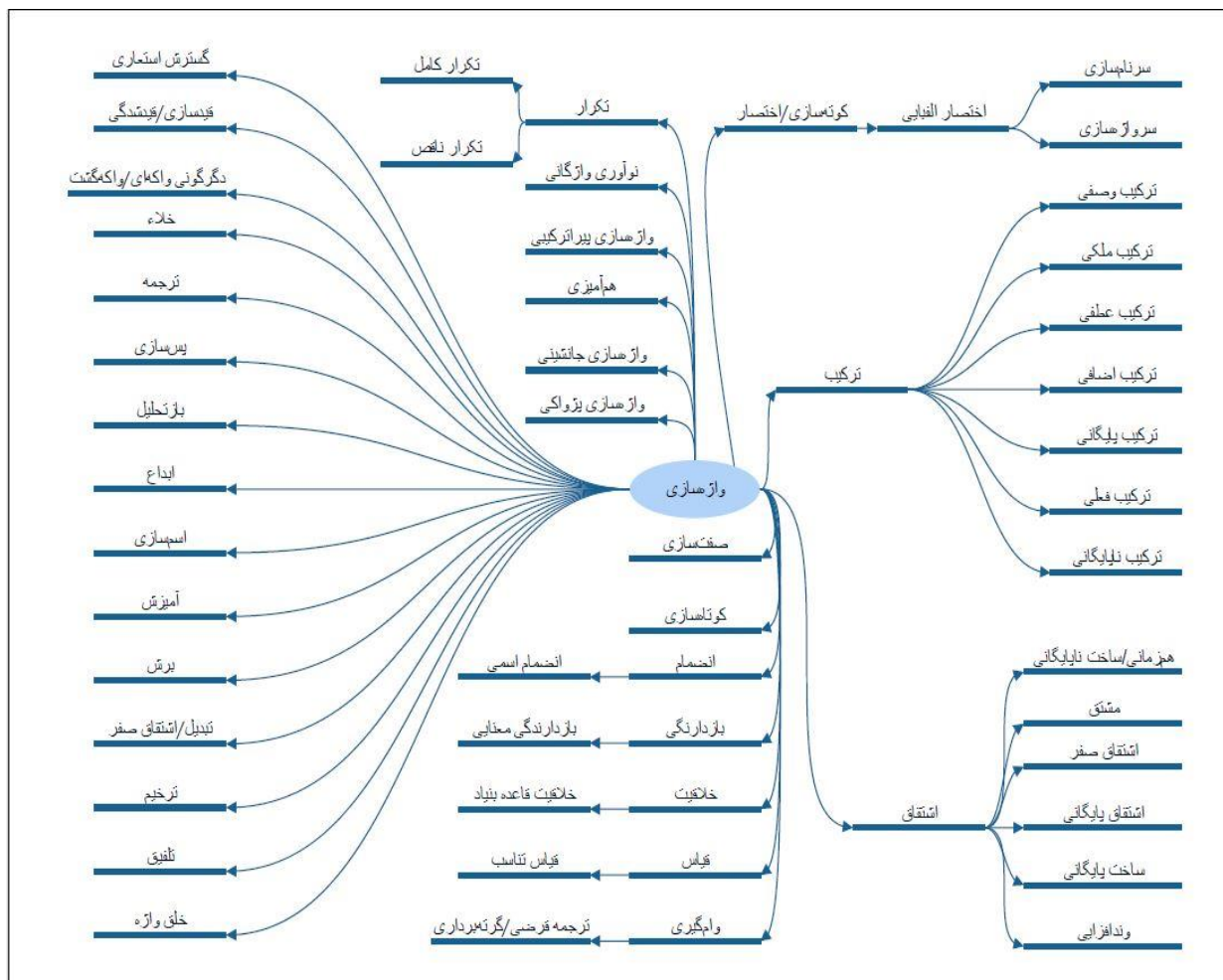
صرف / ساختواژه

۳-۱. نقشه های مفهومی

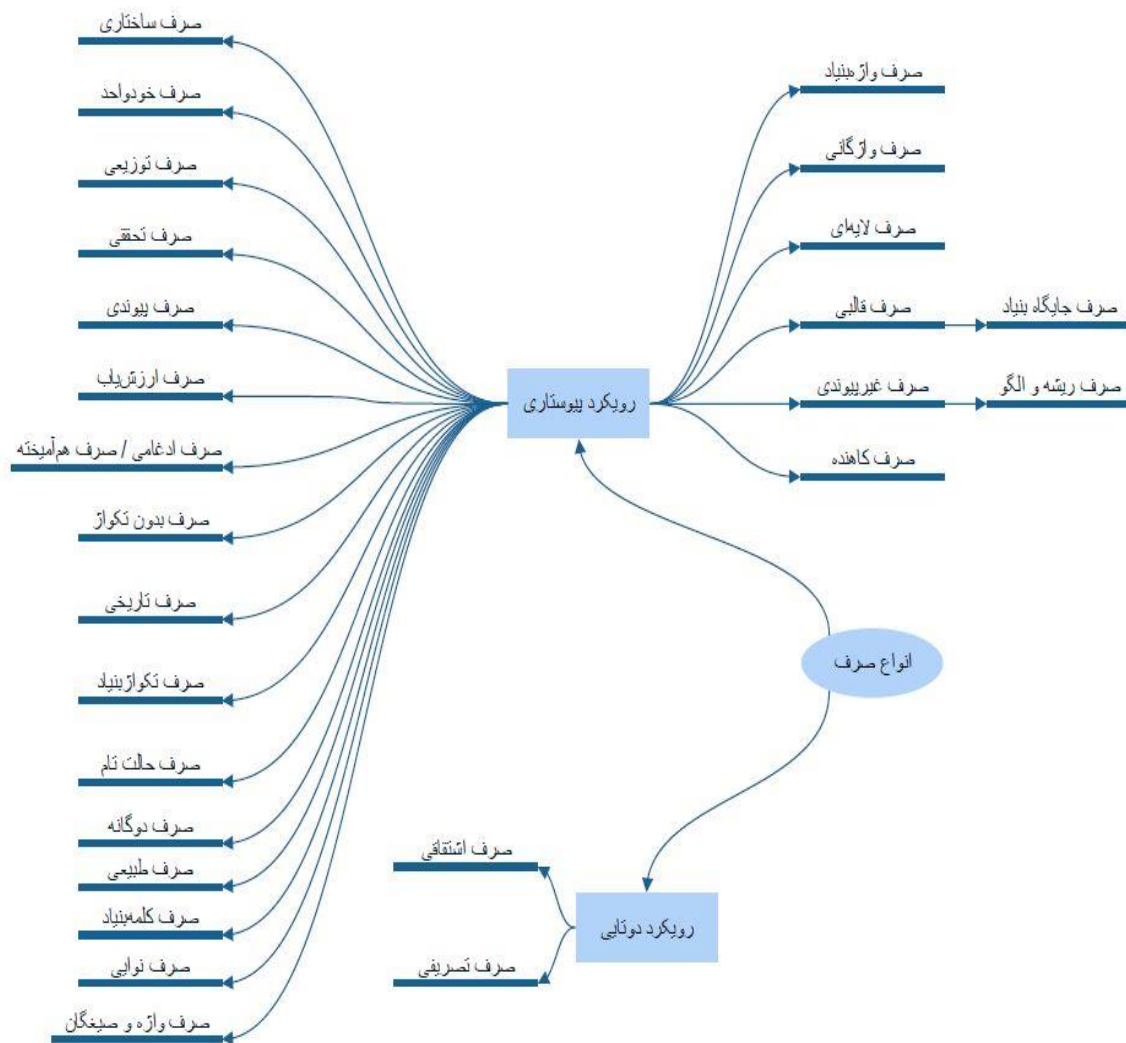
شکل ۳-۱. نقشه مفهومی صرف

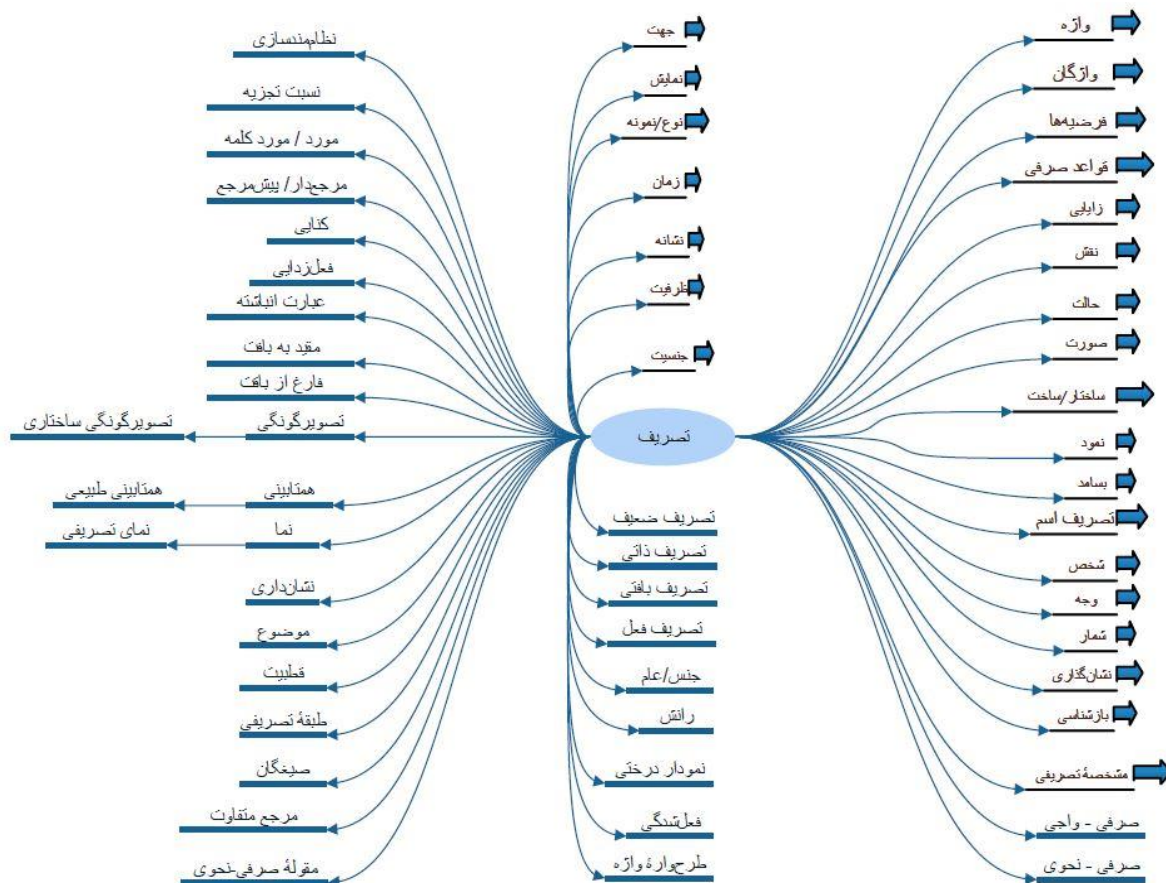
شکل ۳-۲. نقشه مفهومی صرف - واژه‌سازی

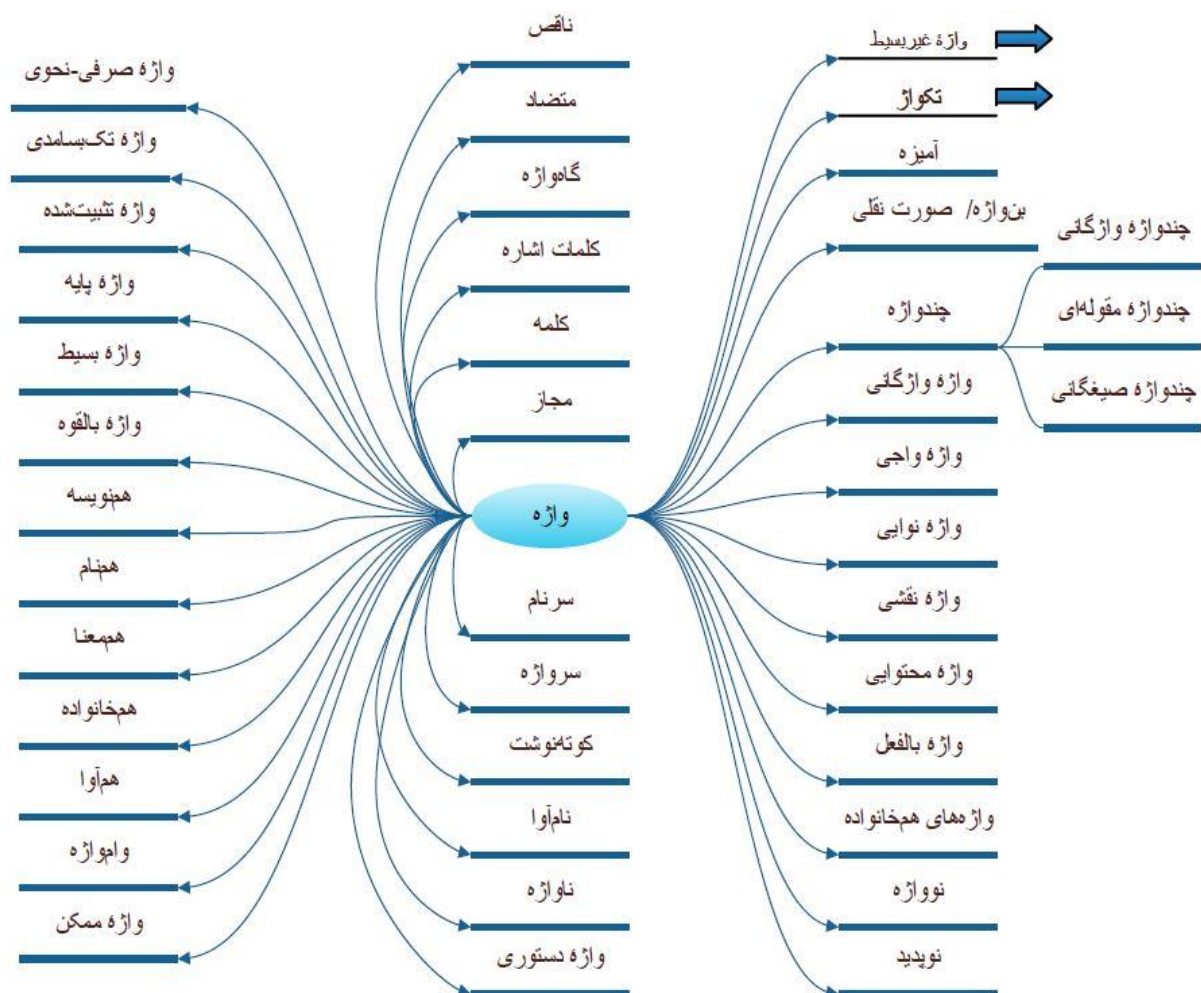
شکل ۳-۳. نقشه مفهومی صرف - رویکرد پیوستاری

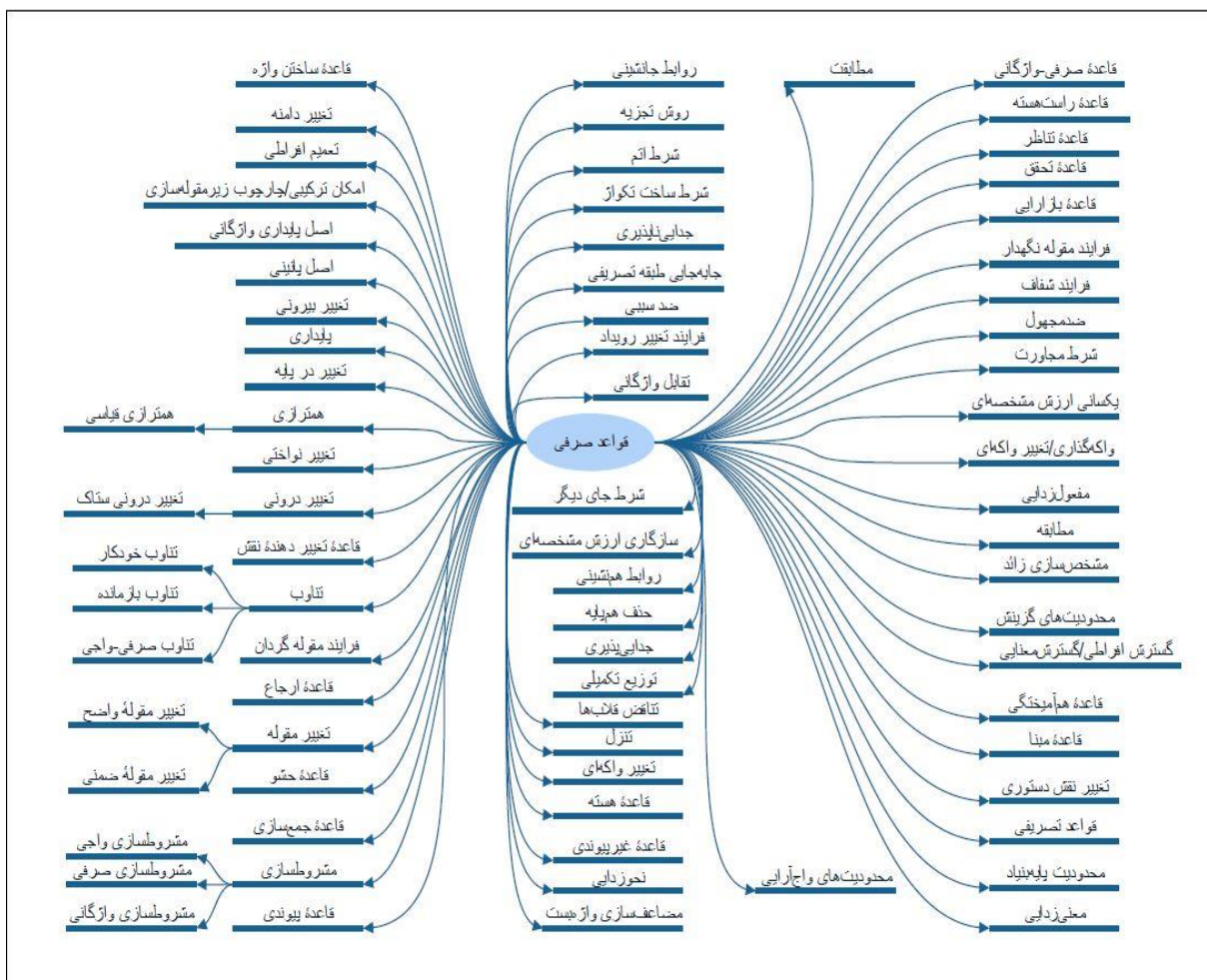
شکل ۳-۴. نقشه مفهومی صرف - تصریف

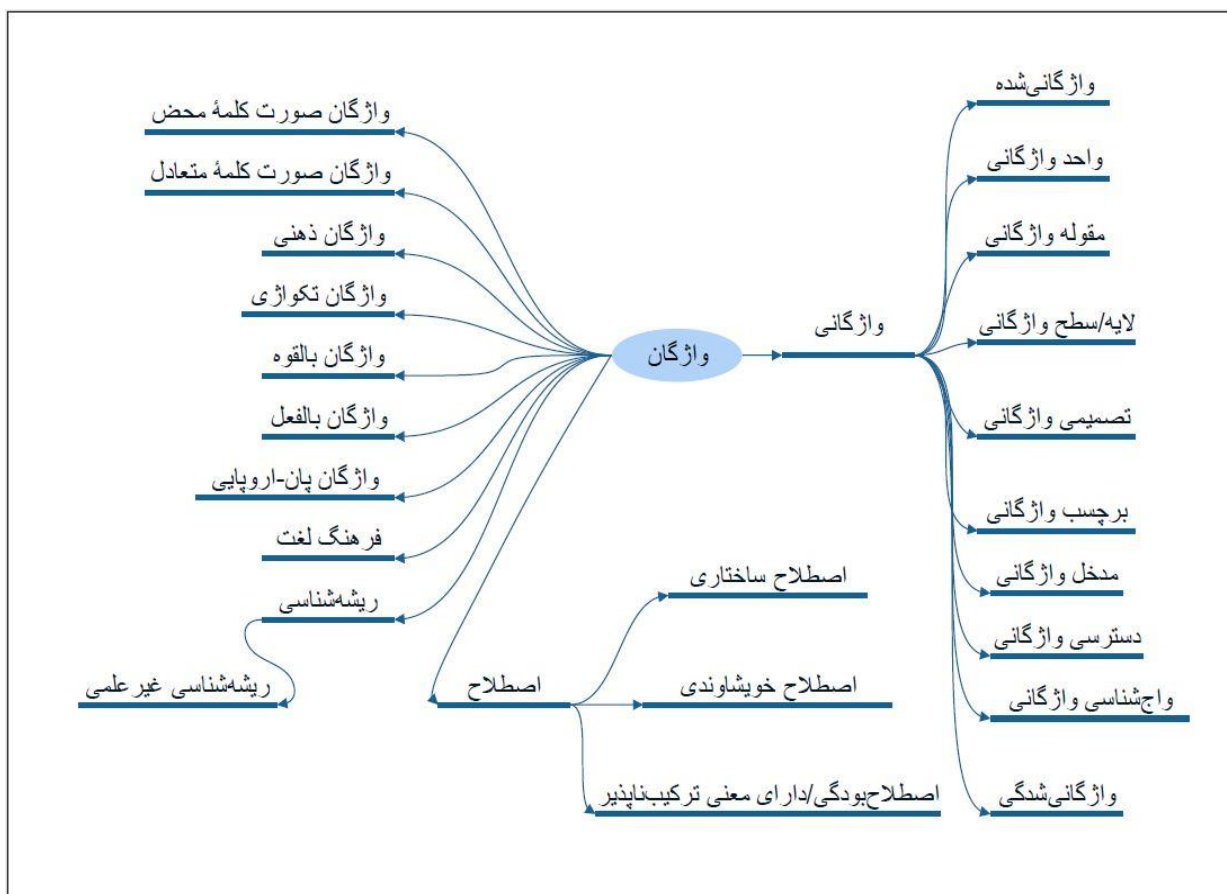
شکل ۳-۵. نقشه مفهومی صرف - واژه

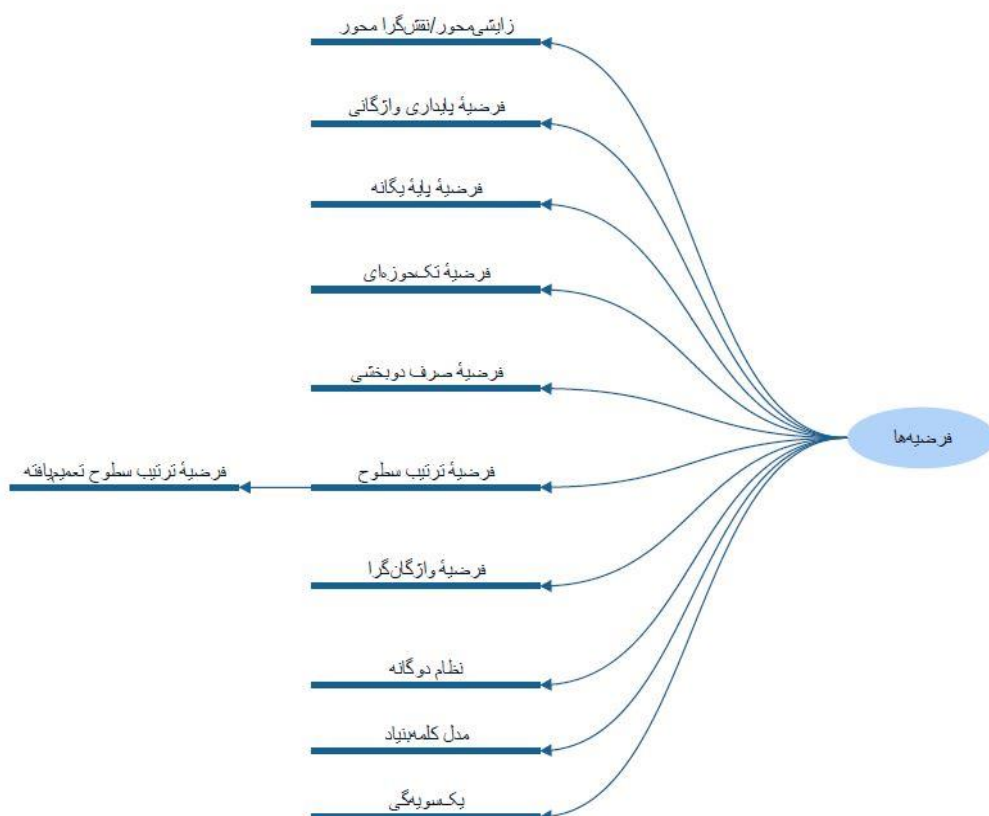
شکل ۳-۶. نقشه مفهومی صرف - قواعد صرفی

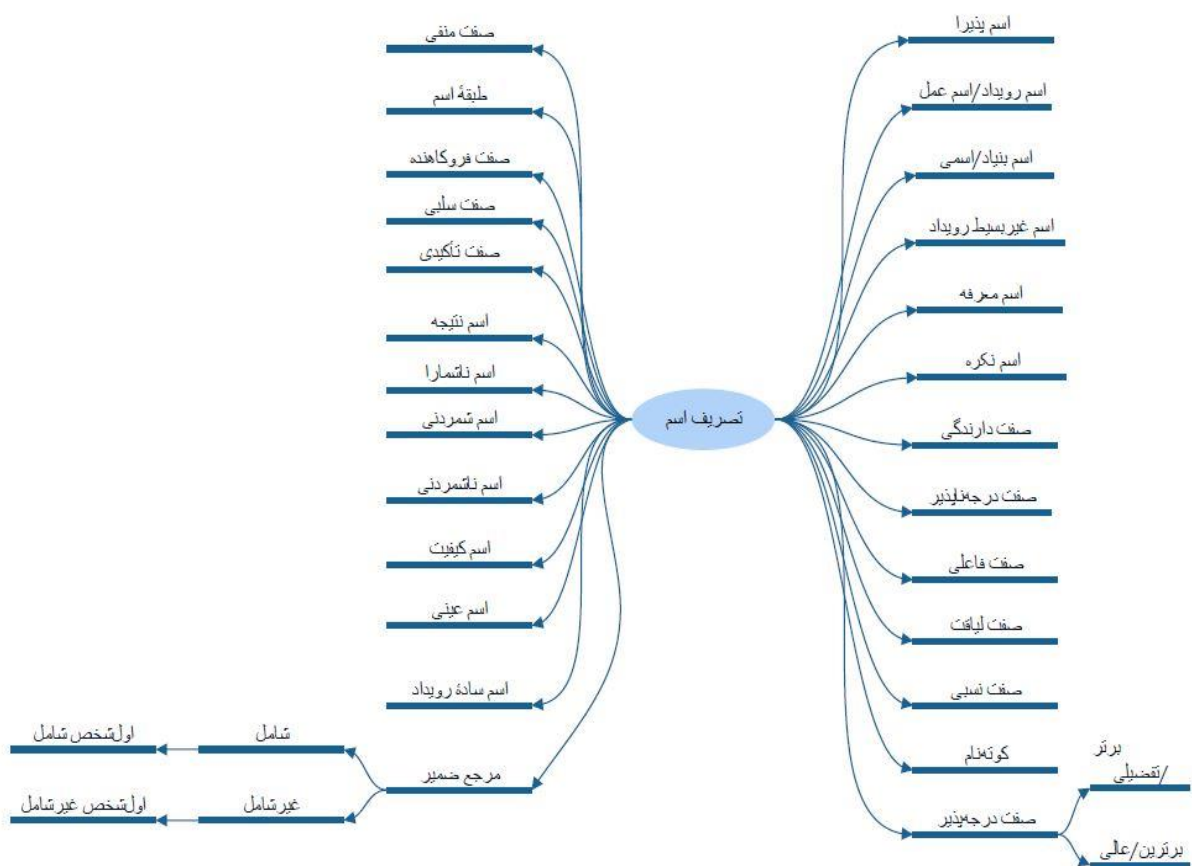
شکل ۳-۷. نقشه مفهومی صرف - واژگان

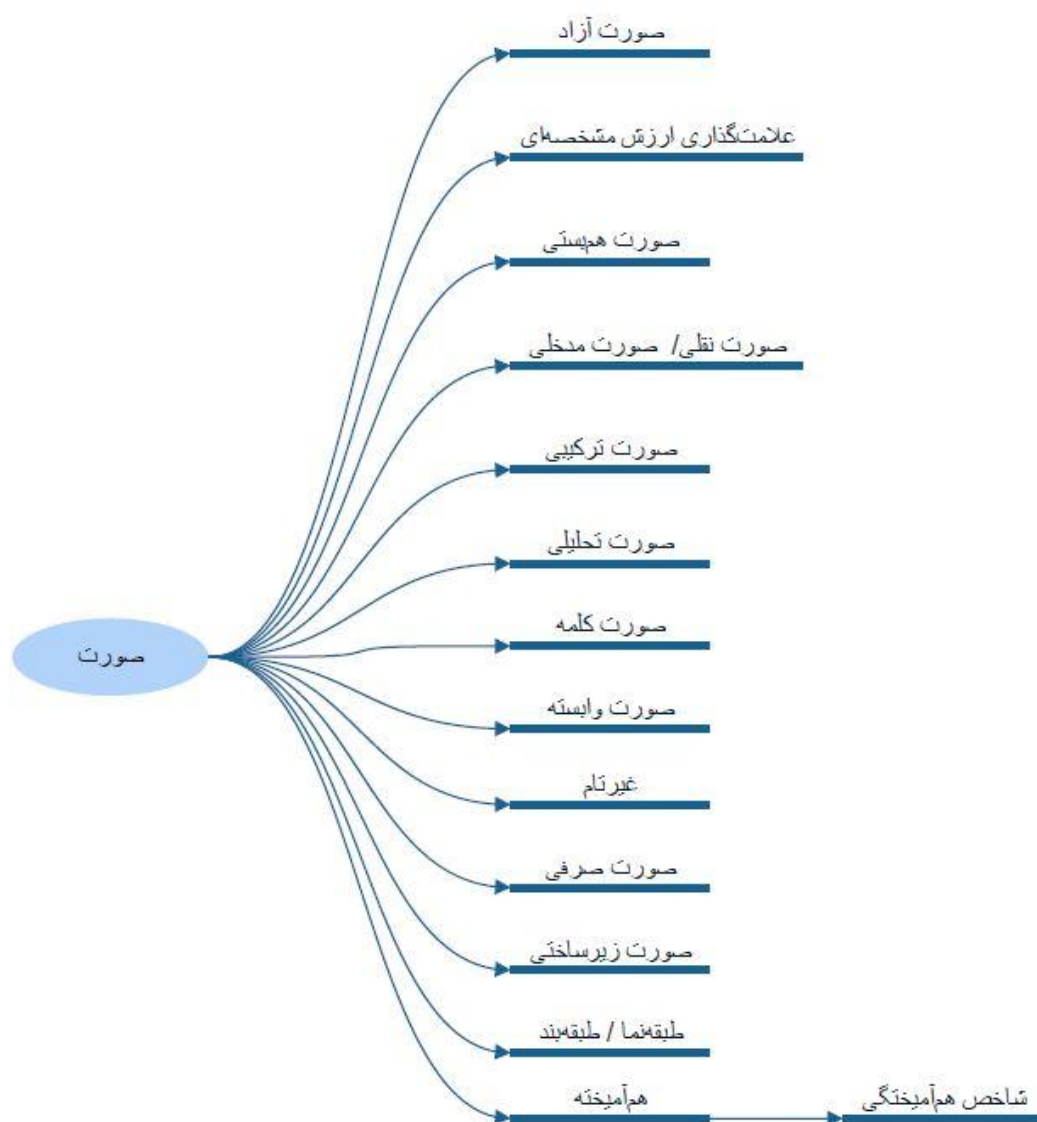
شکل ۳-۸. نقشه مفهومی صرف - فرضیه‌ها

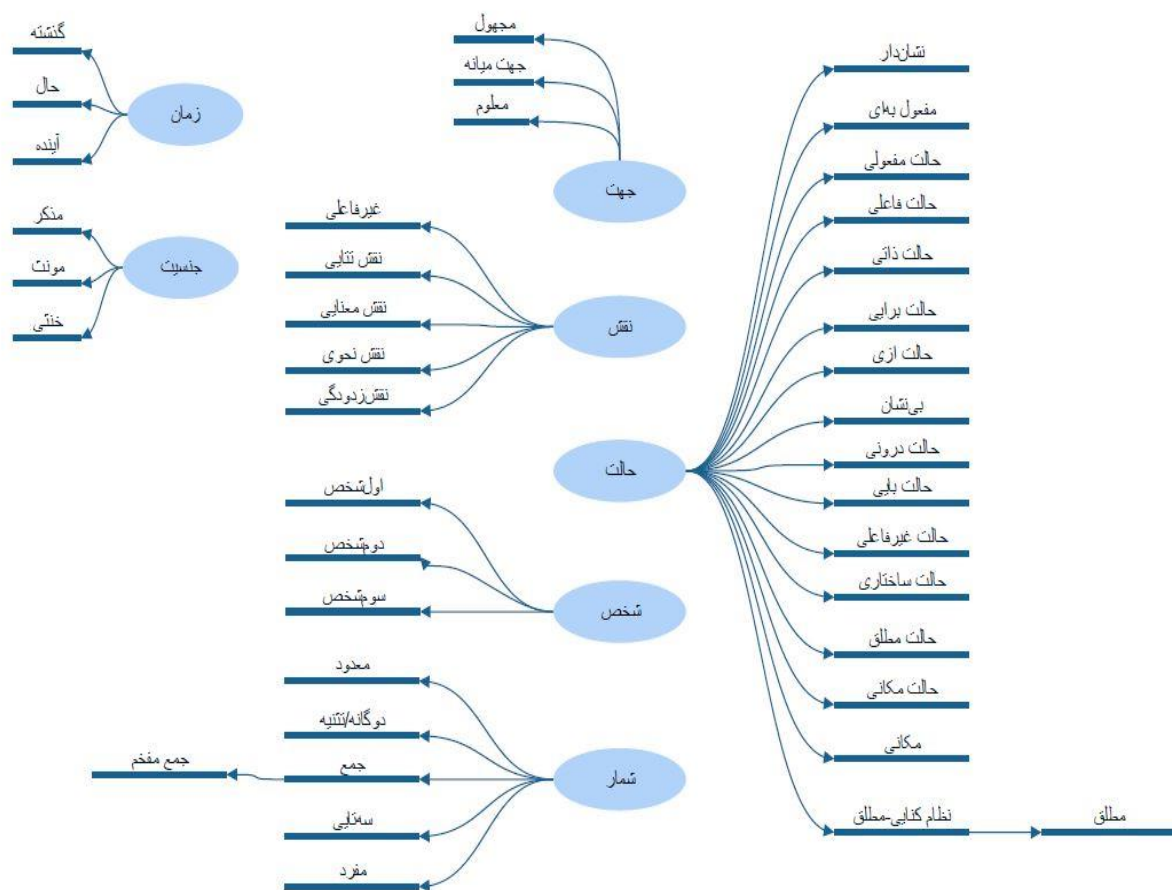
شکل ۳-۹. نقشه مفهومی صرف - تصریف اسم

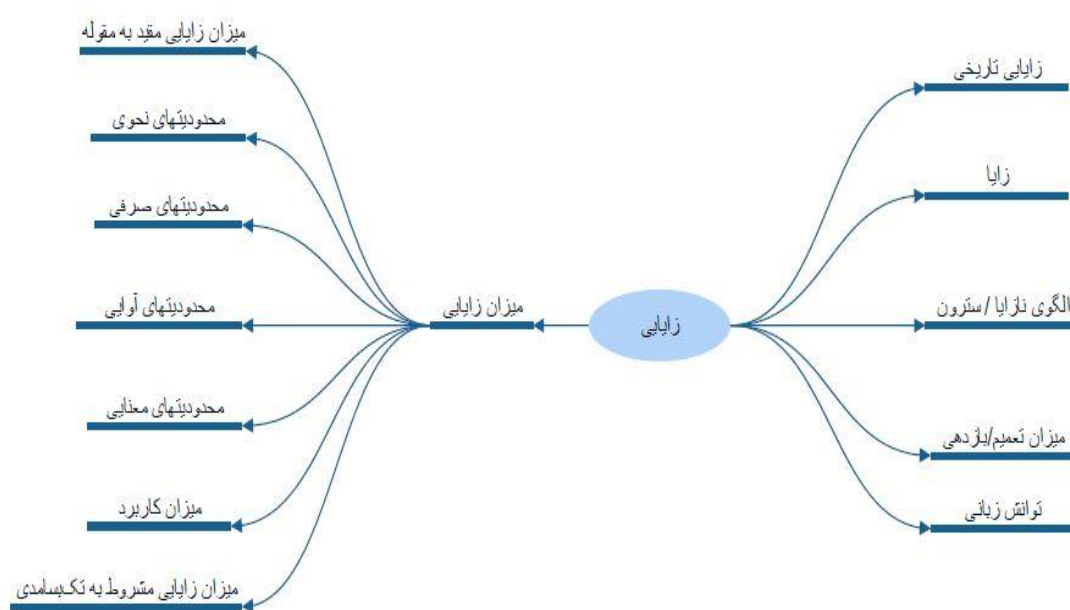
شکل ۳-۱۰. نقشه مفهومی صرف - صورت

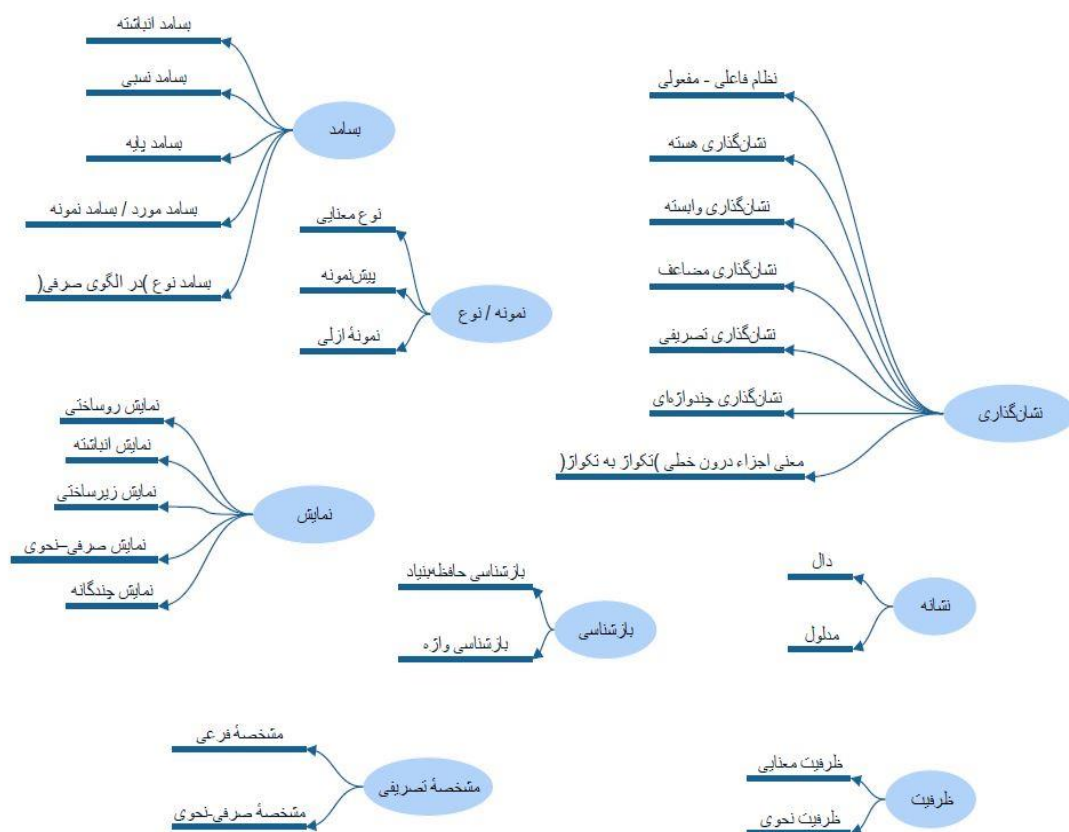
شکل ۳-۱۱. نقشه مفهومی صرف - (جهت، نقش، حالت، شخص، شمار، زمان، جنسیت)

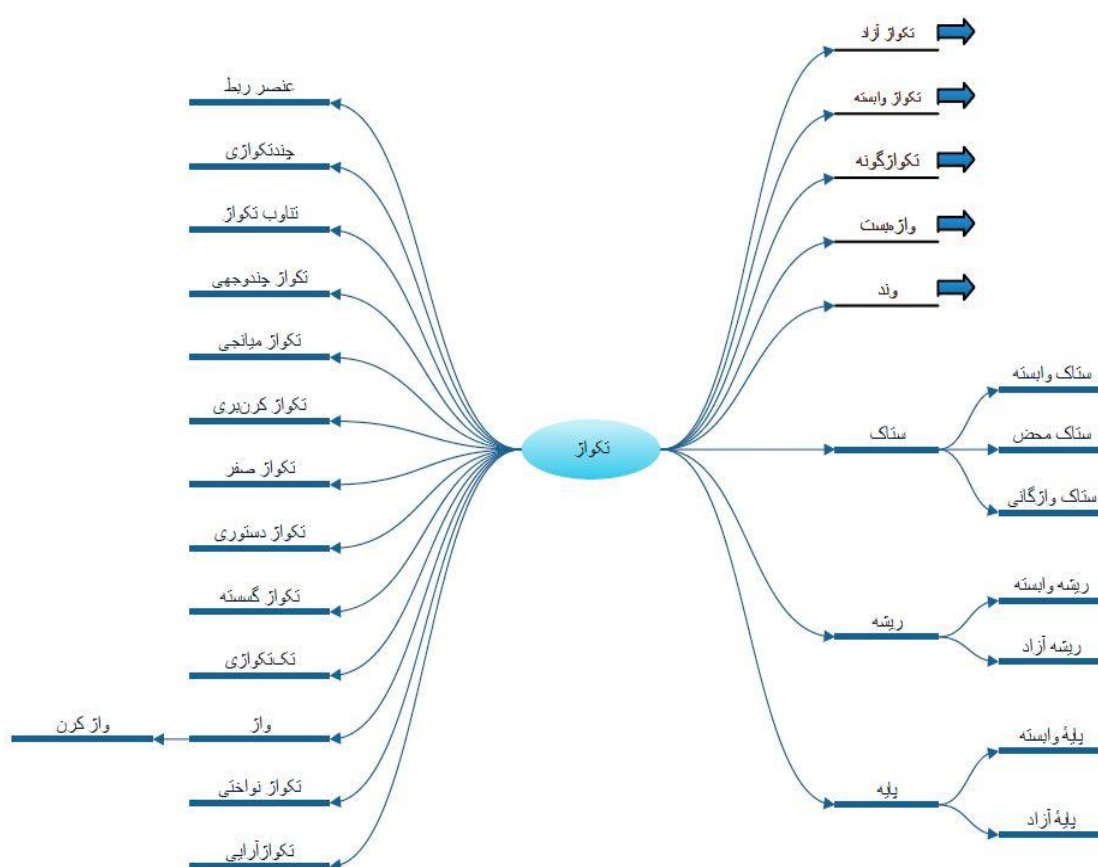
شکل ۳-۱۲. نقشه مفهومی صرف - زایایی

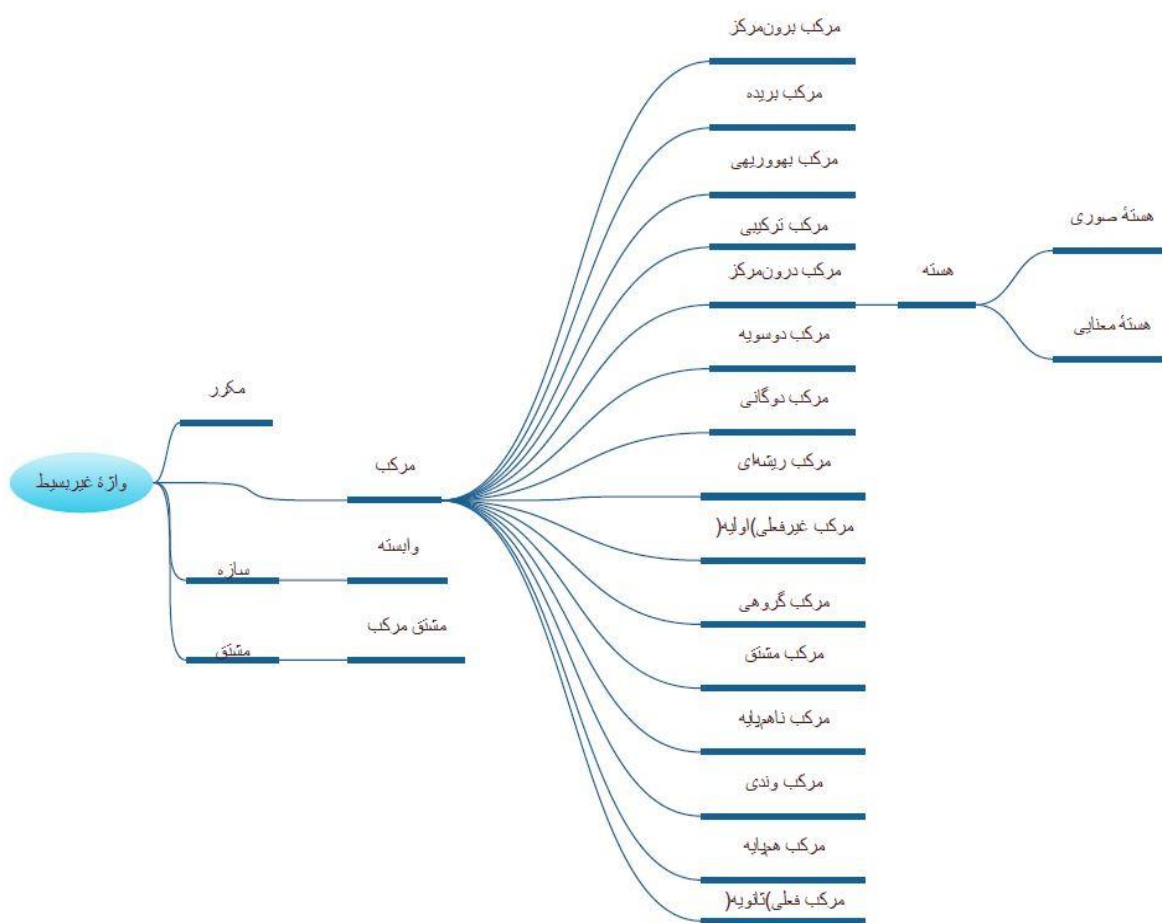
شکل ۳-۱۳. نقشه مفهومی صرف - (نشان‌گذاری، نشانه، ظرفیت، بسامد، نمونه، نمایش، بازشناسی، مشخصه تصریفی)

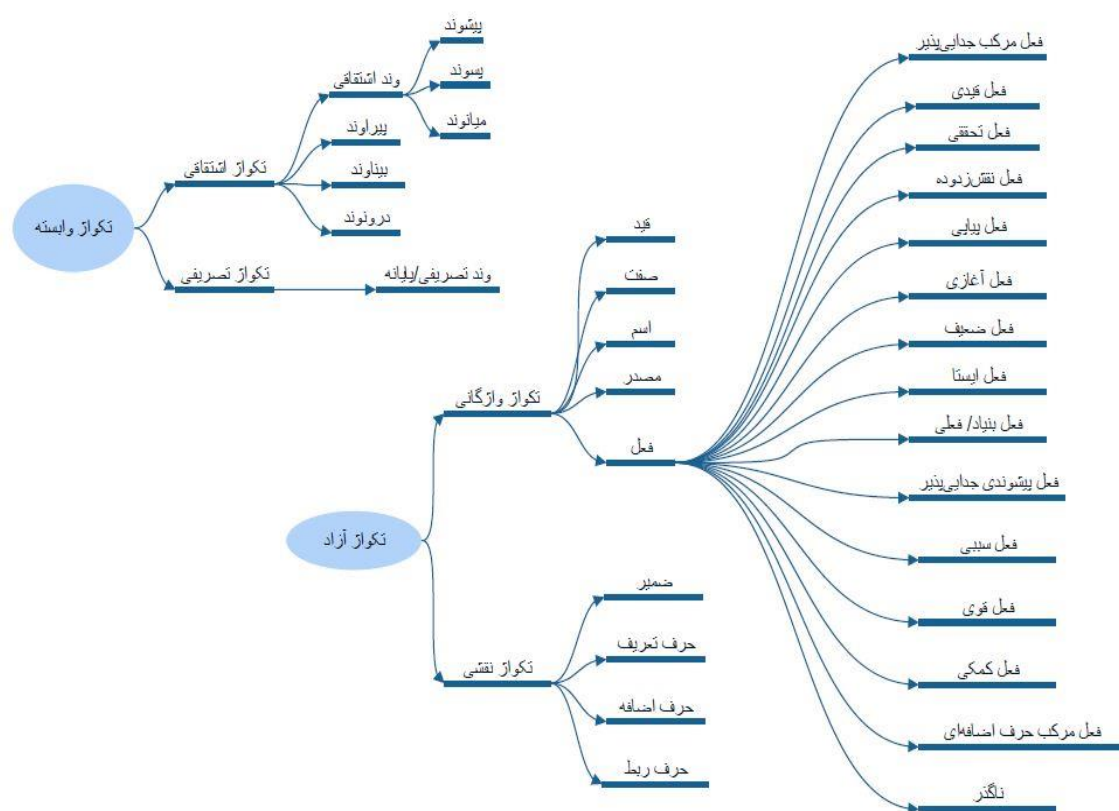
شکل ۳-۱۴. نقشه مفهومی صرف - تکواژ

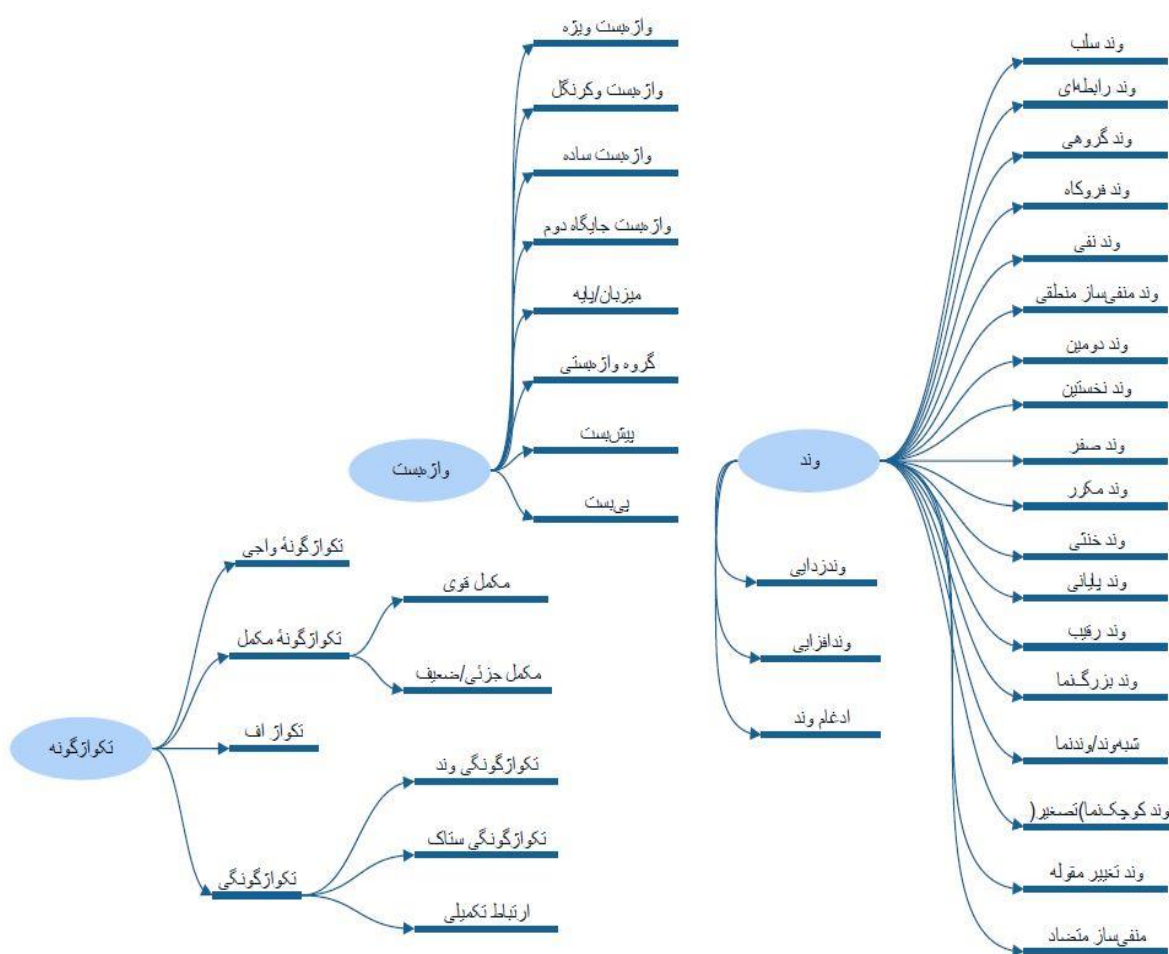
شکل ۳-۱۵. نقشه مفهومی صرف - واژه غیربسیط

شکل ۳-۱۶. نقشه مفهومی صرف - (تکواژ وابسته، تکواژ آزاد)

شکل ۳-۱۷. نقشه مفهومی صرف - (تکواژگونه، واژه‌بست، وند)

۲-۳. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی

abbreviation	کوته‌نوشت
ablative	حالت ازی
ablaut	دگرگونی واکه‌ای/واکه گشت
absolutive	مطلق
absolutive case	حالت مطلق
accusative case	حالت مفعولی
acronym	سرنام
acronyme formation	سرنام‌سازی
active	معلوم
actual word	واژه بالفعل
adessive	حالت مکانی
adjacency condition	شرط مجاورت
adjectivalisation	صفت‌سازی
adjective	صفت
adverb	قید
adverbialisation	قیدسازی/قیدشدگی
affix	وند
affix allomorphy	تکواژگونگی وند
affix compound	مرکب وندی
affix stripping	وندزدایی
affix telescoping	ادغام وند
affixation	وندافزایی
affixoid	شبه‌وند/وندنما
agentive adjective	صفت فاعلی
agreement	مطابقه
allative	مفعول به‌ای
allomorph	تکواژگونه

allomorphy	تکواژگونگی
alphabetism	اختصار الفبایی
alternation	تناوب
a-morphous morphology	صرف بدون تکواژ
analogical levelling	همترازی قیاسی
analogy	قیاس
analytic form	صورت تحلیلی
anaphora	مرجع‌دار/پیش‌مرجع
anticausative	ضدسببی
antipassive	ضدمجهول
antonym	متضاد
apophony	واکه‌گذاری/تغییر واکه‌ای
appositional compound	مرکب دوسویه
archetype	نمونه ازلی
argument	موضوع
argument structure	ساختار موضوعی
article	حرف تعریف
aspect	نمود
atelic aspect	نمود غیرپایانی
atom condition	شرط اتم
attenuative adjective	صفت فروکاهنده
attenuative affix	وند فروگاه
augmentative affix	وند بزرگ‌نما
automatic alternation	تناوب خودکار
autosegmental morphology	صرف خودواحد
auxiliary	فعل کمکی
back formation	پس‌سازی
bahuvrihi compound	مرکب بهووریهی
base	پایه

base frequency	بسامد پایه
base modification	تغییر در پایه
base word	واژه پایه
base-driven restriction	محدودیت پایه‌بنیاد
bleaching	معنی‌زدایی
blend	آمیزه
blending	آمیزش
blocking	بازدارنگی
borrowing	وام‌گیری
bound base	پایه وابسته
bound form	صورت وابسته
bound morpheme	تکواژ وابسته
bound root	ریشه وابسته
bound stem	سٹاک وابسته
bracketing paradoxes	تناقض قلاب‌ها
calque	ترجمه قرضی/گرفته‌برداری
case	حالت
categorical periphrasis	چندواژه مقوله‌ای
category-conditioned degree of productivity	میزان زیایی مقید به مقوله
causative structure	سببی ساخت
causative verb	فعل سببی
circumfix	پیراوند
citation form	صورت نقلی/صورت مدخلی
class-changing process	فرایند مقوله گردان
classifier	طبقه‌نما/طبقه‌بند
class-maintaining process	فرایند مقوله نگهدار
clipping	برش
clipping compound	مرکب بریده
clitic	واژه‌بست

clitic doubling	مضاعف‌سازی واژه‌بست
clitic group	گروه واژه‌بستی
closing suffix	وند پایانی
coalescence	هم‌آمیزی
cognate	هم‌خانواده
coinage	ابداع
combinatory	امکان ترکیبی/چارچوب زیرمقوله‌سازی
potential/subcategorization frame	
combining form	صورت هم‌بستی
comitative case	حالت بایی
complex word	واژه غیربسیط
comparative	برتر/تفضیلی
competing affix	وند رقیب
complementary distribution	توزیع تکمیلی
complex event noun	اسم غیربسیط رویداد
compound	مرکب
concatenative morphology	صرف پیوندی
concatenative operation	قاعده پیوندی
concord	مطابقت
concrete noun	اسم عینی
conditional	وجه شرطی
conditioning	مشروط‌سازی
conflation	تلفیق
conjugation	تصریف فعل
conjunction	حرف ربط
constituent	سازه
construction morphology	صرف ساختاری
constructional iconicity	تصویرگونگی ساختاری
constructional idiom	اصطلاح ساختاری
content word	واژه محتوایی

context-free	فارغ از بافت
context-sensitive	مقید به بافت
contextual inflection	تصریف بافتی
continuum approach	رویکرد پیوستاری
contradictory negator	منفی ساز متضاد
converb	فعل قیدی
conversion	تبدیل/اشتقاق صفر
coordination ellipsis	حذف هم پایه
coordinative compound/copulative compound)	مرکب هم پایه
correspondence rule	قاعده تناظر
count noun	اسم شمردنی
cran morph	واژ کَرَن
cranberry morpheme	تکواژ کَرَن‌بری
creativity	خلاقیت
cross-formation	ساخت متقاطع
cumulative exponence	نمایش انباشته
cumulative expression	عبارت انباشته
cumulative frequency	بسامد انباشته
dative case	حالت برایی
deadjectival	صفت بنیاد/صفتی
declension	تصریف اسم
decomposition route	روش تجزیه
default rule	قاعده مبنا
defective	ناقص
definite noun	اسم معرفه
degree of exhaustion	میزان کاربرد
degree of generalization/profitability	میزان تعمیم/بازدهی
degree of productivity	میزان زایایی
deixis	کلمات اشاره

demotion	تنزل
denominal	اسم بنیاد/اسمی
deobjective operation	مفعول‌زدایی
dependent	وابسته
dependent-marking	نشان‌گذاری وابسته
deponency	نقش‌زدودگی
deponent verb	فعل نقش‌زدوده
derivation	اشتقاق
derivational affix	وند اشتقاقی
derivational morpheme	تکواژ اشتقاقی
derivational morphology	صرف اشتقاقی
derivative	مشتق
derivative compound	مرکب مشتق
desyntactization	نحوزدایی
deverbal	فعل بنیاد/فعلی
deverbalization	فعل‌زدایی
diachronic morphology	صرف تاریخی
diachronic productivity	زایایی تاریخی
diacritic feature	مشخصه فرعی
dichotomy approach	رویکرد دوتایی
dictionary	فرهنگ لغت
diminutive affix	وند کوچک‌نما (تصغیر)
discontinuous morpheme	تکواژ گسسته
distributed morphology	صرف توزیعی
domain shift	تغییر دامنه
double marking	نشان‌گذاری مضاعف
drift	رانش
dual	دو گانه/تثنیه
dual system	نظام دو گانه

duplifix	وند مکرر
durative aspect	نمود استمراری
dvandva compound	مرکب دوگانی
echo word formation	واژه‌سازی پژواکی
elsewhere condition	شرط جای دیگر
empty morph	تکواژ میانجی
enclitic	پی‌بست
endocentric compound	مرکب درون‌مرکز
ergative	کنایی
established word	واژه تثبیت‌شده
etymology	ریشه‌شناسی
evaluative morphology	صرف ارزش‌یاب
event noun/action noun	اسم رویداد/اسم عمل
event-changing operation	فرایند تغییر رویداد
exclusive	غیرشامل
exclusive first person	اول‌شخص غیرشامل
exocentric compound	مرکب برون‌مرکز
explicit transposition	تغییر مقوله واضح
exponence	نمایش
exponent	نما
extended exponence	نمایش چندگانه
extended level ordering hypothesis	فرضیه ترتیب سطوح تعمیم‌یافته
external change	تغییر بیرونی
facilitative adjective	صفت لیاقت
factitive verb	فعل تحقیقی
feature-value compatibility	سازگاری ارزش مشخصه‌ای
feature-value identity	یکسانی ارزش مشخصه‌ای
feature-value notation	علامت‌گذاری ارزش مشخصه‌ای
feminine	مونث

finite state morphology	صرف حالت تام
first (person)	اول شخص
f-morpheme	تکواژ اف
folk etymology	ریشه‌شناسی غیرعلمی
form	صورت
formal head	هسته صوری
free base	پایه آزاد
free form	صورت آزاد
free morpheme	تکواژ آزاد
free root	ریشه آزاد
frequency	بسامد
function structure	ساختار نقش
function word	واژه نقشی
functional morpheme	تکواژ نقشی
function-changing operation	قاعده تغییر دهنده نقش
fusion	هم آمیخته
fusion rule	قاعده هم آمیختگی
fusional morphology	صرف ادغامی/صرف هم آمیخته
future	آینده
gapping	خلاء
gender	جنسیت
generative orientation/functionalist orientation	زایشی محور/نقش گرا محور
generic	جنس/عام
gradable adjective	صفت درجه پذیر
grammatical function change	تغییر نقش دستوری
grammatical morpheme	تکواژ دستوری
grammatical word	واژه دستوری
habitual aspect	نمود عاداتی
hapax legomenon	واژه تک بسامدی

hapax-conditioned degree of productivity	میزان زایایی مشروط به تک‌بسامدی
head	هسته
head operation	قاعده هسته
head-marking	نشان‌گذاری هسته
hierarchical derivation	اشتقاق پایگانی
hierarchical structure	ساخت پایگانی
hierarchical synthesis	ترکیب پایگانی
homograph	هم‌نویسه
homonym	هم‌نام
homophone	هم‌آوا
host	میزبان/پایه
hypocoristic name	کوته‌نام
hypothesis	فرضیه‌ها
hypothetical	وجه فرضی
iconicity	تصویرگونگی
idiom	اصطلاح
idiomaticity/non-compositional meaning	اصطلاح‌بودگی/ادارای معنی ترکیب‌ناپذیر
illative case	حالت درونی
imperative	وجه امری
imperfect	غیرکامل
implicit transposition	تغییر مقوله ضمنی
inchoative verb	فعل آغازی
inclusive	شامل
inclusive first person	اول‌شخص شامل
incorporation	انضمام
indefinite noun	اسم نکره
index of fusion	شاخص هم‌آمیختگی
indicative	وجه خبری
infinitive/gerund	مصدر

infix	میانوند
inflected form	صورت صرفی
inflection	تصریف
inflection class	طبقه تصریفی
inflection class shift	جاب‌جایی طبقه تصریفی
inflectional affix/desinence	وند تصریفی/پایانه
inflectional exponent	نمای تصریفی
inflectional feature	مشخصه تصریفی
Inflectional markings	نشان‌گذاری تصریفی
inflectional morphemes	تکواژ تصریفی
inflectional morphology	صرف تصریفی
inflectional rules	قواعد تصریفی
inherent case	حالت ذاتی
inherent inflection	تصریف ذاتی
initialism	سرواژه
integrity	پایداری
intensive adjective	صفت تأکیدی
interfix	بیناوند
interlinear (morpheme-by-morpheme) gloss	معنی اجزاء درون خطی (تکواژ به تکواژ)
internal change	تغییر درونی
internal stem change	تغییر درونی ستاک
interrogative	وجه پرسشی
intransitive	ناگذر
irrealis	غیرواقعی
kinds of morphology	انواع صرف
kinship terminology	اصطلاح خویشاوندی
layered morphology	صرف لایه‌ای
lemma	بن‌واژه/صورت نقلی
level ordering hypothesis	فرضیه ترتیب سطوح

levelling	همترازی
lexeme	واژه
lexeme-based morphology	صرف واژه‌بنیاد
lexical	واژگانی
lexical access	دسترسی واژگانی
lexical aspect	نمود واژگانی
lexical category = word-class	مقوله واژگانی
lexical conceptual structure	ساخت مفهومی واژگانی
lexical conditioning	مشروطسازی واژگانی
lexical contrast	تقابل واژگانی
lexical decision	تصمیمی واژگانی
lexical entry	مدخل واژگانی
lexical innovation	نوآوری واژگانی
lexical integrity hypothesis	فرضیه پایداری واژگانی
lexical integrity principle	اصل پایداری واژگانی
lexical item	واحد واژگانی
lexical morpheme	تکواژ واژگانی
lexical morphology	صرف واژگانی
lexical periphrasis	چندواژه واژگانی
Lexical Phonology	واج‌شناسی واژگانی
lexical stem	ستاک واژگانی
lexical strata	لایه/سطح واژگانی
lexical tag	برچسب واژگانی
lexical word	واژه واژگانی
lexicalist hypothesis	فرضیه واژگان‌گرا
lexicalization	واژگانی‌شدگی
lexicalized	واژگانی‌شده
lexicon	واژگان
linguistic competence	توانش زبانی

linking element	عنصر ربط
loanword	وام‌واژه
locative	مکانی
logical negator	وند منفی‌ساز منطقی
marked	نشان‌دار
markedness	نشان‌داری
markings	نشان‌گذاری
masculine	مذکر
mass noun	اسم ناشمارا
mental lexicon	واژگان ذهنی
metaphorical extension	گسترش استعاری
metonymy	مجاز
middle voice	جهت میانه
modal	وجه‌نما
moderate word-form lexicon	واژگان صورت کلمه متعادل
monomorphemic	تک‌تکوازی
mood	وجه
morph	واژ
morpheme	تکواژ
morpheme alternant	تناوب تکواژ
morpheme lexicon	واژگان تکوازی
morpheme structure condition	شرط ساخت تکواژ
morpheme-based morphology	صرف تکواژبنیاد
morphological conditioning	مشروط‌سازی صرفی
morphological constraints	محدودیت‌های صرفی
morphological rules	قواعد صرفی
morphology	صرف/ساختواژه
morphololexical rule	قاعده صرفی-واژگانی
morphophonological alternation	تناوب صرفی-واجی

morphophonology	صرفی-واجبی
morpho-syntactic category	مقوله صرفی-نحوی
morphosyntactic feature	مشخصه صرفی-نحوی
morphosyntactic representation	نمایش صرفی – نحوی
morphosyntactic word	واژه صرفی-نحوی
morphosyntax	صرفی-نحوی
morphotactics	تکواژآرایی
natural morphology	صرف طبیعی
natural syncretism	همتابینی طبیعی
negative adjective	صفت منفی
negative affix	وند نفی
neologism	نواژه
neuter	خنثی
neutral affix	وند خنثی
nominalization	اسم‌سازی
nominative case	حالت فاعلی
Nominative-Accusative system	نظام فاعلی-مفعولی
nonce	نوپدید
non-concatenative morphology	صرف غیرپیوندی
non-concatenative operation	قاعده غیرپیوندی
non-count noun	اسم ناشمردنی
non-finite	غیرتام
non-gradable adjective	صفت درجه‌ناپذیر
nonhierarchical structures	هم‌زمانی/ساخت ناپایگانی
nonhierarchical synthesis	ترکیب ناپایگانی
non-separability	جدایی ناپذیری
nonverbal compound/primary compound	مرکب غیرفعلی (اولیه)
non-word	ناواژه
noun	اسم

noun class	طبقه اسم
noun incorporation	انضمام اسمی
number	شمار
oblique	غیر فاعلی
oblique case	حالت غیر فاعلی
occasionalism	گاه‌واژه
onomatopoeia	نام‌آوا
optative	وجه تمنایی
overcharacterization	مشخص‌سازی زائد
overextension	گسترش افراطی / گسترش معنایی
overgeneralization	تعمیم افراطی
pan-European lexicon	واژگان (پان) اروپایی
Panini's Principle	اصل پانینی
paradigm	صیغگان
paradigmatic periphrasis	چندواژه صیغگانی
paradigmatic relations	روابط جانشینی
paradigmatic word formation	واژه‌سازی جانشینی
parasyntetic word formation	واژه‌سازی پیرا ترکیبی
parsing ratio	نسبت تجزیه
partial reduplication	تکرار ناقص
partial/weak suppletion	مکمل جزئی / ضعیف
participle	وجه وصفی
passive	مجهول
past	گذشته
patient noun	اسم پذیرا
paucal	معدود
perfect	کامل
periphrasis	چندواژه
periphrastic construction	ساخت چندواژه‌ای

periphrastic marking	نشان‌گذاری چندواژه‌ای
permanent lexicon	واژگان بالفعل
person	شخص
phonological allomorph	تکواژ گونه واجی
phonological conditioning	مشروط‌سازی واجی
phonological constraints	محدودیت‌های آوایی
phonological word	واژه واجی
phonotactic constraints	محدودیت‌های واج‌آرایی
phrasal affix	وند گروهی
phrasal compound	مرکب گروهی
phrasal verb	فعل مرکب حرف اضافه‌ای
plural	جمع
plural formation rule	قاعده جمع‌سازی
pluralis majestatis	جمع مفخم
polarity	قطبیت
polymorphemic	چندتکواژی
portmanteau morpheme	تکواژ چندوجهی
position class morphology	صرف جایگاه بنیاد
possible word	واژه ممکن
potential lexicon	واژگان بالقوه
potential word	واژه بالقوه
prefix	پیشوند
preposition	حرف اضافه
present	حال
primary affix	وند نخستین
privative adjective	صفت سلبی
privative affix	وند سلب
proclitic	پیش‌بست
productive	زایا

productivity	زایایی
progressive	استمراری
pronoun	ضمیر
pronoun antecedent	مرجع ضمیر
proportional analogy	قیاس تناسب
propriative adjective	صفت دارندگی
prosodic morphology	صرف نوایی
prosodic word	واژه نوایی
prototype	پیش‌نمونه
pure stem	ستاک محض
quality noun	اسم کیفیت
quantificational aspect	نمود کمیت‌نمایانه
readjustment rule	قاعده بازآرایی
realization rule	قاعده تحقق
realizational morphology	صرف تحقق‌ی
reanalysis	بازتحلیل
recognition	بازشناسی
redundancy rule	قاعده حشو
reduplication	تکرار
relational adjective	صفت نسبی
relational affix	وند رابطه‌ای
relative frequency	بسامد نسبی
relic alternation	تناوب بازمانده
repetitive	مکرر
result noun	اسم نتیجه
right-hand Head rule	قاعده راست‌هسته
role/function	نقش
root	ریشه
root compound	مرکب ریشه‌ای

root-and-pattern morphology	صرف ریشه و الگو
rote recognition	بازشناسی حافظه‌بنیاد
rule of referral	قاعده ارجاع
rule-governed creativity	خلاقیت قاعده بنیاد
second (person)	دوم شخص
secondary affix	وند دومین
second-position clitic	واژه‌بست جایگاه دوم
selectional restrictions	محدودیت‌های گزینش
semantic constraints	محدودیت‌های معنایی
semantic head	هسته معنایی
semantic role	نقش معنایی
semantic type	نوع معنایی
semantic valency = argument structure	ظرفیت معنایی
separability	جدایی‌پذیری
separable complex verb	فعل مرکب جدایی‌پذیر
separable prefix verb	فعل پیشوندی جدایی‌پذیر
serial verb	فعل پیایی
shortening	کوتاه‌سازی
sign	نشانه
signified	مدلول
signifier	دال
simple clitic	واژه‌بست ساده
simple event noun	اسم ساده رویداد
simple word	واژه بسیط
Single-Component Hypothesis	فرضیه تک‌حوزه‌ای
singular	مفرد
special clitic	واژه‌بست ویژه
split morphology	صرف دوگانه
split-morphology hypothesis	فرضیه صرف دوبخشی

stative verb	فعل ایستا
stem	ستاک
stem allomorphy	تکواژگونگی ستاک
strict word-form lexicon	واژگان صورت کلمه محض
strong suppletion	مکمل قوی
strong verb	فعل قوی
structural case	حالت ساختاری
structure	ساخت/ساختار
subjunctive	وجه التزامی
subordinative compound	مرکب ناهم‌پایه
subtractive morphology	صرف کاهنده
suffix	پسونند
superlative	برترین/عالی
suppletion	ارتباط تکمیلی
suppletive allomorph	تکواژگونه مکمل
surface representation	نمایش روساختی
switch reference	مرجع متفاوت
syncretism	همتابینی
synonym	هم‌معنا
synonymy blocking = blocking	بازدارندگی معنایی
syntactic constraints	محدودیت‌های نحوی
syntactic function	نقش نحوی
syntactic valency	ظرفیت نحوی
syntagmatic relations	روابط هم‌نشینی
synthesis/compounding	ترکیب
synthetic compound	مرکب ترکیبی
synthetic form	صورت ترکیبی
system ergative-absolutive	نظام کنایی-مطلق
systematization	نظام‌مندسازی

telic aspect	نمود پایان‌نما
templatic morphology	صرف قالبی
tense	زمان
thematic role	نقش تنایی
third (person)	سوم شخص
token frequency	بسامد مورد/بسامد نمونه
token/word token	مورد/مورد کلمه
tonal change	تغییر نواختی
tonal morpheme	تکواژ نواختی
total reduplication	تکرار کامل
transcategorial construction	ساخت فرامقوله‌ای
transfix	درون‌وند
translation	ترجمه
transparent process	فرایند شفاف
transposition	تغییر مقوله
transpositional affix	وند تغییر مقوله
tree diagram	نمودار درختی
trial	سه تایی
truncation	ترخیم
type	نمونه/نوع
type frequency	بسامد نوع (در الگوی صرفی)
underlying form	صورت زیرساختی
underlying representation	نمایش زیرساختی
unidirectionality	یک‌سویه‌گی
Unitary Base Hypothesis	فرضیه پایه یگانه
unmarked	بی‌نشان
unproductive pattern	الگوی نازایا/سترون
valency/valence	ظرفیت
verb	فعل

verbal compound/secondary compound	مرکب فعلی (ثانویه)
verbalization	فعل‌شدگی
voice	جهت
vowel gradation	تغییر واکه‌ای
Wackernagel clitic	واژه‌بست و کرنکل
weak inflection	تصریف ضعیف
weak verb	فعل ضعیف
word	کلمه
word and paradigm morphology	صرف واژه و صیغگان
word creation	خلق واژه
word family	واژه‌های هم‌خانواده
word formation	واژه‌سازی
word recognition	بازشناسی واژه
Word-Based Model	مدل کلمه‌بنیاد
word-based morphology	صرف کلمه‌بنیاد
word-form	صورت کلمه
word-schema	طرح واژه
word-structure rule	قاعده ساختن واژه
zero affix	وند صفر
zero derivation	اشتقاق صفر
zero morpheme	تکواژ صفر

۳-۳. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی

blend	آمیزه
blending	آمیزش
future	آینده
coinage	ابداع
alphabetism	اختصار الفبایی
affix telescoping	ادغام وند

suppletion	ارتباط تکمیلی
progressive	استمراری
noun	اسم
denominal	اسم بنیاد/اسمی
patient noun	اسم پذیرا
event noun/action noun	اسم رویداد/اسم عمل
simple event noun	اسم ساده رویداد
count noun	اسم شمردنی
concrete noun	اسم عینی
complex event noun	اسم غیربسیط رویداد
quality noun	اسم کیفیت
definite noun	اسم معرفه
mass noun	اسم ناشمارا
non-count noun	اسم ناشمردنی
result noun	اسم نتیجه
indefinite noun	اسم نکره
nominalization	اسم‌سازی
derivation	اشتقاق
hierarchical derivation	اشتقاق پایگانی
zero derivation	اشتقاق صفر
idiom	اصطلاح
kinship terminology	اصطلاح خویشاوندی
constructional idiom	اصطلاح ساختاری
idiomaticity/non-compositional meaning	اصطلاح بودگی/ادارای معنی ترکیب‌ناپذیر
Panini's Principle	اصل پانینی
lexical integrity principle	اصل پایداری واژگانی
unproductive pattern	الگوی نازایا/سترون
combinatory	امکان ترکیبی/چارچوب زیرمقوله‌سازی
potential/subcategorization frame	
incorporation	انضمام

noun incorporation	انضمام اسمی
kinds of morphology	انواع صرف
first (person)	اول شخص
inclusive first person	اول شخص شامل
exclusive first person	اول شخص غیرشامل
reanalysis	بازتحلیل
synonymy blocking = blocking	بازدارندگی معنایی
blocking	بازدارندگی
recognition	بازشناسی
rote recognition	بازشناسی حافظه‌بنیاد
word recognition	بازشناسی واژه
comparative	برتر/تفضیلی
superlative	برترین/عالی
lexical tag	رچسب واژگانی
clipping	برش
frequency	بسامد
cumulative frequency	بسامد انباشته
base frequency	بسامد پایه
token frequency	بسامد مورد/بسامد نمونه
relative frequency	بسامد نسبی
type frequency	بسامد نوع (در الگوی صرفی)
lemma	بن‌واژه/صورت نقلی
unmarked	بی‌نشان
interfix	بیناوند
integrity	پایداری
base	پایه
free base	پایه آزاد
bound base	پایه وابسته
back formation	پس‌سازی

suffix	پسوند
prototype	پیش‌نمونه
enclitic	پی‌بست
circumfix	پیراوند
proclitic	پیش‌بست
prefix	پیشوند
conversion	تبدیل/اشتقاق صفر
translation	ترجمه
calque	ترجمه قرضی/گرفته‌برداری
truncation	ترخیم
synthesis/compounding	ترکیب
hierarchical synthesis	ترکیب پایگانی
nonhierarchical synthesis	ترکیب ناپایگانی
inflection	تصریف
declension	تصریف اسم
contextual inflection	تصریف بافتی
inherent inflection	تصریف ذاتی
weak inflection	تصریف ضعیف
conjugation	تصریف فعل
lexical decision	تصمیمی واژگانی
iconicity	تصویرگونگی
constructional iconicity	تصویرگونگی ساختاری
overgeneralization	تعمیم افراطی
external change	تغییر بیرونی
domain shift	تغییر دامنه
base modification	تغییر در پایه
internal change	تغییر درونی
internal stem change	تغییر درونی ستاک
transposition	تغییر مقوله

implicit transposition	تغییر مقوله ضمنی
grammatical function change	تغییر نقش دستوری
tonal change	تغییر نواختی
vowel gradation	تغییر واکه‌ای
explicit transposition	تغییر مقوله واضح
lexical contrast	تقابل واژگانی
monomorphemic	تک‌تکوازی
reduplication	تکرار
total reduplication	تکرار کامل
partial reduplication	تکرار ناقص
morpheme	تکواژ
free morpheme	تکواژ آزاد
inflectional morphemes	تکواژ تصریفی
grammatical morpheme	تکواژ دستوری
zero morpheme	تکواژ صفر
cranberry morpheme	تکواژ کَرَن‌بری
discontinuous morpheme	تکواژ گسسته
empty morph	تکواژ میانجی
functional morpheme	تکواژ نقشی
tonal morpheme	تکواژ نواختی
bound morpheme	تکواژ وابسته
morphotactics	تکواژ آرایه‌ای
allomorphy	تکواژ گونگی
stem allomorphy	تکواژ گونگی ستاک
affix allomorphy	تکواژ گونگی وند
allomorph	تکواژ گونه
suppletive allomorph	تکواژ گونه مکمل
derivational morpheme	تکواژ اشتقاقی
f-morpheme	تکواژ اف

portmanteau morpheme	تکواژ چندوجهی
lexical morpheme	تکواژ واژگانی
phonological allomorph	تکواژ گونه واجی
conflation	تلفیق
bracketing paradoxes	تناقض قلاب‌ها
alternation	تناوب
relic alternation	تناوب بازمانده
morpheme alternant	تناوب تکواژ
automatic alternation	تناوب خودکار
morphophonological alternation	تناوب صرفی-واجی
demotion	تنزل
linguistic competence	توانش زبانی
complementary distribution	توزیع تکمیلی
inflection class shift	جاب‌جایی طبقه تصریفی
separability	جدایی‌پذیری
non-separability	جدایی‌ناپذیری
plural	جمع
pluralis majestatis	جمع مفخم
generic	جنس/عام
gender	جنسیت
voice	جهت
middle voice	جهت میانه
polymorphemic	چندتکوازی
periphrasis	چندواژه
paradigmatic periphrasis	چندواژه صیغگانی
categorical periphrasis	چندواژه مقوله‌ای
lexical periphrasis	چندواژه واژگانی
present	حال
case	حالت

ablative	حالت ازی
comitative case	حالت بایی
dative case	حالت برایی
illative case	حالت درونی
inherent case	حالت ذاتی
structural case	حالت ساختاری
oblique case	حالت غیر فاعلی
nominative case	حالت فاعلی
absolutive case	حالت مطلق
accusative case	حالت مفعولی
adessive	حالت مکانی
coordination ellipsis	حذف هم‌پایه
preposition	حرف اضافه
article	حرف تعریف
conjunction	حرف ربط
creativity	خلاقیت
rule-governed creativity	خلاقیت قاعده بنیاد
gapping	خلاء
word creation	خلق واژه
neuter	خنثی
signifier	دال
transfix	درونوند
lexical access	دسترسی واژگانی
ablaut	دگرگونی واکه‌ای/واکه گشت
dual	دوگانه/ثنیه
second (person)	دوم شخص
drift	رانش
paradigmatic relations	روابط جانشینی
syntagmatic relations	روابط هم‌نشینی

decomposition route	روش تجزیه
continuum approach	رویکرد پیوستاری
dichotomy approach	رویکرد دوتایی
root	ریشه
free root	ریشه آزاد
bound root	ریشه وابسته
etymology	ریشه‌شناسی
folk etymology	ریشه‌شناسی غیرعلمی
productive	زایا
productivity	زایایی
diachronic productivity	زایایی تاریخی
generative orientation/functionalist orientation	زایشی‌محور/نقش‌گرا محور
tense	زمان
hierarchical structure	ساخت پایگانی
periphrastic construction	ساخت چندواژه‌ای
transcategorial construction	ساخت فرامقوله‌ای
cross-formation	ساخت متقاطع
lexical conceptual structure	ساخت مفهومی واژگانی
structure	ساخت/ساختار
argument structure	ساختار موضوعی
function structure	ساختار نقش
feature-value compatibility	سازگاری ارزش مشخصه‌ای
constituent	سازه
causative structure	سببی ساخت
stem	ستاک
pure stem	ستاک محض
bound stem	ستاک وابسته
lexical stem	ستاک واژگانی
acronym	سرنام

acronym formation	سرنام‌سازی
initialism	سرواژه
initialism	سرواژه‌سازی
third (person)	سوم شخص
trial	سه تایی
index of fusion	شاخص هم آمیختگی
inclusive	شامل
affixoid	شبه‌وند/وندنما
person	شخص
atom condition	شرط اتم
elsewhere condition	شرط جای دیگر
morpheme structure condition	شرط ساخت تکواژ
adjacency condition	شرط مجاورت
number	شمار
fusional morphology	صرف ادغامی/صرف هم آمیخته
evaluative morphology	صرف ارزش یاب
derivational morphology	صرف اشتقاقی
a-morphous morphology	صرف بدون تکواژ
concatenative morphology	صرف پیوندی
diachronic morphology	صرف تاریخی
realizational morphology	صرف تحقیقی
inflectional morphology	صرف تصریفی
morpheme-based morphology	صرف تکواژبنیاد
distributed morphology	صرف توزیعی
position class morphology	صرف جایگاه بنیاد
finite state morphology	صرف حالت تام
autosegmental morphology	صرف خودواحد
split morphology	صرف دوگانه
root-and-pattern morphology	صرف ریشه و الگو

construction morphology	صرف ساختاری
natural morphology	صرف طبیعی
non-concatenative morphology	صرف غیرپیوندی
templatic morphology	صرف قالبی
subtractive morphology	صرف کاهنده
word-based morphology	صرف کلمه‌بنیاد
layered morphology	صرف لایه‌ای
prosodic morphology	صرف نوایی
lexical morphology	صرف واژگانی
word and paradigm morphology	صرف واژه و صیغگان
lexeme-based morphology	صرف واژه‌بنیاد
morphology	صرف/ساختواژه
morphosyntax	صرفی-نحوی
morphophonology	صرفی-واجی
adjective	صفت
deadjectival	صفت بنیاد/صفتی
intensive adjective	صفت تأکیدی
propriative adjective	صفت دارندگی
gradable adjective	صفت درجه‌پذیر
non-gradable adjective	صفت درجه‌ناپذیر
privative adjective	صفت سلبی
agentive adjective	صفت فاعلی
attenuative adjective	صفت فروکاهنده
facilitative adjective	صفت لیاقت
negative adjective	صفت منفی
relational adjective	صفت نسبی
adjectivalisation	صفت‌سازی
form	صورت
free form	صورت آزاد

analytic form	صورت تحلیلی
synthetic form	صورت ترکیبی
underlying form	صورت زیرساختی
inflected form	صورت صرفی
word-form	صورت کلمه
citation form	صورت نقلی/صورت مدخلی
bound form	صورت وابسته
combining form	صورت هم‌بستی
paradigm	صیغگان
anticausative	ضدسببی
antipassive	ضدمجهول
pronoun	ضمیر
noun class	طبقه اسم
inflection class	طبقه تصریفی
classifier	طبقه‌نما/طبقه‌بند
word-schema	طرح واره واژه
valency/valence	ظرفیت
semantic valency = argument structure	ظرفیت معنایی
syntactic valency	ظرفیت نحوی
cumulative expression	عبارت انباشته
feature-value notation	علامت‌گذاری ارزش مشخصه‌ای
linking element	عنصر ربط
non-finite	غیرتام
exclusive	غیرشامل
oblique	غیرفاعلی
imperfect	غیرکامل
irrealis	غیرواقعی
context-free	فارغ از بافت
event-changing operation	فرایند تغییر رویداد

transparent process	فرایند شفاف
class-changing process	فرایند مقوله گردان
class-maintaining process	فرایند مقوله نگهدار
lexical integrity hypothesis	فرضیه پایداری واژگانی
Unitary Base Hypothesis	فرضیه پایه یگانه
Single-Component Hypothesis	فرضیه تک‌حوزه‌ای
split-morphology hypothesis	فرضیه صرف دوبخشی
level ordering hypothesis	فرضیه ترتیب سطوح
extended level ordering hypothesis	فرضیه ترتیب سطوح تعمیم‌یافته
lexicalist hypothesis	فرضیه واژگان‌گرا
hypothesis	فرضیه‌ها
dictionary	فرهنگ لغت
verb	فعل
inchoative verb	فعل آغازی
stative verb	فعل ایستا
deverbal	فعل بنیاد/فعلی
serial verb	فعل پیاپی
separable prefix verb	فعل پیشوندی جدایی‌پذیر
factitive verb	فعل تحقیقی
causative verb	فعل سببی
weak verb	فعل ضعیف
strong verb	فعل قوی
converb	فعل قیدی
auxiliary	فعل کمکی
separable complex verb	فعل مرکب جدایی‌پذیر
phrasal verb	فعل مرکب حرف اضافه‌ای
deponent verb	فعل نقش‌زدوده
deverbalization	فعل‌زدایی
verbalization	فعل‌شدگی

rule of referral	قاعده ارجاع
readjustment rule	قاعده بازارایی
concatenative operation	قاعده پیوندی
realization rule	قاعده تحقق
function-changing operation	قاعده تغییر دهنده نقش
correspondence rule	قاعده تناظر
plural formation rule	قاعده جمع‌سازی
redundancy rule	قاعده حشو
right-hand Head rule	قاعده راست‌هسته
word-structure rule	قاعده ساختن واژه
morphololexical rule	قاعده صرفی-واژگانی
non-concatenative operation	قاعده غیرپیوندی
default rule	قاعده مبنا
head operation	قاعده هسته
fusion rule	قاعده هم‌آمیختگی
polarity	قطبیت
inflectional rules	قواعد تصریفی
morphological rules	قواعد صرفی
proportional analogy	قیاس تناسب
adverb	قید
adverbialisation	قیدسازی/قیدشدگی
analogy	قیاس
perfect	کامل
word	کلمه
ergative	کنایی
shortening	کوتاه‌سازی
abbreviation	کوتاه‌سازی/اختصار
hypocoristic name	کوتاه‌نام
abbreviation	کوتاه‌نوشت

deixis	کلمات اشاره
occasionalism	گاه‌واژه
past	گذشته
clitic group	گروه واژه‌بستی
metaphorical extension	گسترش استعاری
overextension	گسترش افراطی/گسترش معنایی
lexical strata	لایه/سطح واژگانی
antonym	متضاد
metonymy	مجاز
passive	مجهول
base-driven restriction	محدودیت پایه‌بنیاد
phonological constraints	محدودیت‌های آوایی
morphological constraints	محدودیت‌های صرفی
selectional restrictions	محدودیت‌های گزینش
semantic constraints	محدودیت‌های معنایی
syntactic constraints	محدودیت‌های نحوی
phonotactic constraints	محدودیت‌های واج‌آرایی
lexical entry	مدخل واژگانی
Word-Based Model	مدل کلمه‌بنیاد
signified	مدلول
masculine	مذکر
pronoun antecedent	مرجع ضمیر
switch reference	مرجع متفاوت
anaphora	مرجع‌دار/پیش‌مرجع
compound	مرکب
exocentric compound	مرکب برون‌مرکز
clipping compound	مرکب بریده
bahuvrihi compound	مرکب بهووریهی
synthetic compound	مرکب ترکیبی

endocentric compound	مرکب درون‌مرکز
appositional compound	مرکب دوسویه
dvandva compound	مرکب دوگانی
root compound	مرکب ریشه‌ای
nonverbal compound/primary compound	مرکب غیرفعلی (اولیه)
phrasal compound	مرکب گروهی
derivative compound	مرکب مشتق
subordinative compound	مرکب ناهم‌پایه
affix compound	مرکب ون‌دی
coordinative compound/copulative compound)	مرکب هم‌پایه
verbal compound/secondary compound	مرکب فعلی (ثانویه)
derivative	مشتق
overcharacterization	مشخص‌سازی زائد
inflectional feature	مشخصه تصریفی
morphosyntactic feature	مشخصه صرفی-نحوی
diacritic feature	مشخصه فرعی
conditioning	مشروط‌سازی
morphological conditioning	مشروط‌سازی صرفی
phonological conditioning	مشروط‌سازی واجی
lexical conditioning	مشروط‌سازی واژگانی
infinitive/gerund	مصدر
clitic doubling	مضاعف‌سازی واژه‌بست
concord	مطابقت
agreement	مطابقه
absolutive	مطلق
paucal	معدود
active	معلوم
interlinear (morpheme-by-morpheme) gloss	معنی اجزاء درون خطی (تکواژ به تکواژ)

bleaching	معنی‌زدایی
singular	مفرد
allative	مفعول به‌ای
deobjective operation	مفعول‌زدایی
morpho-syntactic category	مقوله صرفی-نحوی
lexical category = word-class	مقوله واژگانی
context-sensitive	مقید به بافت
locative	مکانی
repetitive	مکرر
partial/weak suppletion	مکمل جزئی/ضعیف
strong suppletion	مکمل قوی
contradictory negator	منفی‌ساز متضاد
token/word token	مورد/مورد کلمه
argument	موضوع
feminine	مونث
infix	میانوند
degree of generalization/profitability	میزان تعمیم/بازدهی
degree of productivity	میزان زیایی
hapax-conditioned degree of productivity	میزان زیایی مشروط به تک‌بسامدی
category-conditioned degree of productivity	میزان زیایی مقید به مقوله
degree of exhaustion	میزان کاربرد
host	میزبان/پایه
defective	ناقص
intransitive	ناگذر
onomatopoeia	نام‌آوا
non-word	ناواژه
desyntactization	نحوزدایی
parsing ratio	نسبت تجزیه

marked	نشان‌دار
markedness	نشان‌داری
markings	نشان‌گذاری
Inflectional markings	نشان‌گذاری تصریفی
periphrastic marking	نشان‌گذاری چندواژه‌ای
double marking	نشان‌گذاری مضاعف
dependent-marking	نشان‌گذاری وابسته
head-marking	نشان‌گذاری هسته
sign	نشانه
dual system	نظام دوگانه
Nominative-Accusative system	نظام فاعلی-مفعولی
system ergative-absolutive	نظام کنایی-مطلق
systematization	نظام‌مندسازی
role/function	نقش
thematic role	نقش تتایی
semantic role	نقش معنایی
syntactic function	نقش نحوی
deponency	نقش زدودگی
exponent	نما
inflectional exponent	نمای تصریفی
exponence	نمایش
cumulative exponence	نمایش انباشته
extended exponence	نمایش چندگانه
surface representation	نمایش روساختی
underlying representation	نمایش زیرساختی
morphosyntactic representation	نمایش صرفی – نحوی
aspect	نمود
durative aspect	نمود استمراری
telic aspect	نمود پایان‌نما

habitual aspect	نمود عاداتی
atelic aspect	نمود غیر پایانی
quantificational aspect	نمود کمیت‌نماینه
lexical aspect	نمود واژگانی
tree diagram	نمودار درختی
archetype	نمونه ازلی
type	نمونه /نوع
lexical innovation	نوآوری واژگانی
nonce	نوپدید
semantic type	نوع معنایی
neologism	نوواژه
dependent	وابسته
Lexical Phonology	واج‌شناسی واژگانی
lexical item	واحد واژگانی
morph	واژ
cran morph	واژ کَرَن
lexicon	واژگان
pan-European lexicon	واژگان (پان)اروپایی
permanent lexicon	واژگان بالفعل
potential lexicon	واژگان بالقوه
morpheme lexicon	واژگان تکواژی
mental lexicon	واژگان ذهنی
moderate word-form lexicon	واژگان صورت کلمه متعادل
strict word-form lexicon	واژگان صورت کلمه محض
lexical	واژگانی
lexicalization	واژگانی‌شدگی
lexicalized	واژگانی‌شده
lexeme	واژه
actual word	واژه بالفعل

potential word	واژه بالقوه
simple word	واژه بسیط
base word	واژه پایه
established word	واژه تثبیت شده
hapax legomenon	واژه تک‌بسامدی
grammatical word	واژه دستوری
morphosyntactic word	واژه صرفی-نحوی
complex word	واژه غیربسیط
content word	واژه محتوایی
possible word	واژه ممکن
function word	واژه نقشی
prosodic word	واژه نوایی
phonological word	واژه واجی
lexical word	واژه واژگانی
clitic	واژه‌بست
second-position clitic	واژه‌بست جایگاه دوم
simple clitic	واژه‌بست ساده
Wackernagel clitic	واژه‌بست وکرنگل
special clitic	واژه‌بست ویژه
word formation	واژه‌سازی
echo word formation	واژه‌سازی پژواکی
parasyntetic word formation	واژه‌سازی پیرا ترکیبی
paradigmatic word formation	واژه‌سازی جانشینی
word family	واژه‌های هم‌خانواده
apophony	واکه‌گذاری/تغییر واکه‌ای
borrowing	وام‌گیری
loanword	وام‌واژه
mood	وجه
subjunctive	وجه التزامی

imperative	وجه امری
interrogative	وجه پرسشی
optative	وجه تمنایی
indicative	وجه خبری
conditional	وجه شرطی
hypothetical	وجه فرضی
participle	وجه وصفی
modal	وجه‌نما
affix	وند
derivational affix	وند اشتقاقی
augmentative affix	وند بزرگ‌نما
closing suffix	وند پایانی
inflectional affix/desinence	وند تصریفی/پایانه
transpositional affix	وند تغییر مقوله
neutral affix	وند خنثی
secondary affix	وند دومین
relational affix	وند رابطه‌ای
competing affix	وند رقیب
privative affix	وند سلب
zero affix	وند صفر
attenuative affix	وند فروگاه
diminutive affix	وند کوچک‌نما (تصغیر)
phrasal affix	وند گروهی
duplifix	وند مکرر
logical negator	وند منفی‌ساز منطقی
primary affix	وند نخستین
negative affix	وند نفی
affixation	وندافزایی
affix stripping	وندزدایی

head	هسته
formal head	هسته صوری
semantic head	هسته معنایی
fusion	هم آمیخته
coalescence	هم آمیزی
homophone	هم آوا
syncretism	همتابینی
natural syncretism	همتابینی طبیعی
levelling	همترازی
analogical levelling	همترازی قیاسی
cognate	هم خانواده
nonhierarchical structures	هم زمانی/ساخت ناپایگانی
synonym	هم معنا
homonym	هم نام
homograph	هم نویسه
feature-value identity	یکسانی ارزش مشخصه‌ای
Unidirectionality	یک سویه گی

۳-۴. مراجع

۱. احمدی نسب، فاطمه. ۱۳۹۰. تهیه و تدوین اصطلاح‌نامه تک‌زبان فارسی زبان‌شناسی، رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی
۲. درآمدی بر زبان شناسی معاصر (ویلیام اکریدی)، ترجمه علی درزی. ۱۳۹۱. انتشارات سمت
۳. شقاقی، ویدا. ۱۳۹۴. فرهنگ توصیفی صرف، نشر علمی
۴. شقاقی، ویدا. ۱۳۸۷. مبانی صرف، انتشارات سمت
۵. نگاهی به زبان (جورج یول)، ترجمه نسرین حیدری. ۱۳۷۴. انتشارات سمت

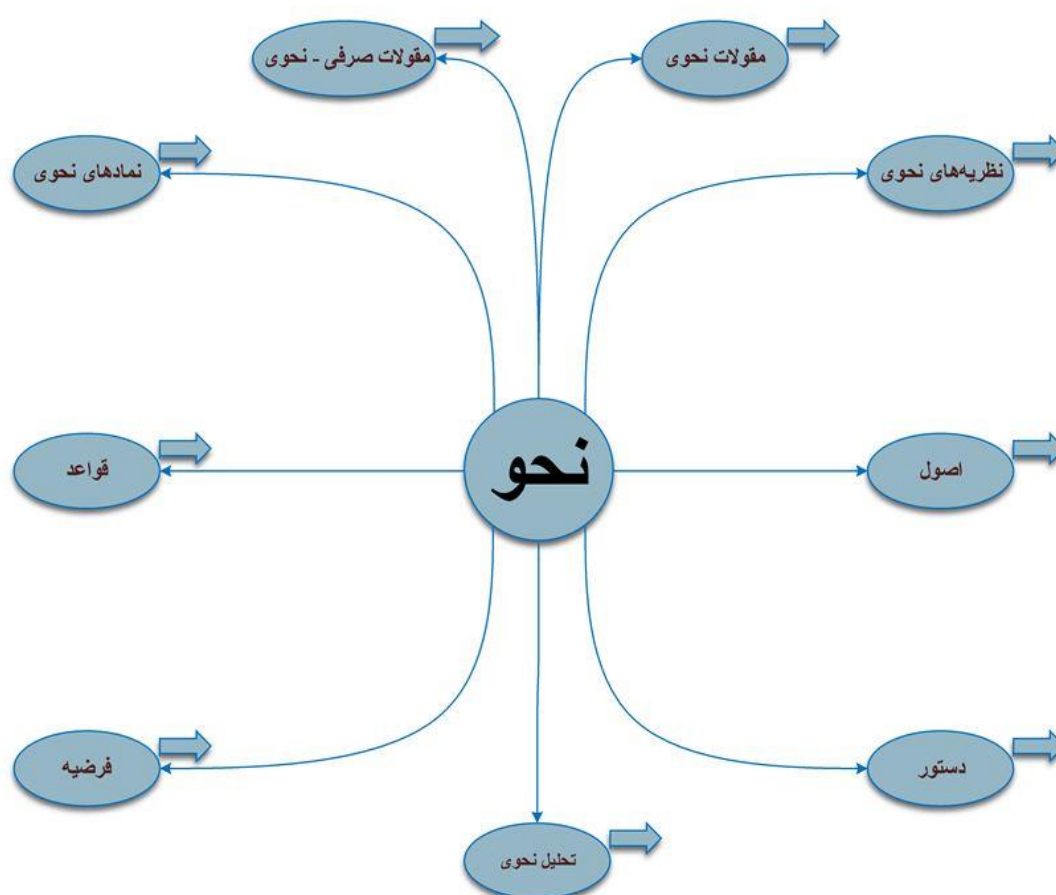
6. Morphology: Francis Katamba
7. Morphology: The Words of Language (Adam Szczegielniak)
8. Soergel, Dagobert. 2005. Linguistics Thesaurus Draft. University of Maryland.
9. The Neat Dictionary of Linguistics

فصل چہارم

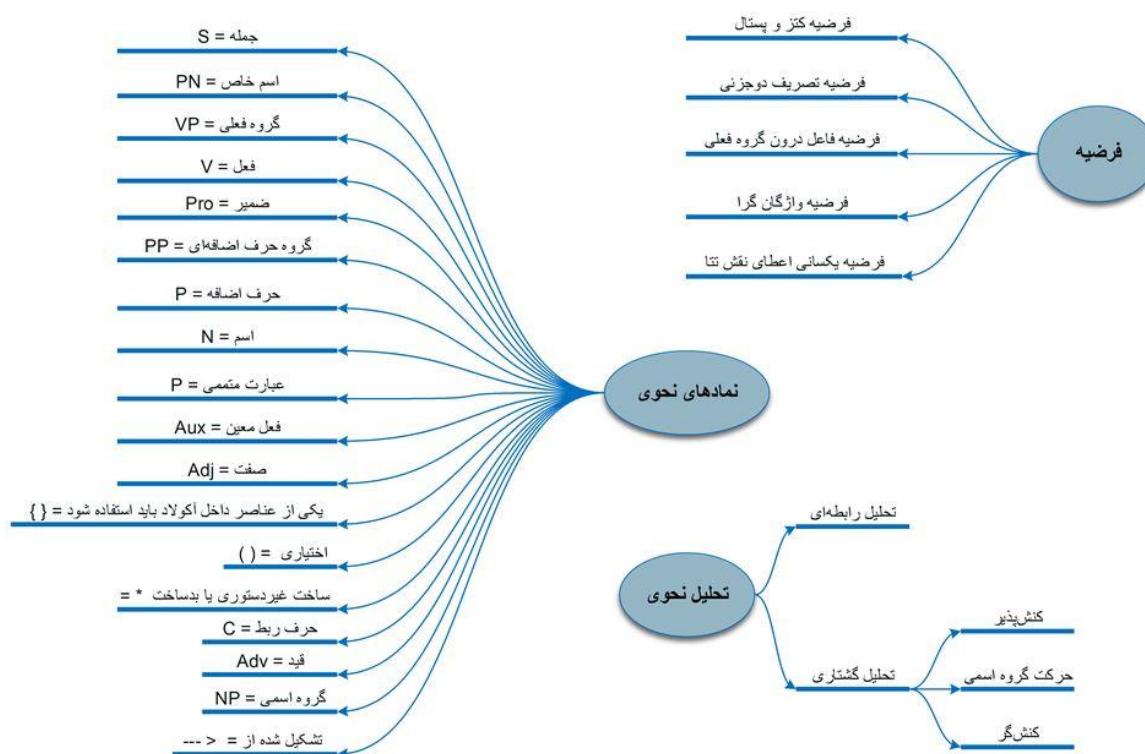
نحو

۴-۱. نقشه های مفهومی

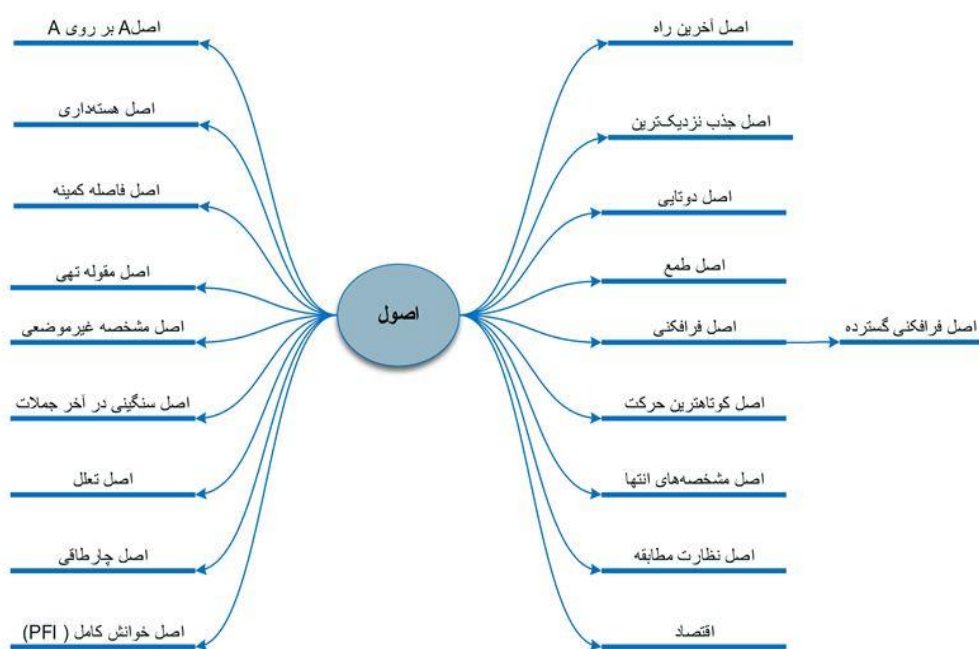
شکل ۴-۱. نقشه مفهومی نحو

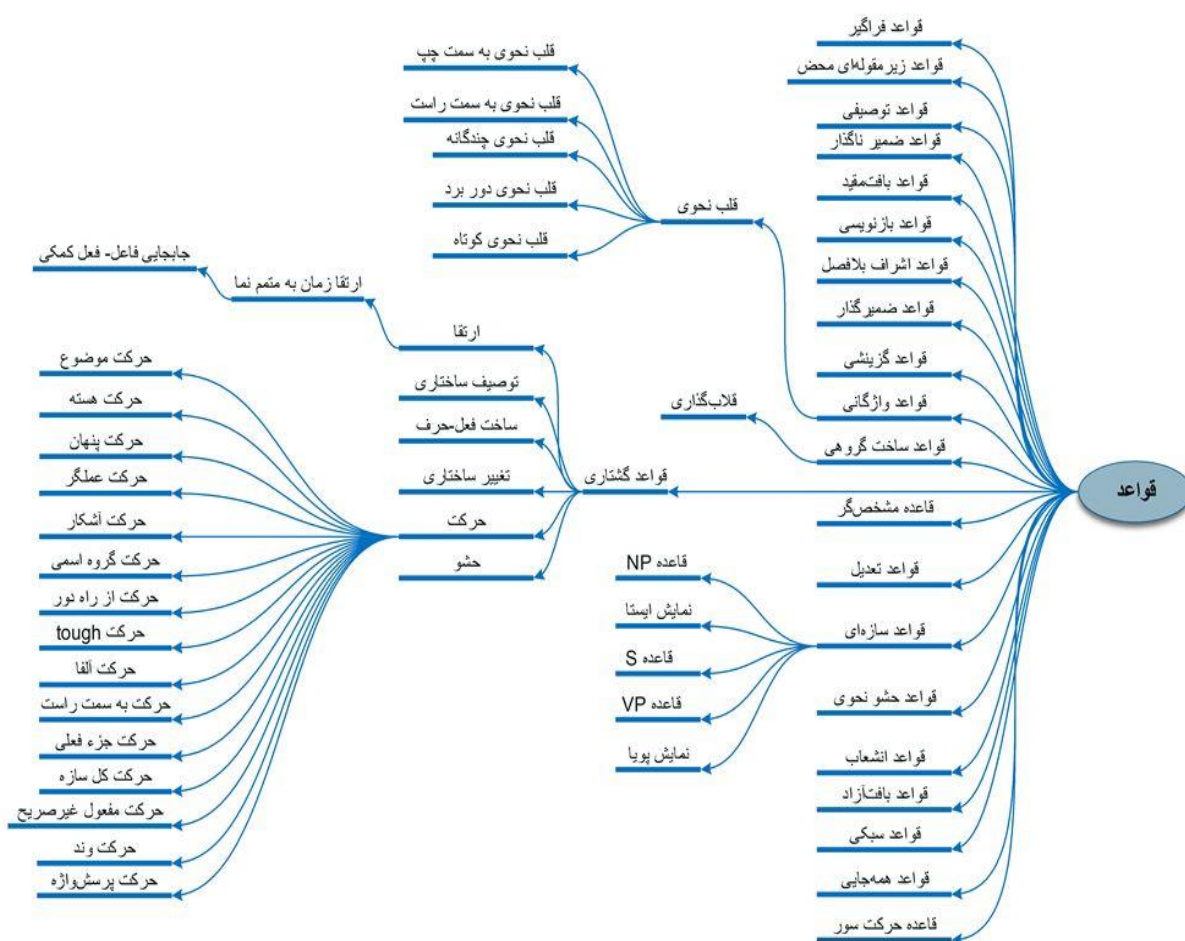
شکل ۴-۲. نقشه مفهومی نحو- (فرضیه، نمادهای نحوی، تحلیل نحوی)

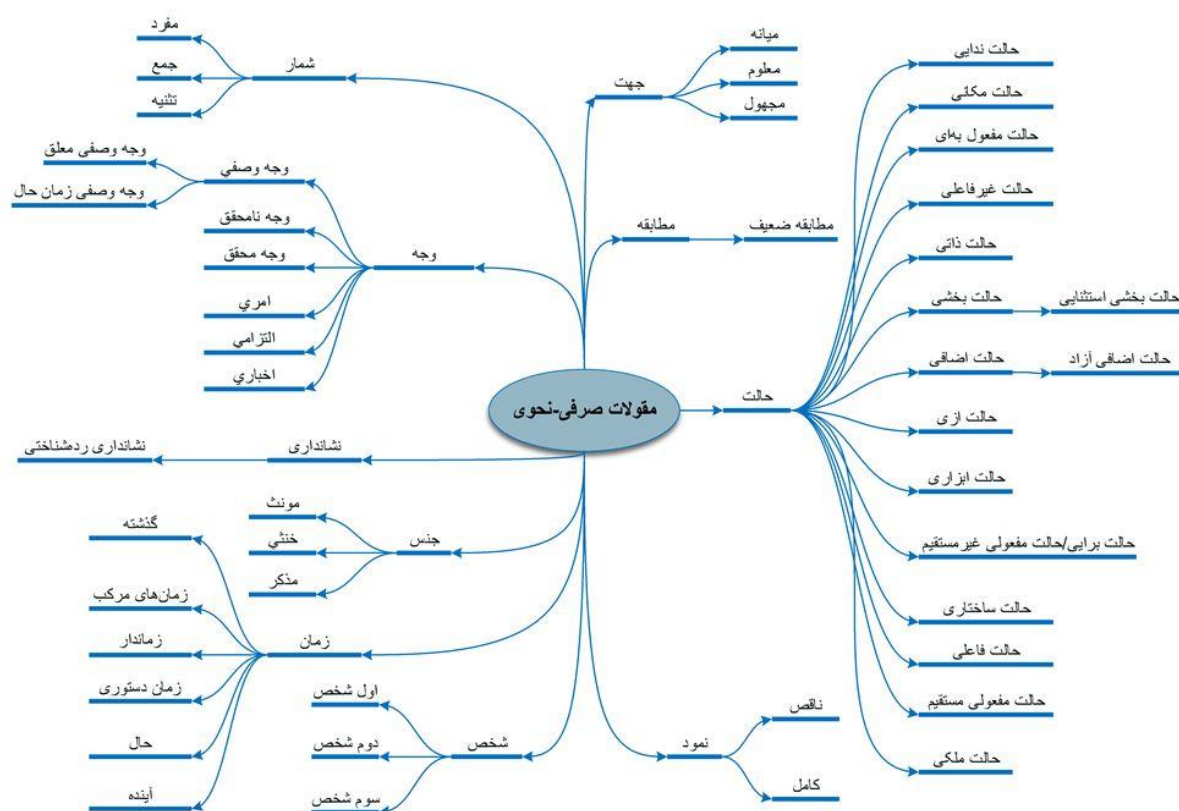
شکل ۴-۳. نقشه مفهومی نحو - اصول

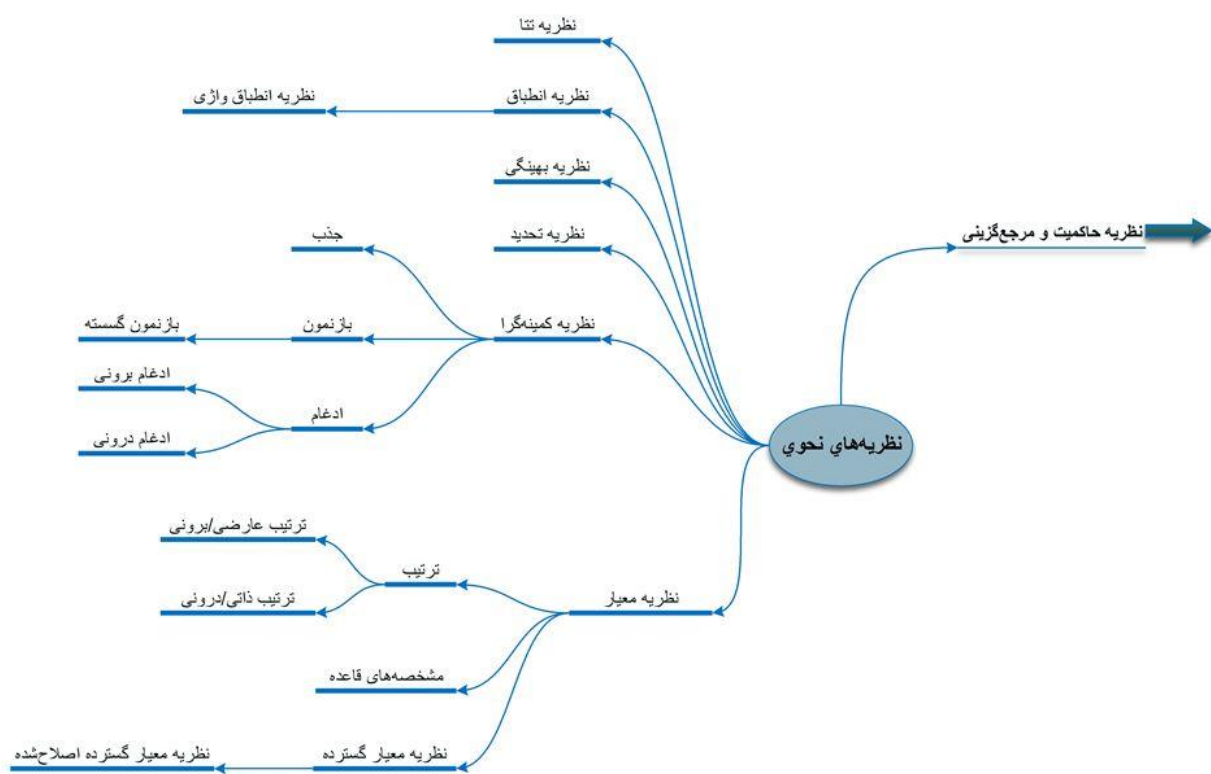
شکل ۴-۴. نقشه مفهومی نحو - قواعد

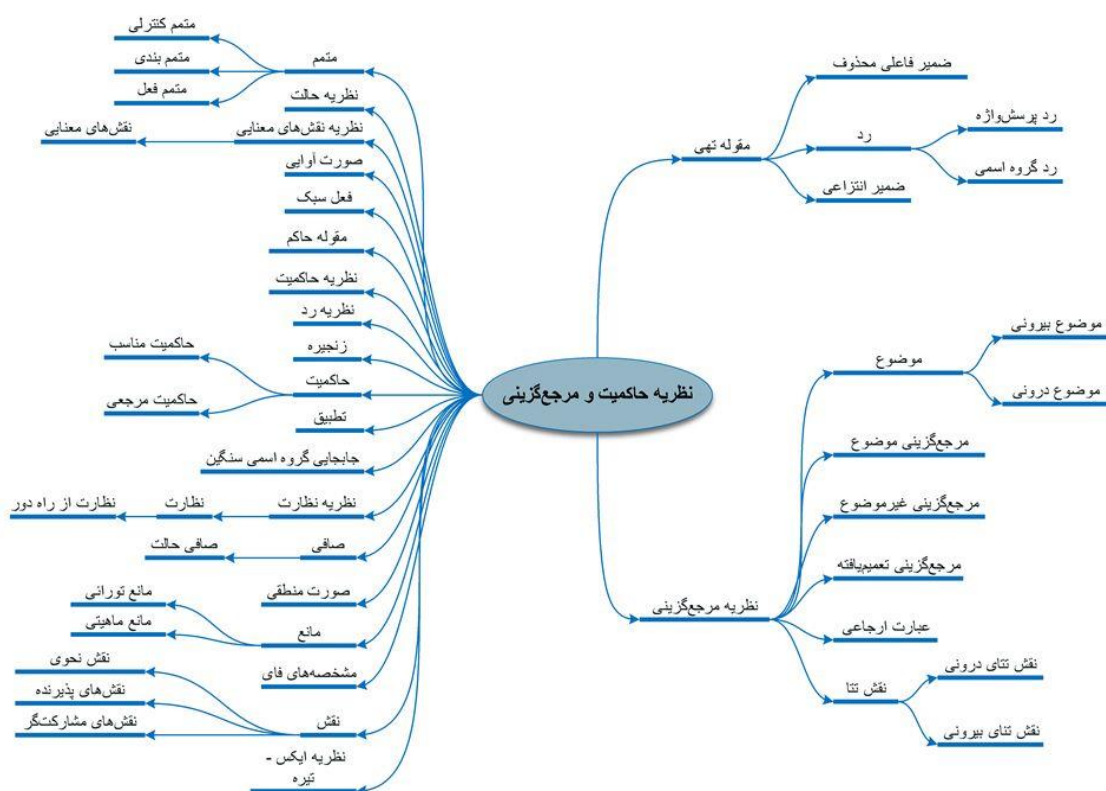
شکل ۴-۵. نقشه مفهومی نحو - مقولات صرفی-نحوی

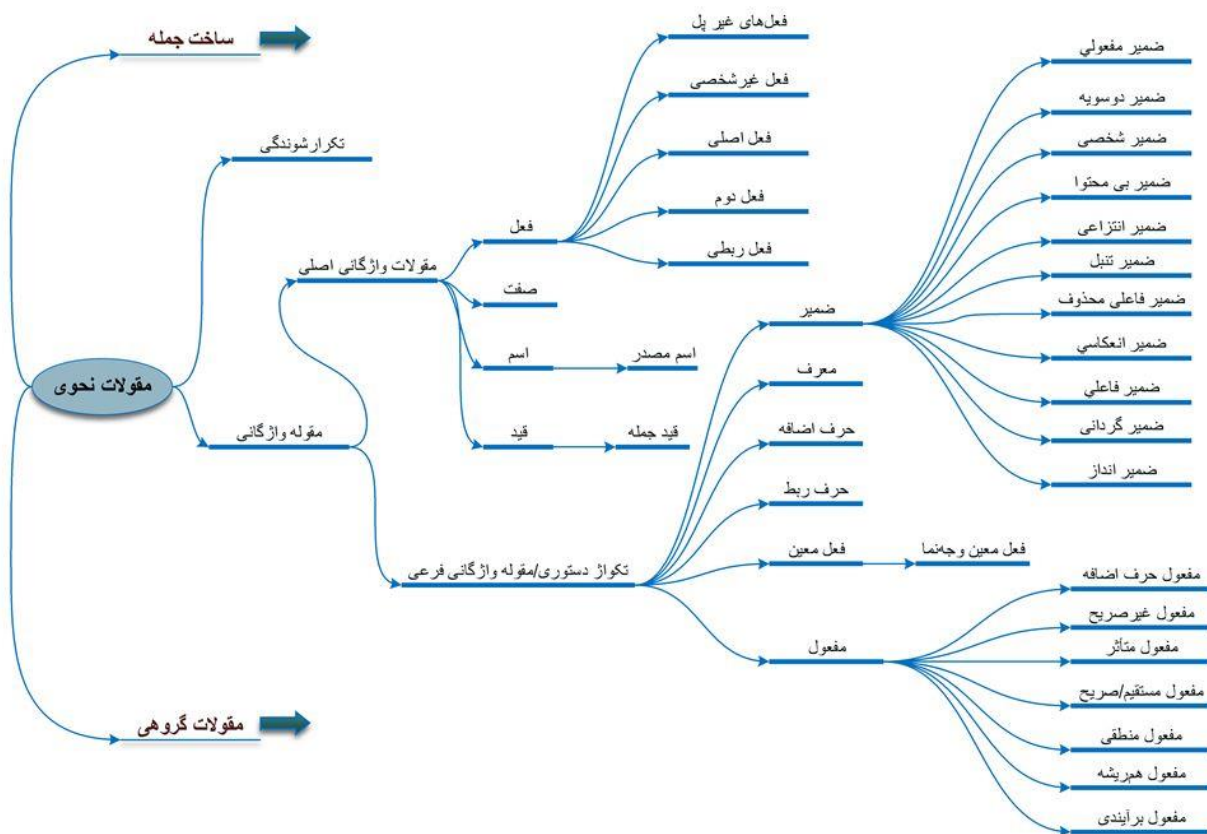
شکل ۴-۶. نقشه مفهومی نحو-نظریه‌های نحوی

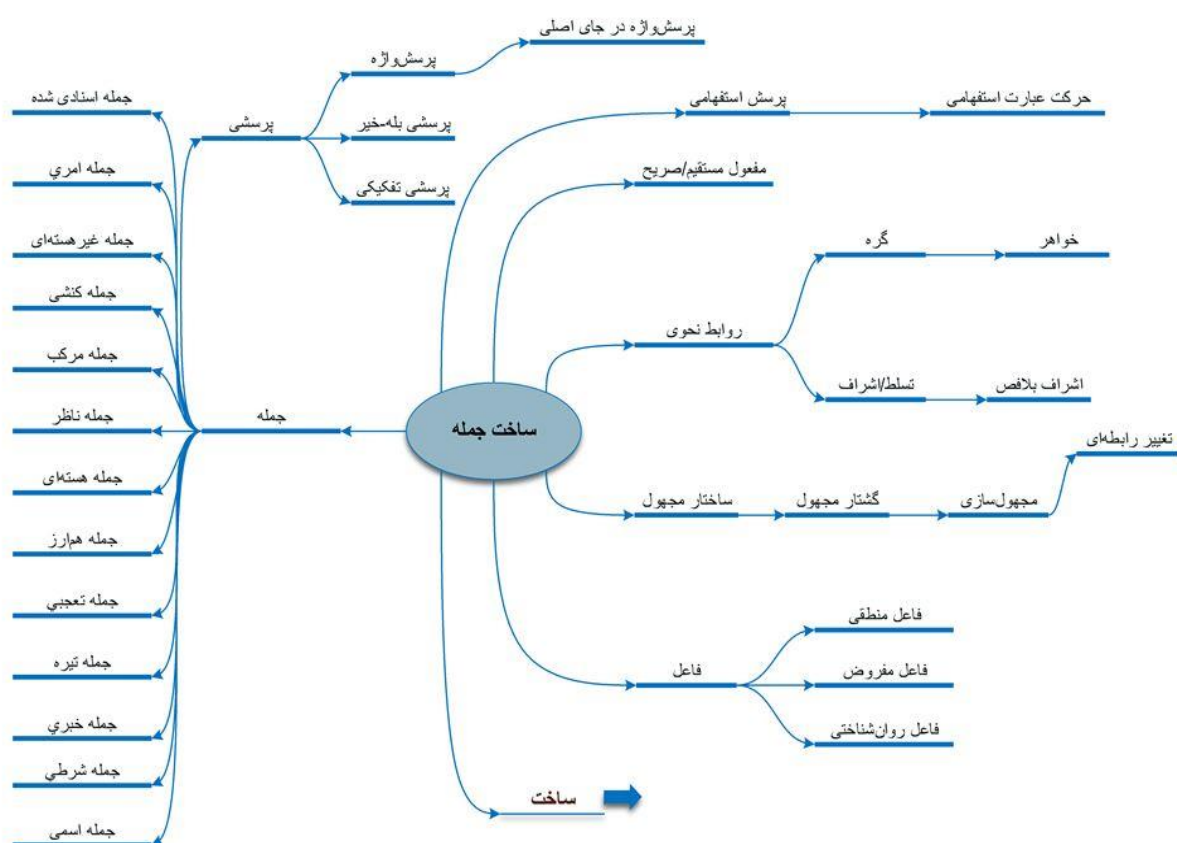
شکل ۴-۷. نقشه مفهومی نحو-نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی

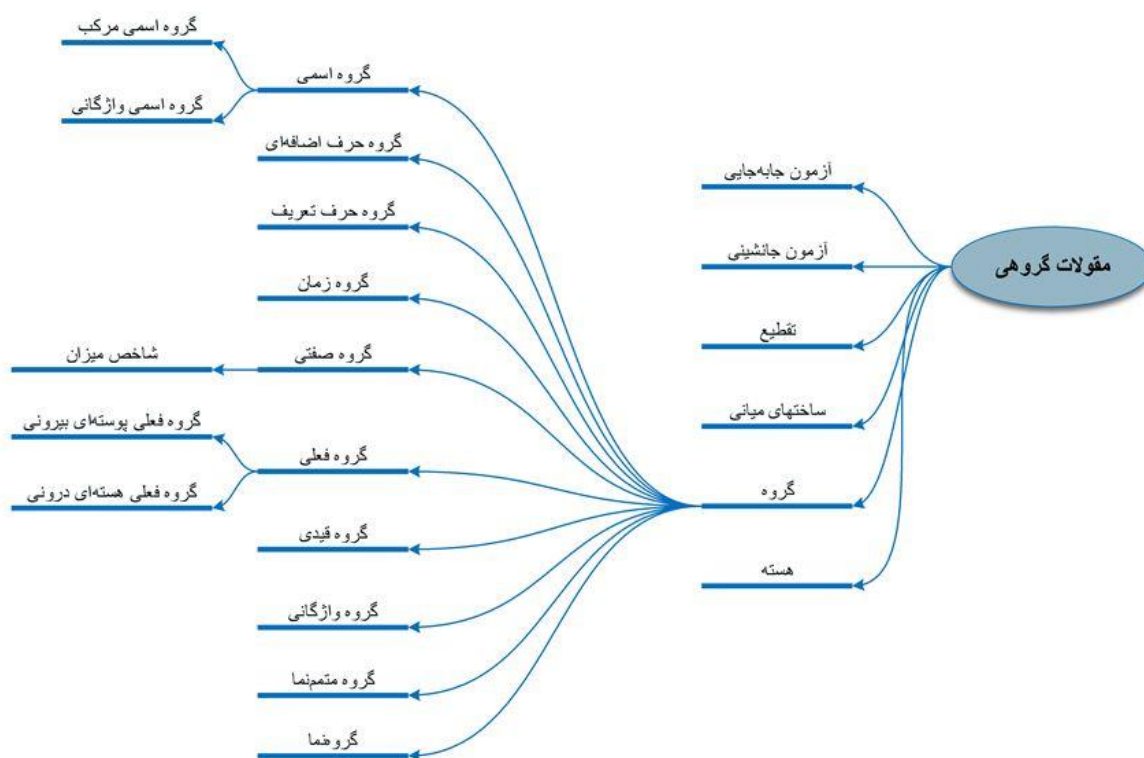
شکل ۴-۸. نقشه مفهومی نحو-مقولات نحوی

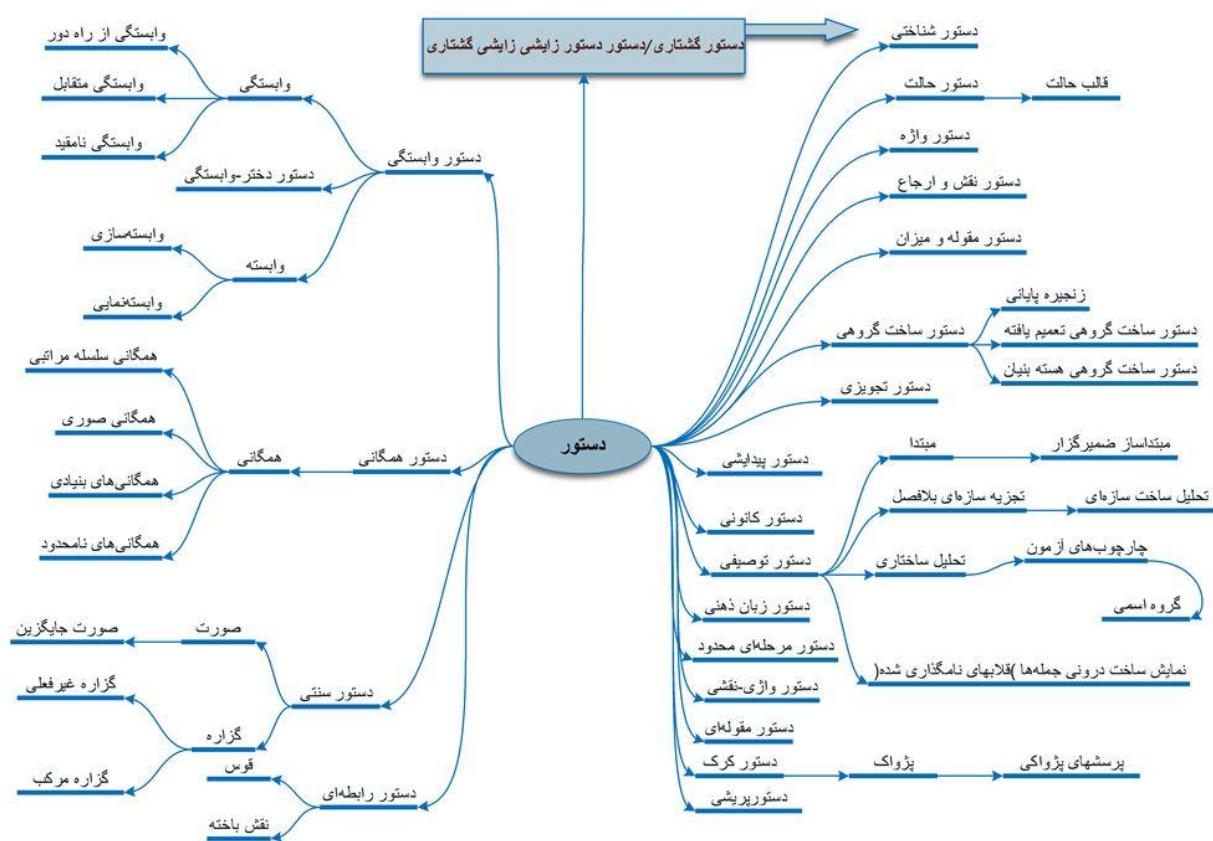
شکل ۴-۹. نقشه مفهومی نحو-ساخت جمله

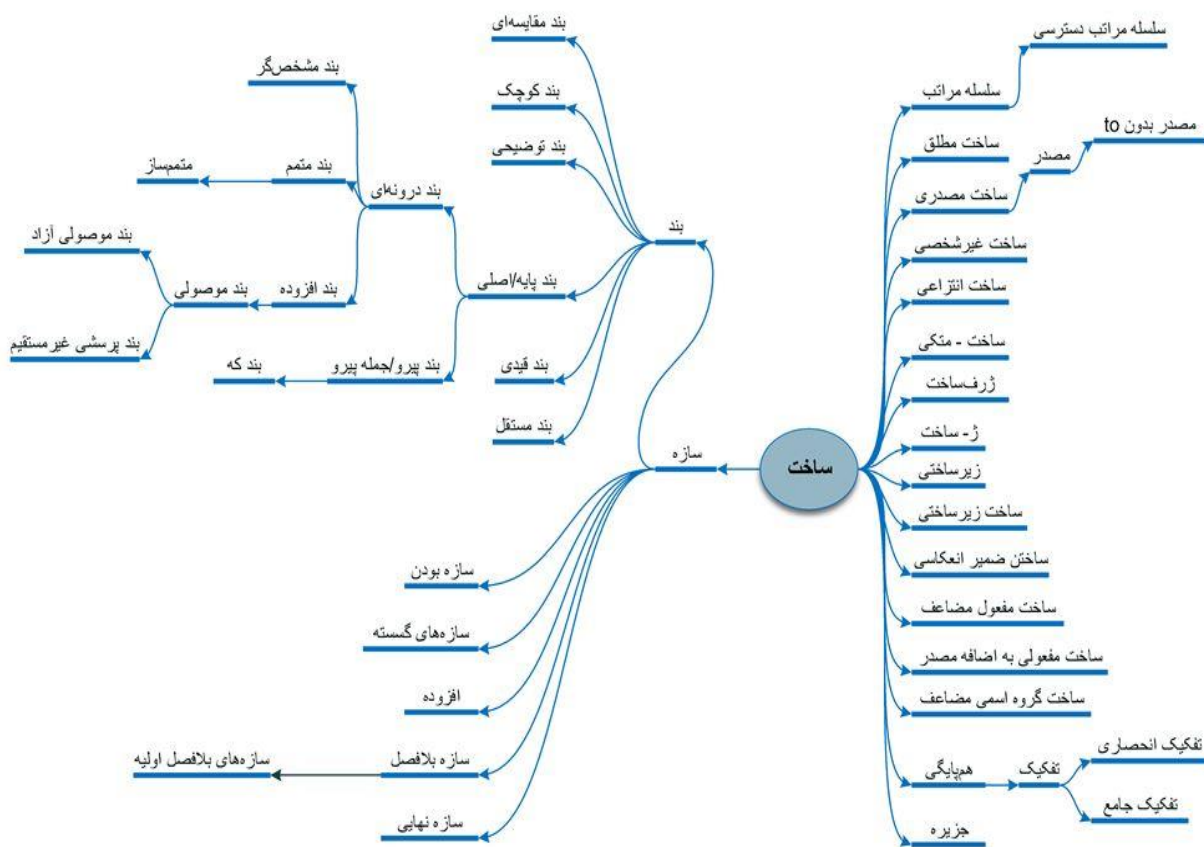
شکل ۴-۱۰. نقشه مفهومی نحو-مقولات گروهی

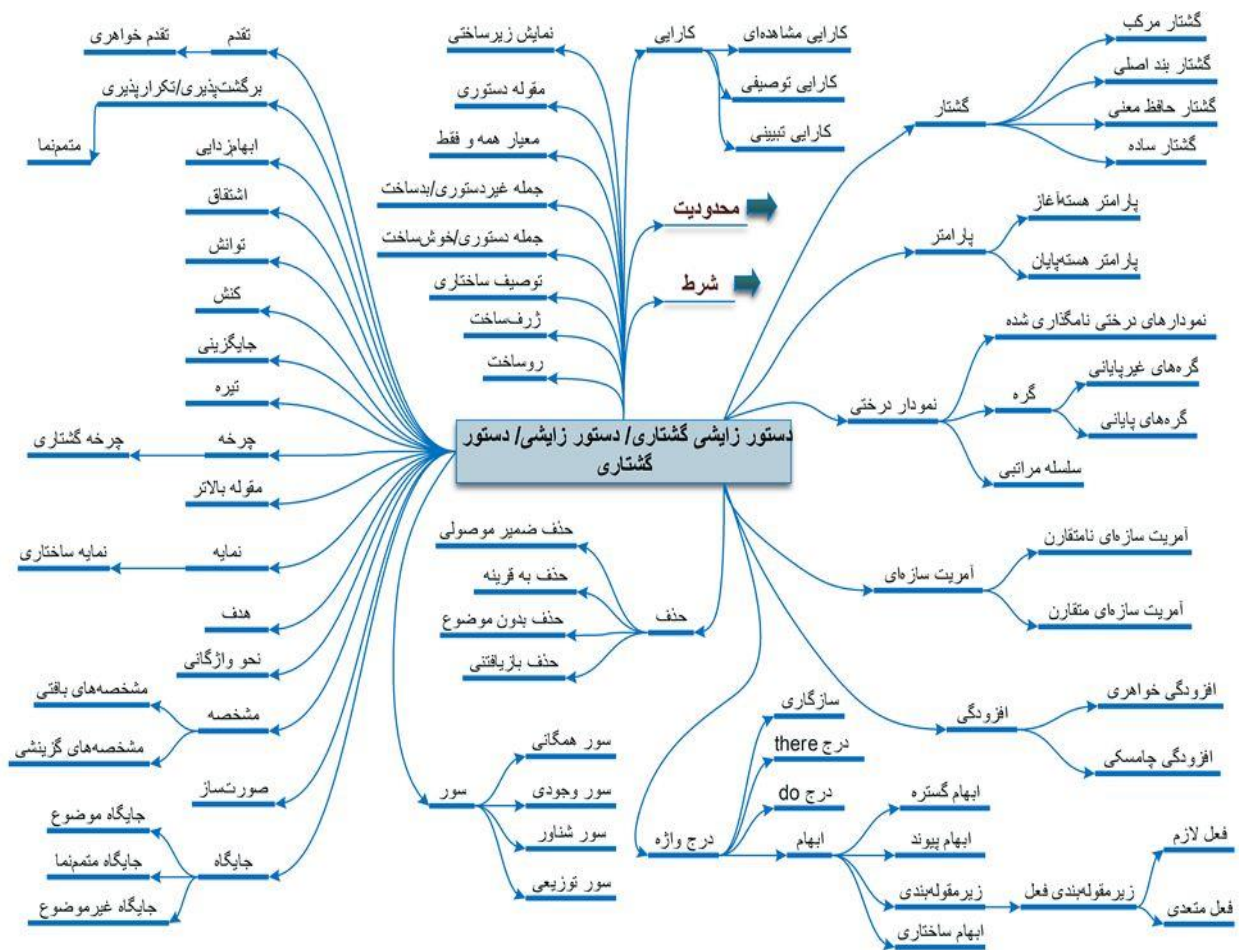
شکل ۴-۱۱. نقشه مفهومی نحو-دستور

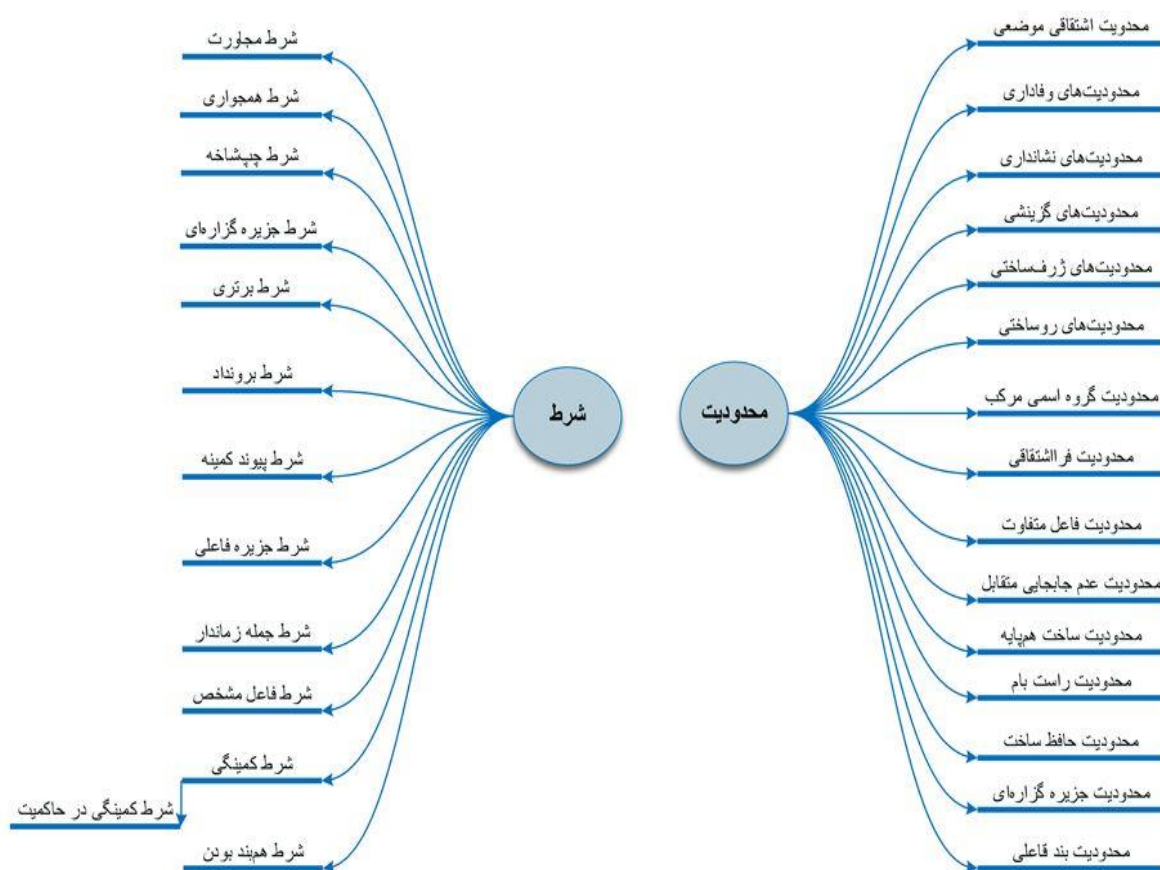
شکل ۴-۱۲. نقشه مفهومی نحو - ساخت

شکل ۴-۱۳. نقشه مفهومی نحو - دستور زایشی گشتاری

شکل ۴-۱۴. نقشه مفهومی نحو- محدودیت، شرط

۴-۲. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی

A-bar binding	مرجع‌گزینی غیرموضوع
A-binding	مرجع‌گزینی موضوع
ablative case	حالت ازی
absorption	جذب
accessibility hierarchy	سلسله مراتب دسترسی
accusative plus infinitive construction	ساخت مفعولی به اضافه مصدر
active	معلوم
adequacy	کارایی
adjacency condition	شرط مجاورت
adjective	صفت
adjective phrase	گروه صفتی
adjunct	افزوده
adjunct clause	بند افزوده
adjunction	افزودگی
adverb	قید
adverb phrase	گروه قیدی
adverbial clause	بند قیدی
affected object	مفعول متأثر
affix hopping	حرکت وند
agent	کنش‌گر
agrammatism	دستور پریشی
agreement	مطابقه
all and only criterion	معیار همه و فقط
allative	حالت مفعول به‌ای
ambiguity	ابهام
A-movement	حرکت موضوع

antecedent government	حاکمیت مرجعی
anywhere rules	قواعد همه‌جایی
A-over-A principle	A بر روی A اصل
arc	قوس
argument	موضوع
argument position	جایگاه موضوع
asolute construction	ساخت مطلق
aspect/exponence	نمود
asymmetric c-command	آمریت سازه‌ای نامتقارن
attachment ambiguity	ابهام پیوند
attract closest principle	اصل جذب نزدیک‌ترین
auxiliary verb	فعل معین
bar/opaque	تیره
bare argument ellipsis	حذف بدون موضوع
bare infinitive	To مصدر بدون
barrier	مانع
binary principle	اصل دوتایی
binding theory	نظریه مرجع‌گزینی
bounding theory	نظریه تحدید
bracketing	قلاب‌گذاری
branching rules	قواعد انشعاب
case	حالت
case assignment	حالت بخشی
case filter	صافی حالت
case frame	قالب حالت
case grammar	دستور حالت
case theory	نظریه حالت
casus rectus	حالت فاعلی
categorial grammar	دستور مقوله‌ای

catenative complement	متمم کنترل
C-command	آمریت سازه‌ای
chain	زنجیره
chômer	نقش باخته
Chomsky adjunction	افزودگی چامسکی
chopping rules	قواعد ضمیر ناگذار
clause	بند
clause-mate condition	شرط هم‌بند بودن
cleft sentence	جمله اسنادی شده
cognate object	مفعول هم‌ریشه
cognitive grammar	دستور شناختی
comment clause	بند توضیحی
COMP position	جایگاه متمم‌نما
comparative clause	بند مقایسه‌ای
competence	توانش
complement	متمم
complement clause	بند متمم
complement phrase	عبارت متممی
complementizer	متمم‌نما
complementizer phrase	گروه متمم‌نما
complementizer/COMP	متمم‌ساز
complex NP	گروه اسمی مرکب
complex NP constraint	محدودیت گروه اسمی مرکب
complex predicate	گزاره مرکب
complex sentence	جمله مرکب
compound tenses	زمان‌های مرکب
condition	شرط
conditional sentence	جمله شرطی
conjunction	حرف ربط

consistency	سازگاری
constituency	سازه بودن
constituent	سازه
constituent structure analysis	تحلیل ساخت سازه‌ای
constraint	محدودیت
context-free rules	قواعد بافت آزاد
context-sensitive rules	قواعد بافت مقید
contextual features	مشخصه‌های بافتی
control	نظارت
control agreement principle	اصل نظارت مطابقه
control sentence	جمله ناظر
control theory	نظریه نظارت
coordinate structure constraint	محدودیت ساخت هم‌پایه
coordination	هم‌پایگی
copular verb	فعل ربطی
copying rules	قواعد ضمیرگذار
core grammar	دستور کانونی
covert movement	حرکت پنهان
crossover constraint	محدودیت عدم جابجایی متقابل
cycle	چرخه
dangling participle	وجه وصفی معلق
dative case	حالت برایی/حالت مفعولی غیرمستقیم
dative movement	حرکت مفعول غیرصریح
daughter-dependency grammar	دستور دختر-وابستگی
declarative sentence	جمله خبری
deep structure	ژرف ساخت
deep structure constraints	محدودیت‌های ژرف ساختی
degree specifier	شاخص میزان
dependency	وابستگی

dependency grammar	دستور وابستگی
dependent	وابسته
dependent clause/sentence	بند پیرو/جمله پیرو
dependent-marking	وابسته‌نمایی
derivation	اشتقاق
descriptive adequacy	کارایی توصیفی
descriptive grammar	دستور توصیفی
descriptive rules	قواعد توصیفی
determiner	معرف
determiner phrase	گروه حرف تعریف
direct object	مفعول مستقیم/صریح
direct object case	حالت مفعولی مستقیم
disambiguation	ابهام‌زدایی
discontinuous constituents	سازه‌های گسسته
discontinuous spellout	بازنمون گسسته
disjunction	تفکیک
disjunctive question	پرسشی تفکیکی
distributive quantifier	سور توزیعی
do insertion	do درج
domination/dominance	تسلط/اشراف
double NP construction	ساخت گروه اسمی مضاعف
double-object construction	ساخت مفعول مضاعف
D-structure	ژ- ساخت
dual	تثنیه
dynamic representation	نمایش پویا
early immediate constituents	سازه‌های بلا فصل صریح
echo	پژواک
echo questions	پرسشهای پژواکی
economy	اقتصاد

effected object	مفعول برآیندی
ellipsis/deletion	حذف
embedded clause	بند درونه‌ای
emergent grammar	دستور پیدایشی
empty category	مقوله تهی
empty category principle	اصل مقوله تهی
end-weight principle	اصل سنگینی در آخر جملات
equative sentence	جمله هم‌ارز
equi-NP deletion	حذف به قرینه
exceptional case marking	حالت بخشی استثنایی
exclamative sentence	جمله تعجبی
exclusive disjunction	تفکیک انحصاری
existential quantifier	سور وجودی
explanatory adequacy	کارایی تبیینی
expletive pronoun	ضمیر بی محتوا
Extended Projection Principle	اصل فرافکنی گسترده
extended standard theory (EST)	نظریه معیار گسترده
external argument	موضوع بیرونی
external merger	ادغام برونی
external theta role	نقش تنای بیرونی
extrinsic order	ترتیب عارضی/برونی
faithfulness constraints	محدودیت‌های وفاداری
feature	مشخصه
feminine	مونث
filter	صافی
finite	زماندار
finite state grammar (FSG)	دستور مرحله‌ای محدود
first (person)	اول شخص
floating quantifier	سور شناور

foot-feature principle	اصل مشخصه‌های انتها
form	صورت
formal universal	همگانی صوری
formative	صورت‌ساز
free genitive/of genitive	حالت اضافی آزاد
free relative clause	بند موصولی آزاد
function	نقش
future	آینده
gender	جنس
generalized binding	مرجع‌گزینی تعمیم‌یافته
generalized phrase structure grammar	دستور ساخت گروهی تعمیم‌یافته
generalized transformation	گشتار مرکب
genetive case	حالت ملکی
genitive case	حالت اضافی
gerund	اسم مصدر
global rules	قواعد فراگیر
goal/target	هدف
governing category	مقوله حاکم
government	حاکمیت
government and binding theory	نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی
government theory	نظریه حاکمیت
grammar	دستور
grammatical category	مقوله دستوری
group categories	مقولات گروهی
head movement	حرکت هسته
head-driven phrase structure grammar	دستور ساخت گروهی هسته‌بنیان
headedness principle	اصل هسته‌داری
head-first parameter	پارامتر هسته‌آغاز
head-last parameter	پارامتر هسته‌پایان

heavy NP-shift	جابجایی گروه اسمی سنگین
hierarchically	سلسله مراتبی
hierarchy	سلسله مراتب
hierarchy universal	همگانی سلسله مراتبی
higher category	مقوله بالاتر
hypothesis	فرضیه
ill - formed	ساخت غیردستوری یا بدساخت
ill formed	جمله غیردستوری/بدساخت
immediate consistuent analysis	تجزیه سازه‌ای بلافصل
immediate constituent (IC)	سازه بلافصل
immediate dominance rules	قواعد اشراف بلافصل
immediate domination	اشراف بلافصل
imperative	امری
imperative sentence	جمله امری
imperfect	ناقص
impersonal construction	ساخت غیرشخصی
impersonal verb	فعل غیرشخصی
inclusive disjunction	تفکیک جامع
independent clause	بند مستقل
index (indexing)	نمایه
indicative	اخباری
indirect interrogative clause	بند پرسشی غیرمستقیم
indirect object	مفعول غیرصریح
infinitive	مصدر
infinitive construction	ساخت مصدری
inherent case	حالت ذاتی
inheritance barrier	مانع تורائی
inner VP core	گروه فعلی هسته‌ای درونی
instrumental case	حالت ابزاری

interdependence	وابستگی متقابل
internal argument	موضوع درونی
internal merger	ادغام درونی
internal theta role	نقش تئای درونی
interrogative	پرسشی
intransitive verb	فعل لازم
intrinsic barrier	مانع ماهیتی
intrinsic order	ترتیب ذاتی/درونی
irrealis	وجه نامحقق
island	جزیره
kernel sentence	جمله هسته‌ای
labeled and bracketed sentences	نمایش ساخت درونی جمله‌ها به کمک قلاب‌های نامگذاری شده
labeled tree diagrams	نمودارهای درختی نامگذاری شده
last resort principle	اصل آخرین راه
lazy pronoun	ضمیر تنبل
left branch condition	شرط چپ‌شاخه
left dislocation	مبتداساز ضمیر گزار
leftward scrambling	قلب نحوی به سمت چپ
lexical category	مقوله واژگانی
lexical functional grammar	دستور واژ-نقشی
lexical insertion	درج واژه
lexical mapping theory	نظریه انطباق واژ
lexical noun phrase	گروه اسمی واژگانی
lexical phrase	گروه واژگانی
lexical rules	قواعد واژگانی
lexical syntax	نحو واژگانی
lexicalist hypothesis	فرضیه واژگان گرا
light verb	فعل سبک

local derivational constraint/rule	محدودیت /قاعده اشتقاقی موضعی
locative	حالت مکانی
logical form	صورت منطقی
logical object	مفعول منطقی
logical subject	فاعل منطقی
long distance movement	حرکت از راه دور
long distance scrambling	قلب نحوی دور برد
long-distance control	نظارت از راه دور
long-distance dependency	وابستگی از راه دور
main clause	بند پایه /اصلی
main verb	فعل اصلی
major leixical categories	مقولات واژگانی اصلی
MAPing theory	نظریه انطباق
markedness	نشانداری
markedness constraints	محدودیت‌های نشانداری
masculine	مذکر
matching	تطبیق
meaning-preserving transformation	گشتار حافظ معنی
mental grammar	دستور زبان ذهنی
merging/merger	ادغام
middle construction	ساختهای میانی
middle voice	میانه
minimal link condition	شرط پیوند کمینه
minimal-distance principle	اصل فاصله کمینه
minimalist theory	نظریه کمینه‌گرا
minimality condition	شرط کمینگی
minimality condition on government	شرط کمینگی در حاکمیت
minor leixical category	تکواژ دستوری /مقوله واژگانی فرعی
modal auxiliary verb	فعل معین وجه‌نما

mood	وجه
morphosyntactic categories	مقولات صرفی-نحوی
move α	حرکت آلفا
movement	حرکت
movement test	آزمون جابه‌جایی
multiple scrambling	قلب نحوی چندگانه
neuter	خنثی
node	گره
nominal sentence	جمله اسمی
nominative island condition	شرط جزیره فاعلی
non local feature principle	اصل مشخصه غیرموضعی
non-argument position	جایگاه غیرموضوع
non-bridge verbs	فعل‌های غیر پل
non-kernel sentence	جمله غیر هسته‌ای
non-terminal nodes	گره‌های غیر پایانی
non-verbal predicate	گزاره غیر فعلی
noun	اسم
noun phrase	گروه اسمی
NP rule	قاعده NP
NP-movement	حرکت گروه اسمی
NP-trace	رد گروه اسمی
nucleus	هسته
number	شمار
object	مفعول
object pronoun	ضمیر مفعولی
oblique case	حالت غیر فاعلی
observational adequacy	کارایی مشاهده‌ای
operator movement	حرکت عملگر
optimality theory (OT)	نظریه بهینگی

order	ترتیب
outer VP shell	گروه فعلی پوسته‌ای بیرونی
output condition	شرط برونداد
overt movement	حرکت آشکار
parameter	پارامتر
parsing	تقطیع
participant roles	نقش‌های مشارکت‌گر
participle	وجه وصفی
particle movement	حرکت جزء فعلی
passive	مجهول
passive structure	ساختار مجهول
passive transformation	گشتار مجهول
passivization	مجهول‌سازی
past	گذشته
penthouse principle	اصل چارطاقی
perfect	کامل
performance	کنش
performative sentence	جمله کنشی
person	شخص
personal pronoun	ضمیر شخصی
phi features	مشخصه‌های فای
phonetic form	صورت آوایی
phrase	گروه
phrase marker	گروه‌نما
phrase structure grammar	دستور ساخت گروهی
phrase structure rules	قواعد سازه‌ای
phrase-structure rules	قواعد ساخت گروهی
pied piping	حرکت کل سازه
plural	جمع

position	جایگاه
precedence	تقدم
predicate	گزاره
preposition	حرف اضافه
prepositional object	مفعول حرف اضافه
prepositional phrase	گروه حرف اضافه‌ای
prescriptive grammar	دستور تجویزی
present	حال
present participle	وجه وصفی زمان حال
principle of full interpretation	(PFI) اصل خوانش کامل
principle of greed	اصل طمع
principles	اصول
PRO	ضمیر انتزاعی
pro drop	ضمیر انداز
procrastinate principle	اصل تعلل
pro-form	صورت جایگزین
projection principle	اصل فرافکنی
pronominalization	ضمیر گردانی
pronoun/pronominal	ضمیر
proper government	حاکمیت مناسب
proper noun	اسم خاص
propositional- island condition	شرط جزیره گزاره‌ای
propositional island constraint	محدودیت جزیره گزاره‌ای
psychological subject	فاعل روان‌شناختی
quantifier	سور
quantifier-movement rule	قاعده حرکت سور
Quirk Grammar	دستور کرک
raising	ارتقا
readjustment rules	قواعد تعدیل

realis	وجه محقق
reciprocal pronoun	ضمیر دوسویه
recoverability of deletion	حذف بازیافتنی
recursion	برگشت پذیری/تکرار پذیری
recursiveness	تکرار شوندگی
redundancy	حشو
reflective pronoun	ضمیر انعکاسی
reflexivization	ساختن ضمیر انعکاسی
relational analysis	تحلیل رابطه‌ای
relational change	تغییر رابطه‌ای
relational grammar	دستور رابطه‌ای
relative clause	بند موصولی
remote structure	ساخت انتزاعی
revised extended standard theory (REST)	نظریه معیار گسترده اصلاح شده
rewrite rules	قواعد بازنویسی
r-expression	عبارت ارجاعی
right dislocation	حرکت به سمت راست
right roof constraint	محدودیت راست بام
rightward scrambling	قلب نحوی به سمت راست
role and reference grammar	دستور نقش و ارجاع
root transformation	گشتار بند اصلی
rule features	مشخصه‌های قاعده
rules	قواعد
S' pseudo-cleft sentence	جمله تیره
S rule	S قاعده
scale and category grammar	دستور مقوله و میزان
scope ambiguity	ابهام گستره
scrambling	قلب نحوی
second (person)	دوم شخص

selectional features	مشخصه‌های گزینشی
selectional restrictions	محدودیت‌های گزینشی
selectional rules	قواعد گزینشی
semantic roles	نقش‌های معنایی
semantic roles theory	نظریه نقش‌های معنایی
sentence	جمله
sentence adverb	قید جمله
sentence structure	ساخت جمله
sentential complement	متمم بندی
sentential subject constraint	محدودیت بند قاعلی
short distance scrambling	قلب نحوی کوتاه
shortest move/shortest movement principle	اصل کوتاه‌ترین حرکت
singular	مفرد
singular transformation	گشتار ساده
sister	خواهر
sister adjunction	افزودگی خواهری
sister precedence	تقدم خواهری
small clause	بند کوچک
specified subject condition	شرط فاعل مشخص
specifier clause	بند مشخص‌گر
spec-rule	قاعده مشخص‌گر
spell out	بازنمون
split INFL hypothesis	فرضیه تصریف دوجزئی
standard theory	نظریه معیار
static representation	نمایش ایستا
strict subcategorization rules	قواعد زیرمقوله‌ای محض
structural ambiguity	ابهام ساختاری
structural analysis	تحلیل ساختاری
structural case	حالت ساختاری

structural change	تغییر ساختاری
structural description	توصیف ساختاری
structure	ساخت
structure index	نمایه ساختاری
structure-dependent	ساخت - متکی
structure-preserving constraint	محدودیت حافظ ساخت
stylistic rules	قواعد سبکی
sub-aux inversion	جابجایی فاعل - فعل کمکی
subcategorization	زیر مقوله‌بندی
subjacency condition	شرط همجواری
subject	فاعل
subject pronoun	ضمیر فاعلی
subjunctive	التزامی
subordination	وابسته‌سازی
substantive universals	همگانی‌های بنیادی
substitution	جایگزینی
substitution test	آزمون جانشینی
superiority condition	شرط برتری
surface structure	روساخت
surface structure constraints	محدودیت‌های روساختی
symmetric c-command	آمریت سازه‌ای متقارن
syntactic analysis	تحلیل نحوی
syntactic function	نقش نحوی
syntactic redundancy rules	قواعد حشو نحوی
syntactic relations	روابط نحوی
syntax	نحو
syntax categories	مقولات نحوی
syntax symbols	نمادهای نحوی
T to C raising	ارتقا زمان به متمم نما

tense	زمان دستوری
tense phrase	گروه زمان
tensed-S condition	شرط جمله زماندار
terminal nodes	گره‌های پایانی
terminal string	زنجیره پایانی
test-frames	چارچوب‌های آزمون
that-clause	بند که
the Katz-Postal hypothesis	فرضیه کتز و پستال
the uniformity of theta assignment hypothesis	فرضیه یکسانی اعطای نقش تتا
the unlike-subject constraint	محدودیت فاعل متفاوت
thematic functions	نقش‌های پذیرنده
theme	کنش‌پذیر
theory	نظریه‌های نحوی
there insertion	there درج
theta theory	نظریه تتا
theta-role	نقش تتا
third (person)	سوم شخص
time	زمان
topic	مبتدا
tough movement	tough حرکت
trace	رد
trace theory	نظریه رد
traditional grammar	دستور سنتی
transderivational constraint	محدودیت فرااشتقاقی
transformation	گشتار
transformational analysis	تحلیل گشتاری
transformational cycle	چرخه گشتاری
transformational grammar/generative grammar/generative transformational grammar	دستور زایشی گشتاری/دستور زایشی/دستور گشتاری

transformational rules	قواعد گشتاری
transitive verb	فعل متعدی
tree diagrams	نمودار درختی
typological markedness	نشانداری رده‌شناختی
ultimate constituent	سازه نهایی
unbounded dependency	وابستگی نامقید
underlying	زیرساختی
underlying representation	نمایش زیرساختی
underlying structure	ساخت زیرساختی
understood subject	فاعل مفروض
universal	همگانی
Universal Grammar	دستور همگانی
universal quantifier	سور همگانی
unrestricted universals	همگانی‌های نامحدود
verb	فعل
verb complement	متمم فعل
verb phrase	گروه فعلی
verb second (V2)	فعل دوم
verb subcategorization	زیرمقوله‌بندی فعل
verb-particle structure	ساخت فعل-حرف
vocative case	حالت ندایی
voice	جهت
VP rule	قاعده VP
vp-internal subject hypothesis	فرضیه فاعل درون گروه فعلی
weak agreement	مطابقه ضعیف
well-formed	جمله دستوری/خوش ساخت
wh movement	حرکت عبارت استفهامی
wh question	پرسش استفهامی
wh-in-situ	پرسش‌واژه در جای اصلی

whiz-deletion	حذف ضمیر موصولی
wh-trace	رد پرسش‌واژه
wh-word	پرسش‌واژه
wh-word movement	حرکت پرسش‌واژه
word grammar	دستور واژه
x'-theory	نظریه ایکس - تیره
yes-no question	پرسشی بله-خیر

۳-۳. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی

movement test	آزمون جابه‌جایی
substitution test	آزمون جانشینی
C-command	آمریت سازه‌ای
symmetric c-command	آمریت سازه‌ای متقارن
asymmetric c-command	آمریت سازه‌ای نامتقارن
future	آینده
ambiguity	ابهام
attachment ambiguity	ابهام پیوند
structural ambiguity	ابهام ساختاری
scope ambiguity	ابهام گستره
disambiguation	ابهام‌زدایی
indicative	اخباری
merging/merger	ادغام
external merger	ادغام برونی
internal merger	ادغام درونی
raising	ارتقا
T to C raising	ارتقا زمان به متمم نما

noun	اسم
gerund	اسم مصدر
derivation	اشتقاق
immediate domination	اشراف بلافص
last resort principle	اصل آخرین راه
procrastinate principle	اصل تعلل
attract closest principle	اصل جذب نزدیک‌ترین
penthouse principle	اصل چارطاقی
binary principle	اصل دوتایی
end-weight principle	اصل سنگینی در آخر جملات
principle of greed	اصل طمع
minimal-distance principle	اصل فاصله کمینه
projection principle	اصل فرافکنی
Extended Projection Principle	اصل فرافکنی گسترده
shortest move/shortest movement principle	اصل کوتاه‌ترین حرکت
non local feature principle	اصل مشخصه غیر موضعی
foot-feature principle	اصل مشخصه‌های انتها
empty category principle	اصل مقوله تهی
control agreement principle	اصل نظارت مطابقه
headedness principle	اصل هسته‌داری
principles	اصول
adjunction	افزودگی
Chomsky adjunction	افزودگی چامسکی
sister adjunction	افزودگی خواهری
adjunct	افزوده
economy	اقتصاد
subjunctive	التزامی
imperative	امری
first (person)	اول شخص

spell out	بازنمون
discontinuous spellout	بازنمون گسسته
recursion	برگشت‌پذیری/تکرارپذیری
clause	بند
adjunct clause	بند افزوده
main clause	بند پایه/اصلی
indirect interrogative clause	بند پرسشی غیرمستقیم
dependent clause/sentence	بند پیرو/جمله پیرو
comment clause	بند توضیحی
embedded clause	بند درونه‌ای
adverbial clause	بند قیدی
small clause	بند کوچک
that-clause	بند که
complement clause	بند متمم
independent clause	بند مستقل
specifier clause	بند مشخص‌گر
comparative clause	بند مقایسه‌ای
relative clause	بند موصولی
free relative clause	بند موصولی آزاد
parameter	پارامتر
head-first parameter	پارامتر هسته‌آغاز
head-last parameter	پارامتر هسته‌پایان
wh question	پرسش استفهامی
wh-word	پرسش‌واژه
wh-in-situ	پرسش‌واژه در جای اصلی
echo questions	پرسشهای پژواکی
interrogative	پرسشی
yes-no question	پرسشی بله-خیر
disjunctive question	پرسشی تفکیکی

echo	پژواک
dual	تثنیه
immediate constituent analysis	تجزیه سازه‌ای بلافصل
relational analysis	تحلیل رابطه‌ای
constituent structure analysis	تحلیل ساخت سازه‌ای
structural analysis	تحلیل ساختاری
transformational analysis	تحلیل گشتاری
syntactic analysis	تحلیل نحوی
order	ترتیب
intrinsic order	ترتیب ذاتی/درونی
extrinsic order	ترتیب عارضی/برونی
domination/dominance	تسلط/اشراف
matching	تطبیق
relational change	تغییر رابطه‌ای
structural change	تغییر ساختاری
disjunction	تفکیک
exclusive disjunction	تفکیک انحصاری
inclusive disjunction	تفکیک جامع
precedence	تقدم
sister precedence	تقدم خواهری
parsing	تقطیع
recursiveness	تکرار شونده‌گی
minor leixical category	تکواژ دستوری/مقوله واژگانی فرعی
competence	توانش
structural description	توصیف ساختاری
bar/opaque	تیره
sub-aux inversion	جابجایی فاعل - فعل کمکی
heavy NP-shift	جابجایی گروه اسمی سنگین
position	جایگاه

non-argument position	جایگاه غیرموضوع
COMP position	جایگاه متمم‌نما
argument position	جایگاه موضوع
substitution	جایگزینی
absorption	جذب
island	جزیره
plural	جمع
sentence	جمله
nominal sentence	جمله اسمی
cleft sentence	جمله اسنادی شده
imperative sentence	جمله امری
exclamative sentence	جمله تعجبی
S' pseudo-cleft sentence	جمله تیره
declarative sentence	جمله خبری
well-formed	جمله دستوری/خوش ساخت
conditional sentence	جمله شرطی
ill formed	جمله غیردستوری/بدساخت
non-kernel sentence	جمله غیرهسته‌ای
performative sentence	جمله کنشی
complex sentence	جمله مرکب
control sentence	جمله ناظر
kernel sentence	جمله هسته‌ای
equative sentence	جمله هم‌ارز
gender	جنس
voice	جهت
test-frames	چارچوب‌های آزمون
cycle	چرخه
transformational cycle	چرخه گشتاری
government	حاکمیت

antecedent government	حاکمیت مرجعی
proper government	حاکمیت مناسب
present	حال
case	حالت
instrumental case	حالت ابزاری
ablative case	حالت ازی
genitive case	حالت اضافی
free genitive/of genitive	حالت اضافی آزاد
case assignment	حالت بخشی
exceptional case marking	حالت بخشی استثنایی
dative case	حالت برایی/حالت مفعولی غیرمستقیم
inherent case	حالت ذاتی
structural case	حالت ساختاری
oblique case	حالت غیرفاعلی
casus rectus	حالت فاعلی
allative	حالت مفعول به‌ای
direct object case	حالت مفعولی مستقیم
locative	حالت مکانی
genitive case	حالت ملکی
vocative case	حالت ندایی
ellipsis/deletion	حذف
recoverability of deletion	حذف بازیافتنی
bare argument ellipsis	حذف بدون موضوع
equi-NP deletion	حذف به قرینه
whiz-deletion	حذف ضمیر موصولی
preposition	حرف اضافه
conjunction	حرف ربط
movement	حرکت
overt movement	حرکت آشکار

move α	حرکت آلفا
long distance movement	حرکت از راه دور
right dislocation	حرکت به سمت راست
covert movement	حرکت پنهان
particle movement	حرکت جزء فعلی
wh movement	حرکت عبارت استفهامی
operator movement	حرکت عملگر
pied piping	حرکت کل سازه
NP-movement	حرکت گروه اسمی
dative movement	حرکت مفعول غیر صریح
A-movement	حرکت موضوع
affix hopping	حرکت وند
head movement	حرکت هسته
wh-word movement	حرکت پرسش‌واژه
redundancy	حشو
neuter	خنثی
sister	خواهر
lexical insertion	درج واژه
grammar	دستور
agrammatism	دستور پریشی
emergent grammar	دستور پیدایشی
prescriptive grammar	دستور تجویزی
descriptive grammar	دستور توصیفی
case grammar	دستور حالت
daughter-dependency grammar	دستور دختر-وابستگی
relational grammar	دستور رابطه‌ای
transformational grammar/generative grammar/generative transformational grammar	دستور زایشی گشتاری/دستور زایشی/دستور گشتاری

mental grammar	دستور زبان ذهنی
phrase structure grammar	دستور ساخت گروهی
generalized phrase structure grammar	دستور ساخت گروهی تعمیم یافته
head-driven phrase structure grammar	دستور ساخت گروهی هسته بنیان
traditional grammar	دستور سنتی
cognitive grammar	دستور شناختی
core grammar	دستور کانونی
Quirk Grammar	دستور کرک
finite state grammar (FSG)	دستور مرحله‌ای محدود
scale and category grammar	دستور مقوله و میزان
categorial grammar	دستور مقوله‌ای
role and reference grammar	دستور نقش و ارجاع
dependency grammar	دستور وابستگی
word grammar	دستور واژه
lexical functional grammar	دستور واژگی-نقشی
Universal Grammar	دستور همگانی
second (person)	دوم شخص
trace	رد
wh-trace	رد پرسش‌واژه
NP-trace	رد گروه اسمی
syntactic relations	روابط نحوی
surface structure	روساخت
time	زمان
tense	زمان دستوری
finite	زماندار
compound tenses	زمان‌های مرکب
chain	زنجیره
terminal string	زنجیره پایانی

underlying	زیر ساختی
subcategorization	زیر مقوله‌بندی
verb subcategorization	زیر مقوله‌بندی فعل
D-structure	ژ- ساخت
deep structure	ژرف ساخت
structure	ساخت
structure-dependent	ساخت - متکی
remote structure	ساخت انتزاعی
sentence structure	ساخت جمله
underlying structure	ساخت زیر ساختی
impersonal construction	ساخت غیر شخصی
verb-particle structure	ساخت فعل-حرف
double NP construction	ساخت گروه اسمی مضاعف
infinitive construction	ساخت مصدری
absolute construction	ساخت مطلق
double-object construction	ساخت مفعول مضاعف
accusative plus infinitive construction	ساخت مفعولی به اضافه مصدر
passive structure	ساختار مجهول
reflexivization	ساختن ضمیر انعکاسی
middle construction	ساختهای میانی
consistency	سازگاری
constituent	سازه
immediate constituent (IC)	سازه بلا فصل
constituency	سازه بودن
ultimate constituent	سازه نهایی
early immediate constituents	سازه‌های بلا فصل صریح
discontinuous constituents	سازه‌های گسسته
hierarchy	سلسله مراتب
accessibility hierarchy	سلسله مراتب دسترسی

hierarchically	سلسله مراتبی
quantifier	سور
distributive quantifier	سور توزیعی
floating quantifier	سور شناور
existential quantifier	سور وجودی
universal quantifier	سور همگانی
third (person)	سوم شخص
degree specifier	شاخص میزان
person	شخص
condition	شرط
superiority condition	شرط برتری
output condition	شرط برون‌داد
minimal link condition	شرط پیوند کمینه
nominative island condition	شرط جزیره فاعلی
propositional- island condition	شرط جزیره گزاره‌ای
tensed-S condition	شرط جمله زماندار
left branch condition	شرط چپ‌شاخه
specified subject condition	شرط فاعل مشخص
minimality condition	شرط کمینگی
minimality condition on government	شرط کمینگی در حاکمیت
adjacency condition	شرط مجاورت
clause-mate condition	شرط هم‌بند بودن
subjacency condition	شرط همجواری
number	شمار
filter	صافی
case filter	صافی حالت
adjective	صفت
form	صورت
phonetic form	صورت آوایی

pro-form	صورت جایگزین
logical form	صورت منطقی
formative	صورت‌ساز
pronoun/pronominal	ضمیر
PRO	ضمیر انتزاعی
pro drop	ضمیر انداز
expletive pronoun	ضمیر بی محتوا
lazy pronoun	ضمیر تنبل
personal pronoun	ضمیر شخصی
pro	ضمیر فاعلی محذوف
pronominalization	ضمیر گردانی
reflective pronoun	ضمیر انعکاسی
reciprocal pronoun	ضمیر دوسویه
subject pronoun	ضمیر فاعلی
object pronoun	ضمیر مفعولی
r-expression	عبارت ارجاعی
subject	فاعل
psychological subject	فاعل روان‌شناختی
understood subject	فاعل مفروض
logical subject	فاعل منطقی
hypothesis	فرضیه
split INFL hypothesis	فرضیه تصریف دوجزئی
vp-internal subject hypothesis	فرضیه فاعل درون گروه فعلی
the Katz-Postal hypothesis	فرضیه کتز و پستال
lexicalist hypothesis	فرضیه واژگان گرا
the uniformity of theta assignment hypothesis	فرضیه یکسانی اعطای نقش تتا
verb	فعل
main verb	فعل اصلی
verb second (V2)	فعل دوم

copular verb	فعل ربطی
light verb	فعل سبک
impersonal verb	فعل غیر شخصی
intransitive verb	فعل لازم
transitive verb	فعل متعدی
auxiliary verb	فعل معین
modal auxiliary verb	فعل معین وجه‌نما
non-bridge verbs	فعل‌های غیر پل
quantifier-movement rule	قاعده حرکت سور
spec-rule	قاعده مشخص‌گر
case frame	قالب حالت
bracketing	قلاب‌گذاری
scrambling	قلب نحوی
leftward scrambling	قلب نحوی به سمت چپ
rightward scrambling	قلب نحوی به سمت راست
multiple scrambling	قلب نحوی چندگانه
long distance scrambling	قلب نحوی دور برد
short distance scrambling	قلب نحوی کوتاه
rules	قواعد
immediate dominance rules	قواعد اشراف بلافصل
branching rules	قواعد انشعاب
rewrite rules	قواعد بازنویسی
context-free rules	قواعد بافت آزاد
context-sensitive rules	قواعد بافت مقید
readjustment rules	قواعد تعدیل
descriptive rules	قواعد توصیفی
syntactic redundancy rules	قواعد حشو نحوی
strict subcategorization rules	قواعد زیرمقوله‌ای محض
phrase-structure rules	قواعد ساخت گروهی

phrase structure rules	قواعد سازه‌ای
stylistic rules	قواعد سبکی
chopping rules	قواعد ضمیر ناگذار
copying rules	قواعد ضمیر گذار
global rules	قواعد فراگیر
selectional rules	قواعد گزینشی
transformational rules	قواعد گشتاری
lexical rules	قواعد واژگانی
anywhere rules	قواعد همه‌جایی
arc	قوس
adverb	قید
sentence adverb	قید جمله
adequacy	کارایی
explanatory adequacy	کارایی تبیینی
descriptive adequacy	کارایی توصیفی
observational adequacy	کارایی مشاهده‌ای
performance	کنش
theme	کنش‌پذیر
agent	کنش‌گر
perfect	کامل
past	گذشته
phrase	گروه
noun phrase	گروه اسمی
complex NP	گروه اسمی مرکب
lexical noun phrase	گروه اسمی واژگانی
prepositional phrase	گروه حرف اضافه‌ای
determiner phrase	گروه حرف تعریف
tense phrase	گروه زمان
adjective phrase	گروه صفتی

verb phrase	گروه فعلی
outer VP shell	گروه فعلی پوسته‌ای بیرونی
inner VP core	گروه فعلی هسته‌ای درونی
adverb phrase	گروه قیدی
complementizer phrase	گروه متمم‌نما
lexical phrase	گروه واژگانی
phrase marker	گروه‌نما
node	گره
terminal nodes	گره‌های پایانی
non-terminal nodes	گره‌های غیرپایانی
predicate	گزاره
non-verbal predicate	گزاره غیرفعلی
complex predicate	گزاره مرکب
transformation	گشتار
root transformation	گشتار بند اصلی
meaning-preserving transformation	گشتار حافظ معنی
singular transformation	گشتار ساده
passive transformation	گشتار مجهول
generalized transformation	گشتار مرکب
barrier	مانع
inheritance barrier	مانع تورائی
intrinsic barrier	مانع ماهیتی
topic	مبتدا
left dislocation	مبتداساز ضمیر گزار
complement	متمم
sentential complement	متمم بندی
verb complement	متمم فعل
catenative complement	متمم کنترلی
complementizer/COMP	متمم‌ساز

complementizer	متمم‌نما
passive	مجهول
passivization	مجهول‌سازی
constraint	محدودیت
sentential subject constraint	محدودیت بند قاعلی
propositional island constraint	محدودیت جزیره گزاره‌ای
structure-preserving constraint	محدودیت حافظ ساخت
right roof constraint	محدودیت راست بام
coordinate structure constraint	محدودیت ساخت هم‌پایه
crossover constraint	محدودیت عدم جابجایی متقابل
the unlike-subject constraint	محدودیت فاعل متفاوت
transderivational constraint	محدودیت فرااشتقاقی
complex NP constraint	محدودیت گروه اسمی مرکب
surface structure constraints	محدودیت‌های روساختی
deep structure constraints	محدودیت‌های ژرف‌ساختی
selectional restrictions	محدودیت‌های گزینشی
markedness constraints	محدودیت‌های نشاننداری
faithfulness constraints	محدودیت‌های وفاداری
local derivational constraint/rule	محدودیت /قاعده اشتقاقی موضعی
masculine	مذکر
generalized binding	مرجع‌گزینی تعمیم‌یافته
A-bar binding	مرجع‌گزینی غیرموضوع
A-binding	مرجع‌گزینی موضوع
feature	مشخصه
contextual features	مشخصه‌های بافتی
phi features	مشخصه‌های فای
rule features	مشخصه‌های قاعده
selectional features	مشخصه‌های گزینشی
infinitive	مصدر

agreement	مطابقه
weak agreement	مطابقه ضعیف
determiner	معرف
active	معلوم
all and only criterion	معیار همه و فقط
singular	مفرد
object	مفعول
effected object	مفعول برآیندی
prepositional object	مفعول حرف اضافه
indirect object	مفعول غیر صریح
affected object	مفعول متأثر
direct object	مفعول مستقیم/صریح
logical object	مفعول منطقی
cognate object	مفعول هم‌ریشه
morphosyntactic categories	مقولات صرفی-نحوی
group categories	مقولات گروهی
syntax categories	مقولات نحوی
major leixical categories	مقولات واژگانی اصلی
higher category	مقوله بالاتر
empty category	مقوله تهی
governing category	مقوله حاکم
grammatical category	مقوله دستوری
leixical category	مقوله واژگانی
argument	موضوع
external argument	موضوع بیرونی
internal argument	موضوع درونی
feminine	مونث
middle voice	میانه
imperfect	ناقص

syntax	نحو
lexical syntax	نحو واژگانی
markedness	نشانداری
typological markedness	نشانداری رده‌شناختی
control	نظارت
long-distance control	نظارت از راه دور
MAPing theory	نظریه انطباق
lexical mapping theory	نظریه انطباق واژی
x'-theory	نظریه ایکس - تیره
optimality theory (OT)	نظریه بهینگی
theta theory	نظریه تتا
bounding theory	نظریه تحدید
government theory	نظریه حاکمیت
government and binding theory	نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی
case theory	نظریه حالت
trace theory	نظریه رد
minimalist theory	نظریه کمینه‌گرا
binding theory	نظریه مرجع‌گزینی
standard theory	نظریه معیار
extended standard theory (EST)	نظریه معیار گسترده
revised extended standard theory (REST)	نظریه معیار گسترده اصلاح‌شده
control theory	نظریه نظارت
semantic roles theory	نظریه نقش‌های معنایی
theory	نظریه‌های نحوی
function	نقش
chômer	نقش باخته
theta-role	نقش تتا
internal theta role	نقش تتای درونی
external theta role	نقش تنای بیرونی

syntactic function	نقش نحوی
thematic functions	نقش‌های پذیرنده
participant roles	نقش‌های مشارکت‌گر
semantic roles	نقش‌های معنایی
syntax symbols	نمادهای نحوی
static representation	نمایش ایستا
dynamic representation	نمایش پویا
underlying representation	نمایش زیرساختی
labeled and bracketed sentences	نمایش ساخت درونی جمله‌ها به کمک قلاب‌های نامگذاری شده
index (indexing)	نمایه
structure index	نمایه ساختاری
aspect/exponence	نمود
tree diagrams	نمودار درختی
labeled tree diagrams	نمودارهای درختی نامگذاری شده
dependency	وابستگی
long-distance dependency	وابستگی از راه دور
interdependence	وابستگی متقابل
unbounded dependency	وابستگی نامقید
dependent	وابسته
subordination	وابسته‌سازی
dependent-marking	وابسته‌نمایی
mood	وجه
realis	وجه محقق
irrealis	وجه نامحقق
present participle	وجه وصفی زمان حال
dangling participle	وجه وصفی معلق
participle	وجه وصفی
goal/target	هدف

nucleus	هسته
coordination	هم‌پایگی
universal	همگانی
hierarchy universal	همگانی سلسله مراتبی
formal universal	همگانی صوری
substantive universals	همگانی‌های بنیادی
unrestricted universals	همگانی‌های نامحدود

۴-۴. مراجع

۱. احمدی نسب، فاطمه. ۱۳۹۰. تهیه و تدوین اصطلاح‌نامه تک‌زبان فارسی زبان‌شناسی، رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی
۲. اکریدی، ویلیام، ترجمه علی درزی. ۱۳۹۱. درآمدی بر زبان‌شناسی معاصر، انتشارات سمت
۳. جورج، یول، ترجمه نسرین حیدری. ۱۳۷۴. نگاهی به زبان، انتشارات سمت
۴. درزی، علی. ۱۳۹۳. شیوه استدلال نحوی، انتشارات سمت
۵. راسخ مهند، محمد. ۱۳۹۳. فرهنگ توصیفی نحو، نشر علمی
۶. گلفام، ارسلان. ۱۳۹۷. اصول دستور زبان، انتشارات سمت

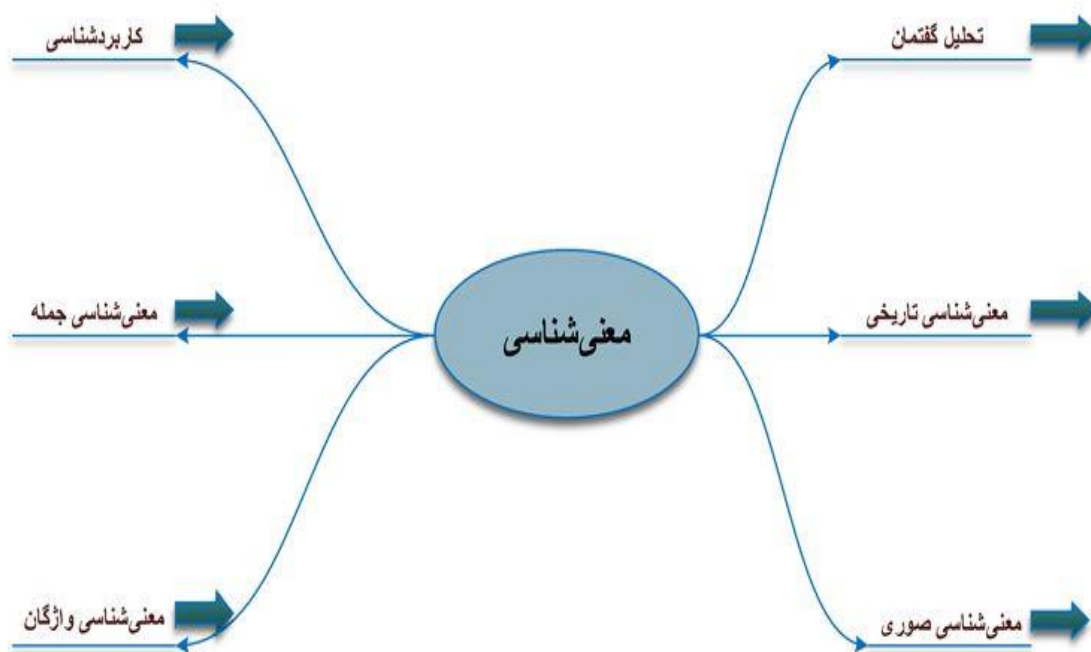
7. Linguistics Thesaurus Draft (Dagobert Soergel)

فصل پنجم

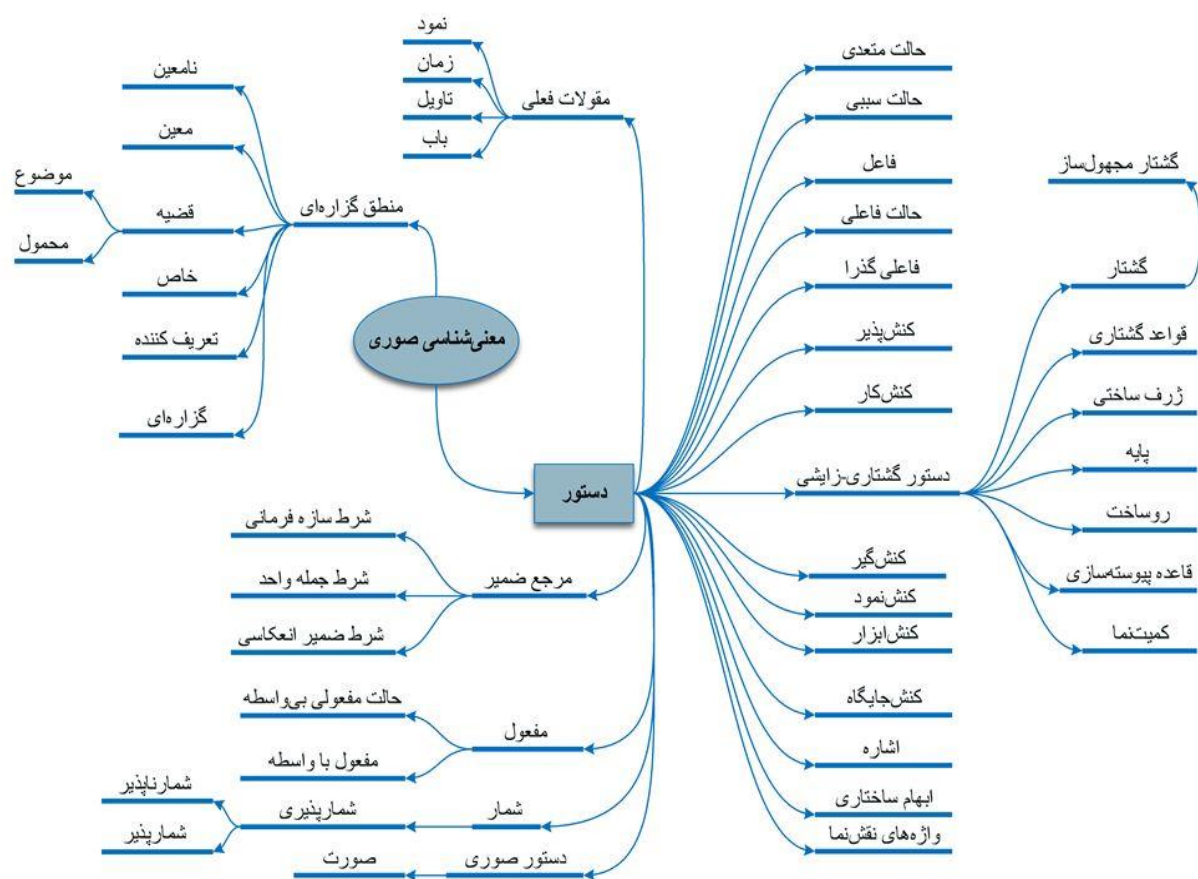
معنی شناسی

۵-۱. نقشه های مفهومی

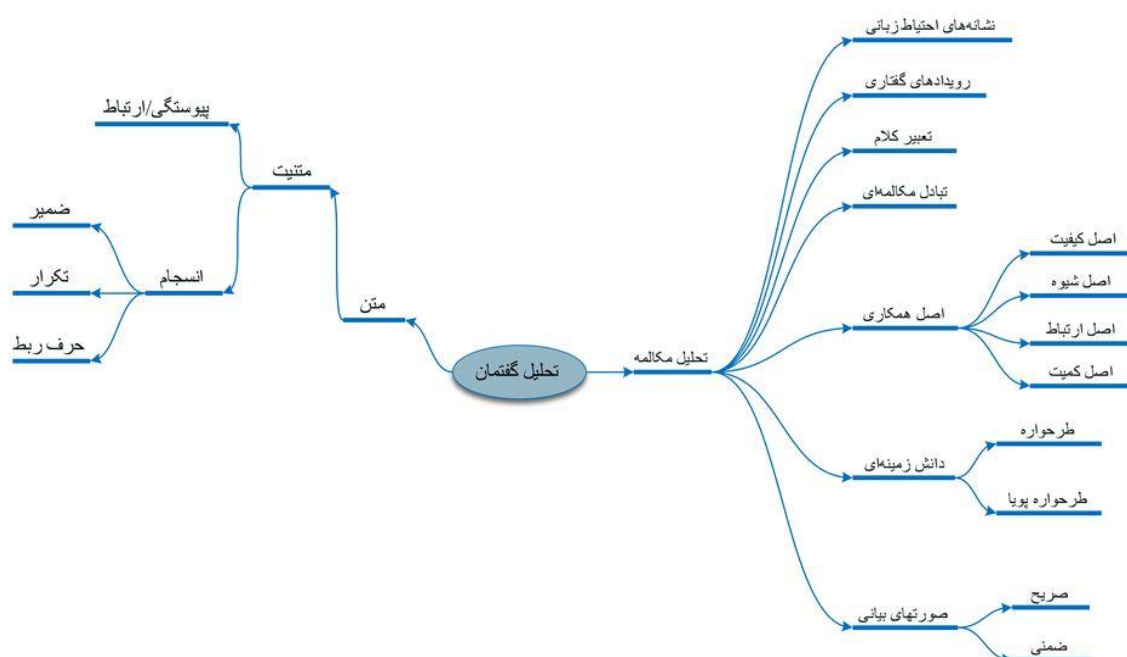
شکل ۵-۱. نقشه مفهومی معنی‌شناسی

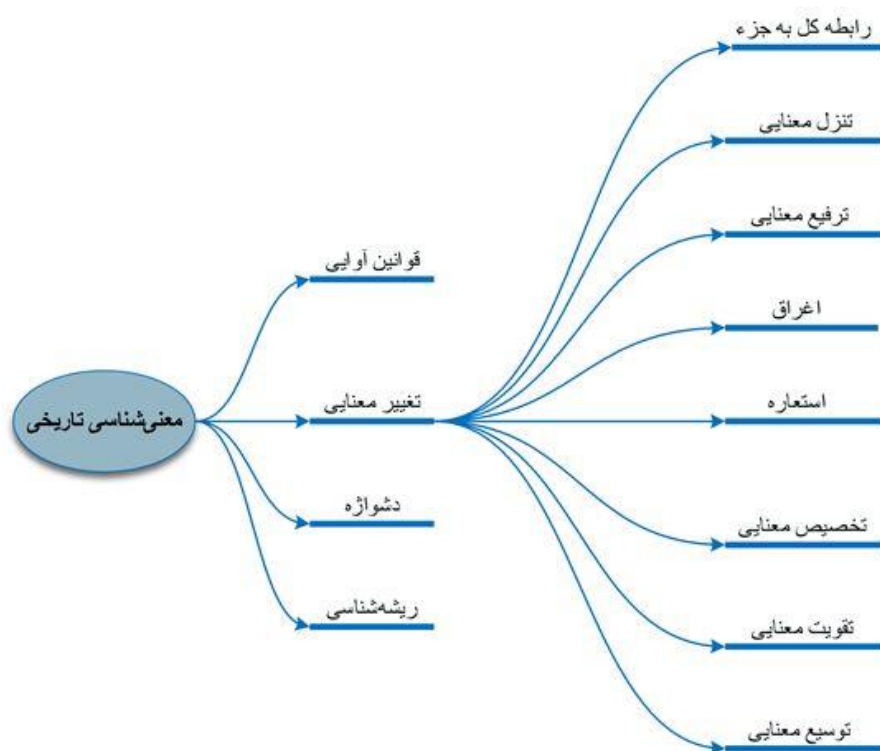
شکل ۵-۲. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - معنی‌شناسی صوری

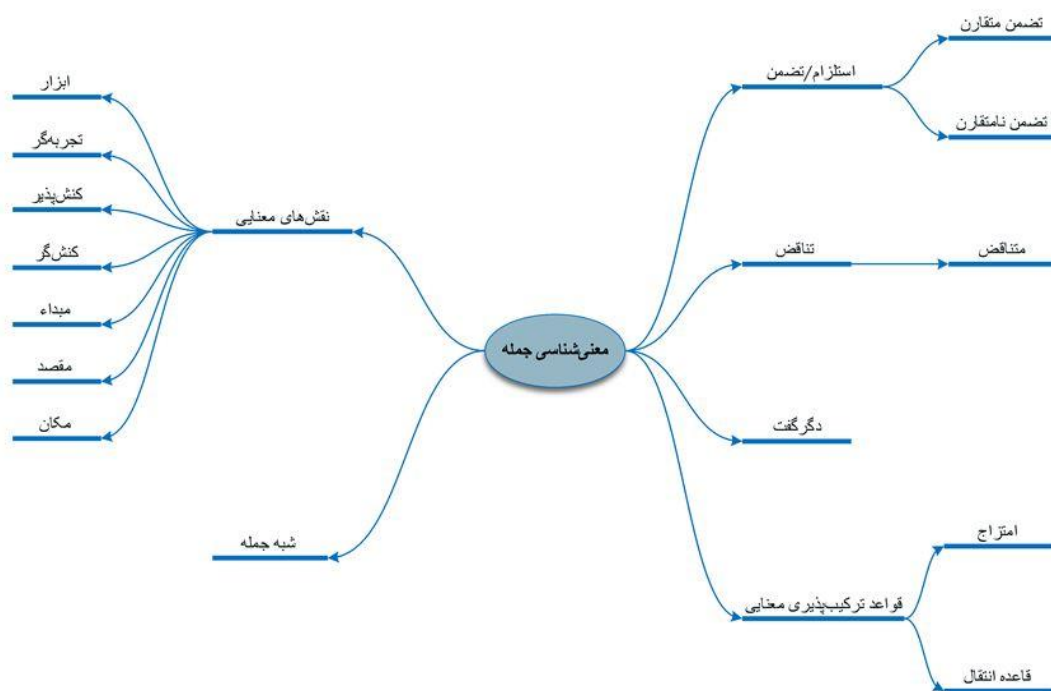
شکل ۵-۳. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - تحلیل گفتمان

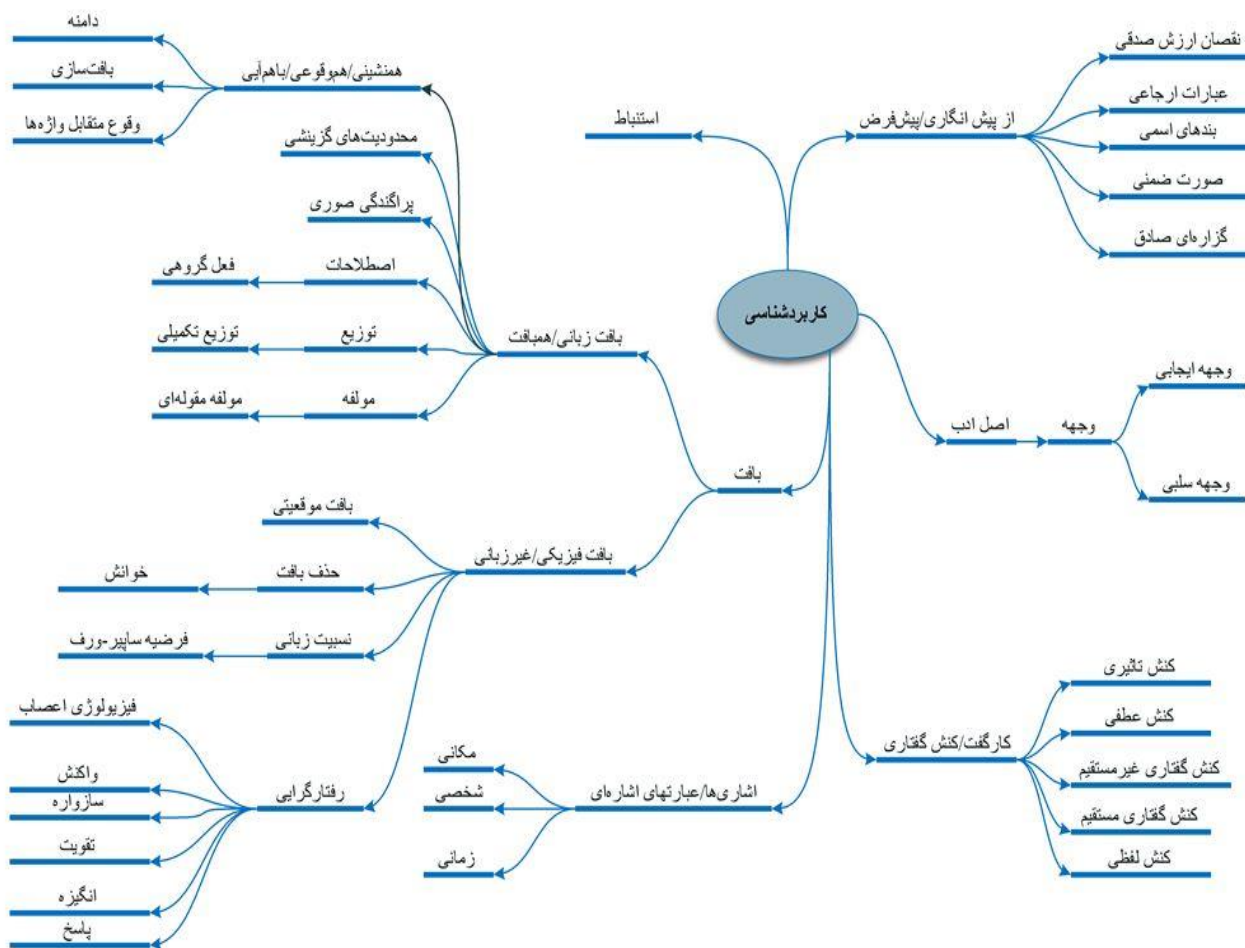
شکل ۵-۴. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - معنی‌شناسی تاریخی

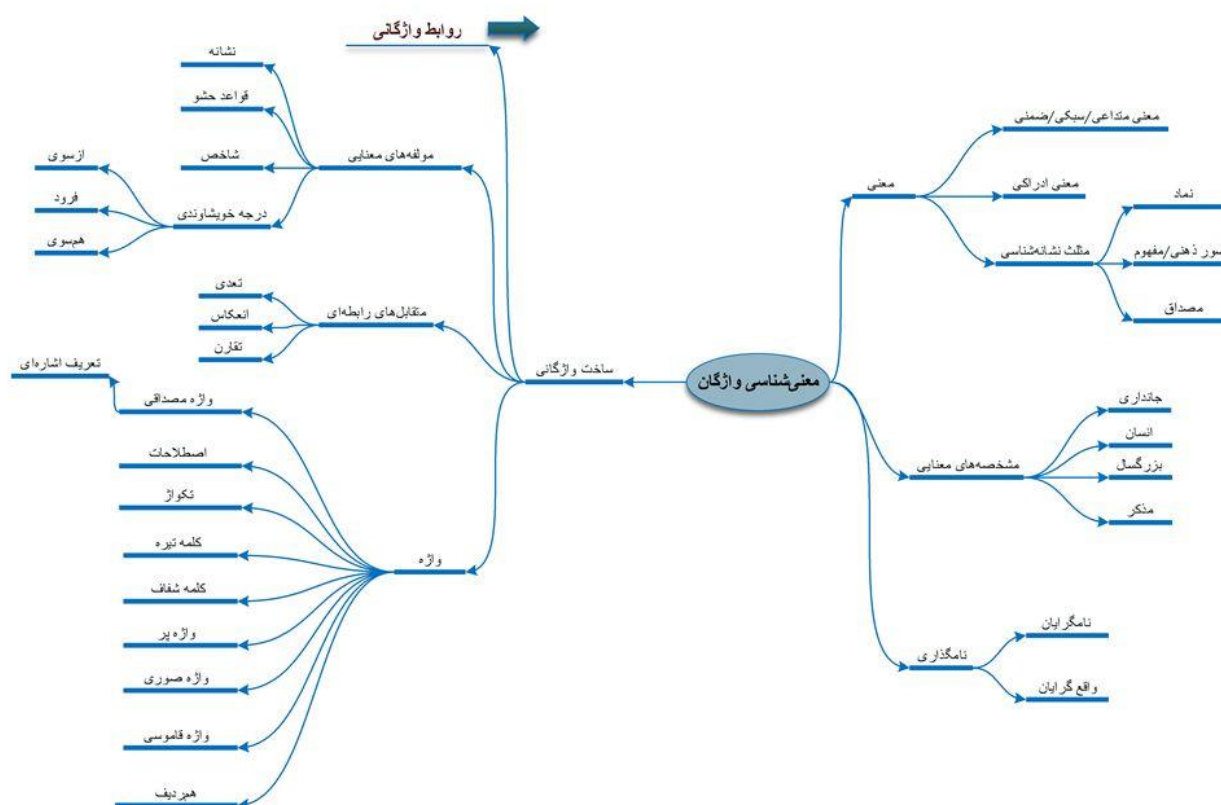
شکل ۵-۵. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - معنی‌شناسی جمله

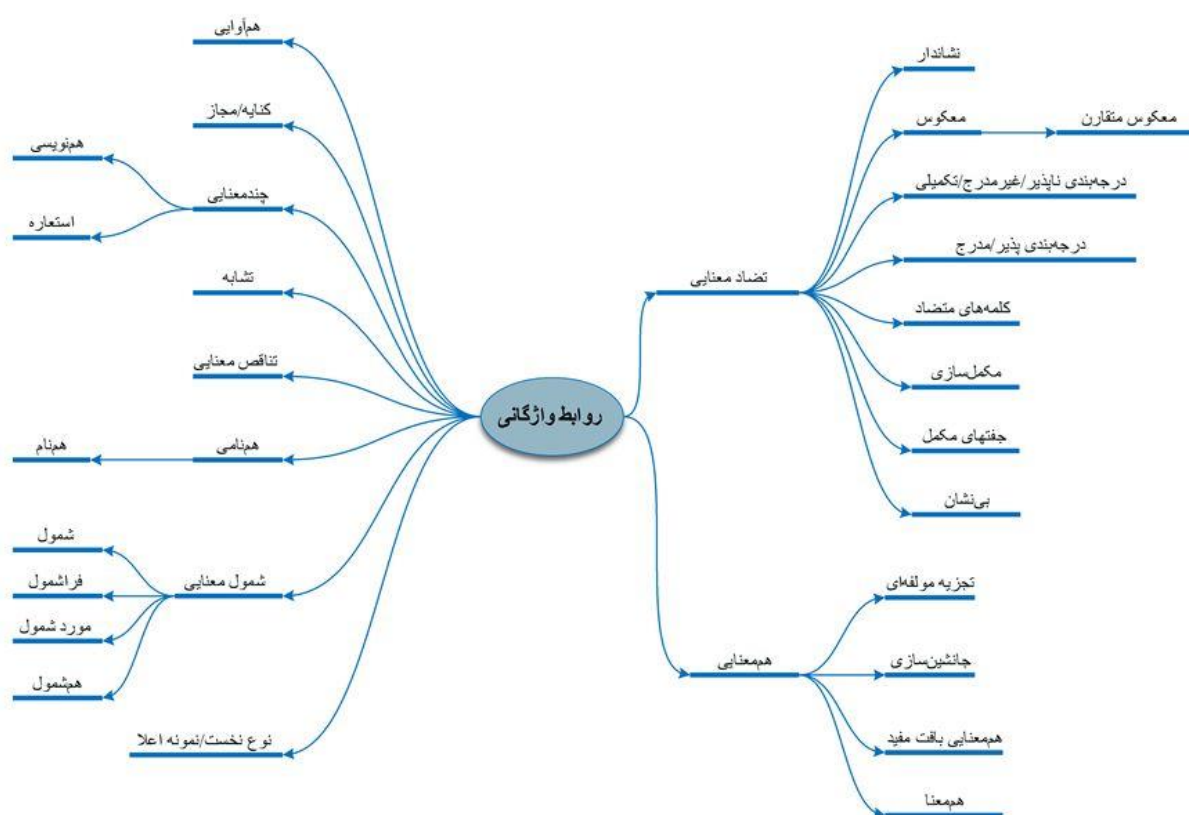
شکل ۵-۶. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - کاربردشناسی

شکل ۵-۷. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - معنی‌شناسی واژگان

شکل ۵-۸. نقشه مفهومی معنی‌شناسی - روابط واژگانی

۵-۲. فهرست واژگان انگلیسی به فارسی

ablinal	ازسوی
accusative	حالت مفعولی بی واسطه
adult	بزرگسال
agent	کنش‌گر
agentive	کنش‌کار
amalgamation	امتزاج
antonyms	کلمه‌های متضاد
antonymy	تضاد معنایی
argument	موضوع
aspect	نمود
associative meaning/connotation	معنی متداعی/سبکی/ضمنی
asymmetric entailment	تضمن نامتقارن
background knowledge	دانش زمینه‌ای
base	پایه
behaviourism	رفتارگرایی
categorial component	مولفه مقوله‌ای
causativity	حالت سببی
c-command condition	شرط سازه فرمانی
coherence	پیوستگی/ارتباط
cohesion	انسجام
co-hyponym	هم‌شمول
colineal	هم‌سوی
collocation	همنشینی/هم‌وقوعی/باهم‌آیی
complementarity	مکمل‌سازی
complementary distribution	توزیع تکمیلی
complementary pairs	جفت‌های مکمل
component	مولفه
componential analysis	تجزیه مولفه‌ای

conceptual meaning	معنی ادراکی
conjoining	قاعده پیوسته‌سازی
conjunctions	حرف ربط
context	بافت
context of situation	بافت موقعیتی
context remove	حذف بافت
context-dependent synonymy	هم‌معنایی بافت مفید
contextualisation	بافت‌سازی
contradiction	تناقض
contradictory	متناقض
conversation analysis	تحلیل مکالمه
conversational interaction	تبادل مکالمه‌ای
cooperative principle	اصل همکاری
countability	شمارپذیری
countable	شمارپذیر
dative	کنش گیر
deep structure	ژرف ساختی
definite	معین
degeneration	تنزل معنایی
degree of kinship	درجه خویشاوندی
deixis	اشاره
deixis/deictic expressions	اشاری‌ها/عبارت‌های اشاره‌ای
dictionary word/lexeme	واژه قاموسی
direct speech act	کنش گفتاری مستقیم
discourse analysis	تحلیل گفتمان
distinguisher	شاخص
distribution	توزیع
elevation	ترفع معنایی
entailment	استلزام/تضمن

ergative	فاعلی گذرا
etymology	ریشه‌شناسی
experiencer	تجربه‌گر
explicit	صریح
face	وجهه
factitive	کنش‌نمود
factive predicates	گزاره‌ای صادق
form	صورت
form word	واژه صوری
formal grammar	دستور صوری
formal scatter	پراگندگی صوری
formal semantics	معنی‌شناسی صوری
full word	واژه پر
function words	واژه‌های نقش‌نما
generative semantics	معنی‌شناسی زایا
generative-transformational grammar	دستور گشتاری-زایشی
goal	مقصد
gradable	درجه‌بندی پذیر/مدرج
grammer	دستور
hedges	نشانه‌های احتیاط زبانی
historical semantics	معنی‌شناسی تاریخی
homography	هم‌نویسی
homonymy	تشابه
homonym	هم‌نام
homonymy	هم‌نامی
homophony	هم‌آوایی
humans	انسان
hyperbole	اغراق
hyponyme	مورد شمول

hyponymy	شمول معنایی
idioms	اصطلاحات
illocutionary act	کنش عطفی
implicative	صورت ضمنی
implicit	ضمنی
inclusion	شمول
incompatibility	تناقص معنایی
indefinite	نامعین
indirect speech act	کنش گفتاری غیر مستقیم
inference	استنباط
instrument	ابزار
instrumental	کنش ابزار
interpreting discourse	تعبیر کلام
lexical relations	روابط واژگانی
lexical semantics	معنی‌شناسی واژگان
lexical structure	ساخت واژگانی
lineality-direct	فروود
linguistic context/co-text	بافت زبانی/همبافت
linguistic relativity	نسبیت زبانی
litotes	تقویت معنایی
living	جاننداری
location	مکان
locative	کنش جایگاه
locutionary act	کنش لفظی
Male	مذکر
manner maxim	اصل شیوه
marked	نشاندار
marker	نشانه
meaning	معنی

metaphor	استعاره
metonymy	کنایه/مجاز
minor sentence	شبه جمله
modifier	تعریف کننده
morpheme	تکواژ
mutual expectancy of words	وقوع متقابل واژه‌ها
naming	نامگذاری
narrowing	تخصیص معنایی
negative face	وجهه سلبی
neuro-physiology	فیزیولوژی اعصاب
nominal clause	بندهای اسمی
nominalists	نامگرایان
nominative	حالت فاعلی
non-gradable	درجه‌بندی ناپذیر/غیرمدرج/تکمیلی
number	شمار
object	مفعول
object word	واژه مصداقی
one-sentence condition	شرط جمله واحد
opaque word	کلمه تیره
organism	سازواره
otensive definitions	تعریف اشاره‌ای
paraphrase	دگرگفت
passive transformation	گشتار مجهول‌ساز
performatives	صورت‌های بیانی
perlocutionary act	کنش تأثیری
personal	شخصی
phase	باب
phonaesthetic	هم‌ردیف
phrasal verb	فعل گروهی

physical context	بافت فیزیکی/غیرزبانی
politeness	اصل ادب
polysemy	چندمعنایی
positive face	وجهه ایجابی
pragmatics	کاربردشناسی
predicate	محمول
predicate calculus	منطق گزاره‌ای
presupposition	از پیش انگاری/پیش فرض
projection rules	قواعد ترکیب‌پذیری معنایی
pronoun	ضمیر
pronoun reference	مرجع ضمیر
proposition	قضیه
propositional	گزاره‌ای
prototype	نوع نخست/نمونه اعلا
quality maxim	اصل کیفیت
quantifier	کمیت‌نما
quantity maxim	اصل کمیت
range	دامنه
reaction	واکنش
reading	خوانش
realists	واقع‌گرایان
redundancy rules	قواعد حشو
referent	مصدق
referring expressions	عبارات ارجاعی
reflexive pronoun condition	شرط ضمیر انعکاسی
reflexivity	انعکاس
reinforcement	تقویت
relational opposites	متقابل‌های رابطه‌ای
relevance maxim	اصل ارتباط

repetition	تکرار
response	پاسخ
reversive	معکوس
Sapir-Whorf hypothesis	فرضیه ساپیر-ورف
schema	طرحواره
script	طرحواره پویا
selectional restrictions	محدودیت‌های گزینشی
semantic change	تغییر معنایی
semantic components	مولفه‌های معنایی
semantic features	مشخصه‌های معنایی
semantic roles	نقش‌های معنایی
semantics	معنی‌شناسی
semiotic triangle	مثلث نشانه‌شناسی
sentence semantic	معنی‌شناسی جمله
sound laws	قوانین آوایی
source	مبداء
spatial	مکانی
specific	خاص
speech act	کارگفت/کنش گفتاری
speech events	رویدادهای گفتاری
stimulus	انگیزه
structural ambiguity	ابهام ساختاری
subject	فاعل
substitution	جانشین‌سازی
superordinate	فراشمول
surface structure	روساخت
symbol	نماد
symmetric entailment	تضمن متقارن
symmetrically reversible	معکوس متقارن

symmetry	تقارن
synecdoche	رابطه کل به جزء
synonym	هم‌معنا
synonymy	هم‌معنایی
taboo word	دشوازه
temporal	زمانی
tense	زمان
text	متن
textuality	متنیت
theme	کنش‌پذیر
thought/sense	تصور ذهنی/مفهوم
transference rule	قاعده انتقال
transformation	گشتار
transformational rules	قواعد گشتاری
transitivity	حالت متعدی
transparent word	کلمه شفاف
truth value gap	نقصان ارزش صدقی
uncountable	شمارناپذیر
unmarked	بی‌نشان
verbal categories	مقولات فعلی
voice	تاویل
widening	توسیع معنایی
word	واژه

۵-۳. فهرست واژگان فارسی به انگلیسی

instrument	ابزار
structural ambiguity	ابهام ساختاری
presupposition	از پیش انگاری/پیش فرض
ablinal	از سوی

metaphor	استعاره
entailment	استلزام/تضمن
inference	استنباط
deixis	اشاره
deixis/deictic expressions	اشاری‌ها/عبارت‌های اشاره‌ای
idioms	اصطلاحات
politeness	اصل ادب
relevance maxim	اصل ارتباط
manner maxim	اصل شیوه
quantity maxim	اصل کمیت
quality maxim	اصل کیفیت
cooperative principle	اصل همکاری
hyperbole	اغراق
amalgamation	امتزاج
humans	انسان
cohesion	انسجام
reflexivity	انعکاس
stimulus	انگیزه
phase	باب
context	بافت
linguistic context/co-text	بافت زبانی/همبافت
physical context	بافت فیزیکی/غیرزبانی
context of situation	بافت موقعیتی
contextualisation	بافت‌سازی
adult	بزرگسال
nominal clause	بندهای اسمی
unmarked	بی‌نشان
response	پاسخ
base	پایه

formal scatter	پراگندگی صوری
coherence	پیوستگی/ارتباط
voice	تاویل
conversational interaction	تبادل مکالمه‌ای
experiencer	تجربه‌گر
componential analysis	تجزیه مولفه‌ای
discourse analysis	تحلیل گفتمان
conversation analysis	تحلیل مکالمه
narrowing	تخصیص معنایی
elevation	ترفع معنایی
homonymy	تشابه
thought/sense	تصور ذهنی/مفهوم
antonymy	تضاد معنایی
symmetric entailment	تضمن متقارن
asymmetric entailment	تضمن نامتقارن
interpreting discourse	تعبیر کلام
transitivity	تعدی
otensive definitions	تعریف اشاره‌ای
modifier	تعریف کننده
semantic change	تغییر معنایی
symmetry	تقارن
reinforcement	تقویت
litotes	تقویت معنایی
repetition	تکرار
morpheme	تکواژ
incompatibility	تناقص معنایی
contradiction	تناقض
degeneration	تنزل معنایی
distribution	توزیع

complementary distribution	توزیع تکمیلی
widening	توسیع معنایی
living	جاننداری
substitution	جانشین‌سازی
complementary pairs	جفت‌های مکمل
polysemy	چندمعنایی
causativity	حالت سببی
nominative	حالت فاعلی
transitivity	حالت متعدی
accusative	حالت مفعولی بی‌واسطه
context remove	حذف بافت
conjunctions	حرف ربط
specific	خاص
reading	خوانش
range	دامنه
background knowledge	دانش زمینه‌ای
degree of kinship	درجه خویشاوندی
gradable	درجه‌بندی پذیر/مدرج
non-gradable	درجه‌بندی ناپذیر/غیرمدرج/تکمیلی
grammer	دستور
formal grammar	دستور صوری
generative-transformational grammar	دستور گشتاری-زایشی
taboo word	دشواژه
paraphrase	دگرگفت
synecdoche	رابطه کل به جزء
behaviourism	رفتارگرایی
lexical relations	روابط واژگانی
surface structure	روساخت
speech events	رویدادهای گفتاری

etymology	ریشه‌شناسی
tense	زمان
temporal	زمانی
deep structure	ژرف ساختی
lexical structure	ساخت واژگانی
organism	سازواره
distinguisher	شاخص
minor sentence	شبه جمله
personal	شخصی
one-sentence condition	شرط جمله واحد
c-command condition	شرط سازه فرمانی
reflexive pronoun condition	شرط ضمیر انعکاسی
number	شمار
countable	شمارپذیر
countability	شمارپذیری
uncountable	شمارناپذیر
inclusion	شمول
hyponymy	شمول معنایی
explicit	صریح
form	صورت
implicative	صورت ضمنی
performatives	صورت‌های بیانی
implicit	ضمنی
pronoun	ضمیر
schema	طرحواره
script	طرحواره پویا
referring expressions	عبارات ارجاعی
subject	فاعل
ergative	فاعلی گذرا

superordinate	فراشمول
Sapir-Whorf hypothesis	فرضیه ساپیر-ورف
lineality-direct	فروود
phrasal verb	فعل گروهی
neuro-physiology	فیزیولوژی اعصاب
transference rule	قاعده انتقال
conjoining	قاعده پیوسته‌سازی
proposition	قضیه
projection rules	قواعد ترکیب‌پذیری معنایی
redundancy rules	قواعد حشو
transformational rules	قواعد گشتاری
sound laws	قوانین آوایی
pragmatics	کاربردشناسی
speech act	کارگفت / کنش گفتاری
opaque word	کلمه تیره
transparent word	کلمه شفاف
antonyms	کلمه‌های متضاد
quantifier	کمیت‌نما
metonymy	کنایه / مجاز
perlocutionary act	کنش تأثیری
illocutionary act	کنش عاطفی
indirect speech act	کنش گفتاری غیرمستقیم
direct speech act	کنش گفتاری مستقیم
locutionary act	کنش لفظی
instrumental	کنش ابزار
theme	کنش‌پذیر
locative	کنش جایگاه
agentive	کنش کار
agent	کنش‌گر

dative	کنش گیر
factitive	کنش نمود
propositional	گزاره‌ای
factive predicates	گزاره‌ای صادق
transformation	گشتار
passive transformation	گشتار مجهول‌ساز
source	مبداء
relational opposites	متقابل‌های رابطه‌ای
text	متن
contradictory	متناقض
textuality	متنیت
semiotic triangle	مثلث نشانه‌شناسی
selectional restrictions	محدودیت‌های گزینشی
predicate	محمول
Male	مذکر
pronoun reference	مرجع ضمیر
semantic features	مشخصه‌های معنایی
referent	مصادق
reversible	معکوس
symmetrically reversible	معکوس متقارن
meaning	معنی
conceptual meaning	معنی ادراکی
associative meaning/connotation	معنی متداعی/سبکی/ضمنی
semantics	معنی‌شناسی
historical semantics	معنی‌شناسی تاریخی
sentence semantic	معنی‌شناسی جمله
generative semantics	معنی‌شناسی زایا
formal semantics	معنی‌شناسی صوری
lexical semantics	معنی‌شناسی واژگان

definite	معین
object	مفعول
dative	مفعول با واسطه
goal	مقصد
verbal categories	مقولات فعلی
location	مکان
spatial	مکانی
complementarity	مکمل‌سازی
predicate calculus	منطق گزاره‌ای
hyponyme	مورد شمول
argument	موضوع
component	مولفه
categorial component	مولفه مقوله‌ای
semantic components	مولفه‌های معنایی
indefinite	نامعین
naming	نامگذاری
nominalists	نامگرایان
linguistic relativity	نسبیت زبانی
marked	نشاندار
marker	نشانه
hedges	نشانه‌های احتیاط زبانی
semantic roles	نقش‌های معنایی
truth value gap	نقصان ارزش صدقی
symbol	نماد
aspect	نمود
prototype	نوع نخست/نمونه اعلا
word	واژه
full word	واژه پر
form word	واژه صوری

dictionary word/lexeme	واژه قاموسی
object word	واژه مصداقی
function words	واژه‌های نقش‌نما
realists	واقع‌گرایان
reaction	واکنش
face	وجهه
positive face	وجهه ایجابی
negative face	وجهه سلبی
mutual expectancy of words	وقوع متقابل واژه‌ها
homophony	هم‌آوایی
phonaesthetic	هم‌ردیف
colineal	هم‌سوی
co-hyponym	هم‌شمول
synonym	هم‌معنا
synonymy	هم‌معنایی
context-dependent synonymy	هم‌معنایی بافت‌مفید
homonym	هم‌نام
homonymy	هم‌نامی
collocation	هم‌نشینی/هم‌وقوعی/باهم‌آیی
homography	هم‌نویسی

۵-۴. مراجع

۱. احمدی نسب، فاطمه. ۱۳۹۰. تهیه و تدوین اصطلاح‌نامه تک‌زبان فارسی زبان‌شناسی، رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی
۲. اکریدی، ویلیام، ترجمه علی درزی. ۱۳۹۱. درآمدی بر زبان‌شناسی معاصر، انتشارات سمت
۳. پالمر، فرانک، ترجمه کوروش صفوی. ۱۳۹۵. نگاهی تازه به معنی‌شناسی، نشر مرکز
۴. جورج، یول، ترجمه نسرين حیدری. ۱۳۷۴. نگاهی به زبان، انتشارات سمت

5. Linguistics Thesaurus Draft (Dagobert Soergel)

Abstract

There is no bilingual Persian-English linguistic thesaurus in Persian. The first step in compiling a Persian-English bilingual linguistics thesaurus is to determine the exact division of linguistics theoretically. In this project, a Persian concept map will be designed and compiled for the Persian-English linguistic bilingual thesaurus, so that in other projects, the Persian-English bilingual linguistic thesaurus can be developed based on it. To design a concept map of a scientific field, the deductive method is usually used and different scientific fields in general are arranged in a specific and hierarchical manner. This division, on the one hand, depends on the subject aristocracy of linguists in various fields of linguistics, and on the other hand, requires knowledge and experience in designing and compiling a thesaurus. Levels of vocabulary advancement in general are determined specifically during the design operation and according to the sources used. Usually, up to six levels of advancement are sufficient in concept map design, and smaller areas, if any, in thesaurus operations using software. Thesaurus production can be increased. About 1000 words are intended for the design of a linguistic concept map. The title of valid academic courses and books in the postgraduate courses of linguistics and reference sources and specialized cultures of English and Persian linguistics, in different directions of phonetics, phonology, morphology, syntax and semantics will be used. Historical approaches to linguistics will also be considered from a traditional, structural, and cognitive perspective. In this project, visio software will be used to visualize the designed maps.

Keywords: Thesaurus, Linguistics, Concept map, Deductive method

**Iranian Research Institute
for Information Science and Technology (Irandoc)**

Designing of concept map for Linguistics Thesaurus

By:

Taghi Rajabi

Coworkers:

S.Mehdi Samai

Elham Alayiaboozar

Molouk Sadat Hosseini Beheshti

August 2020